

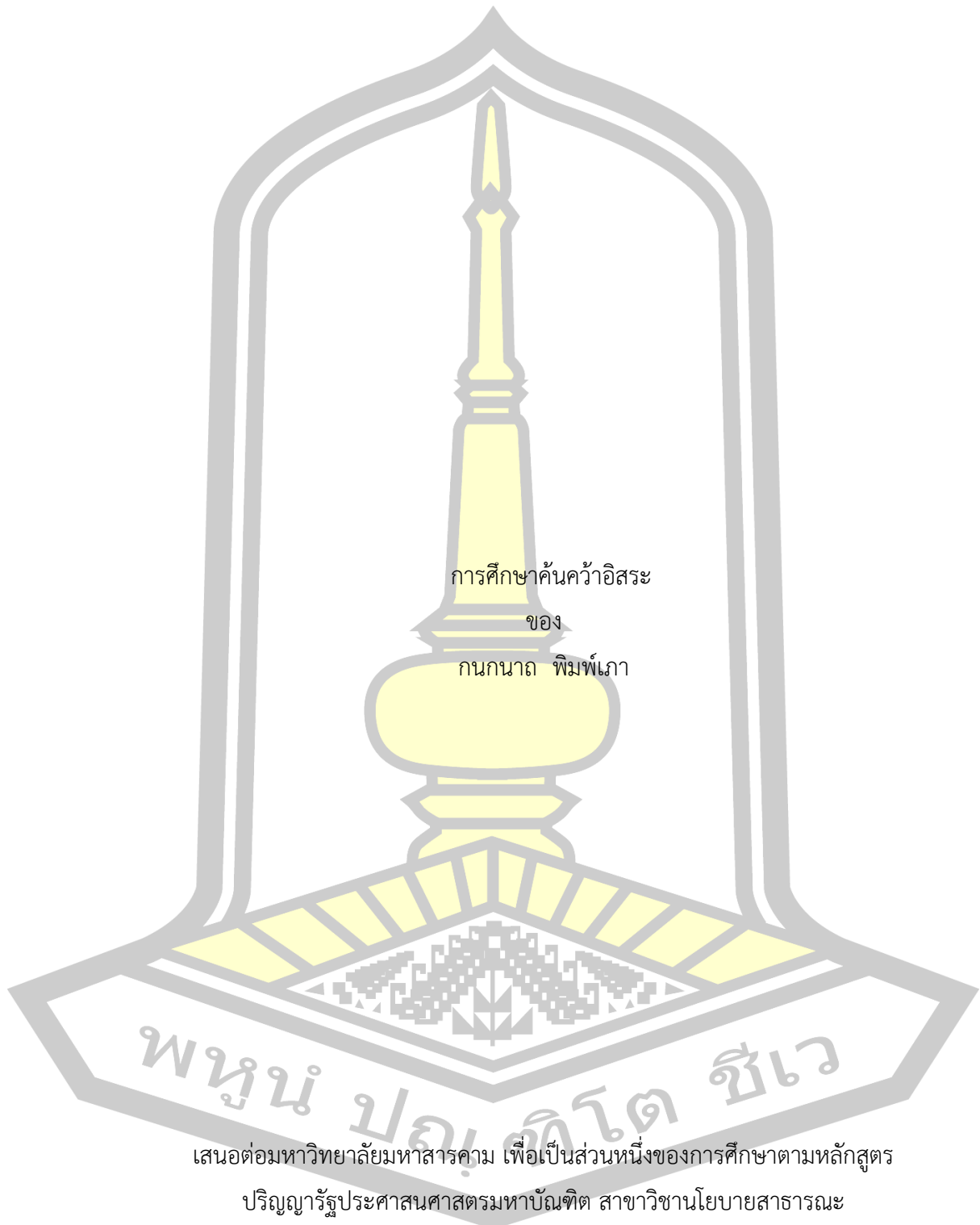
นโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
กนกนถ พิมพ์เภา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

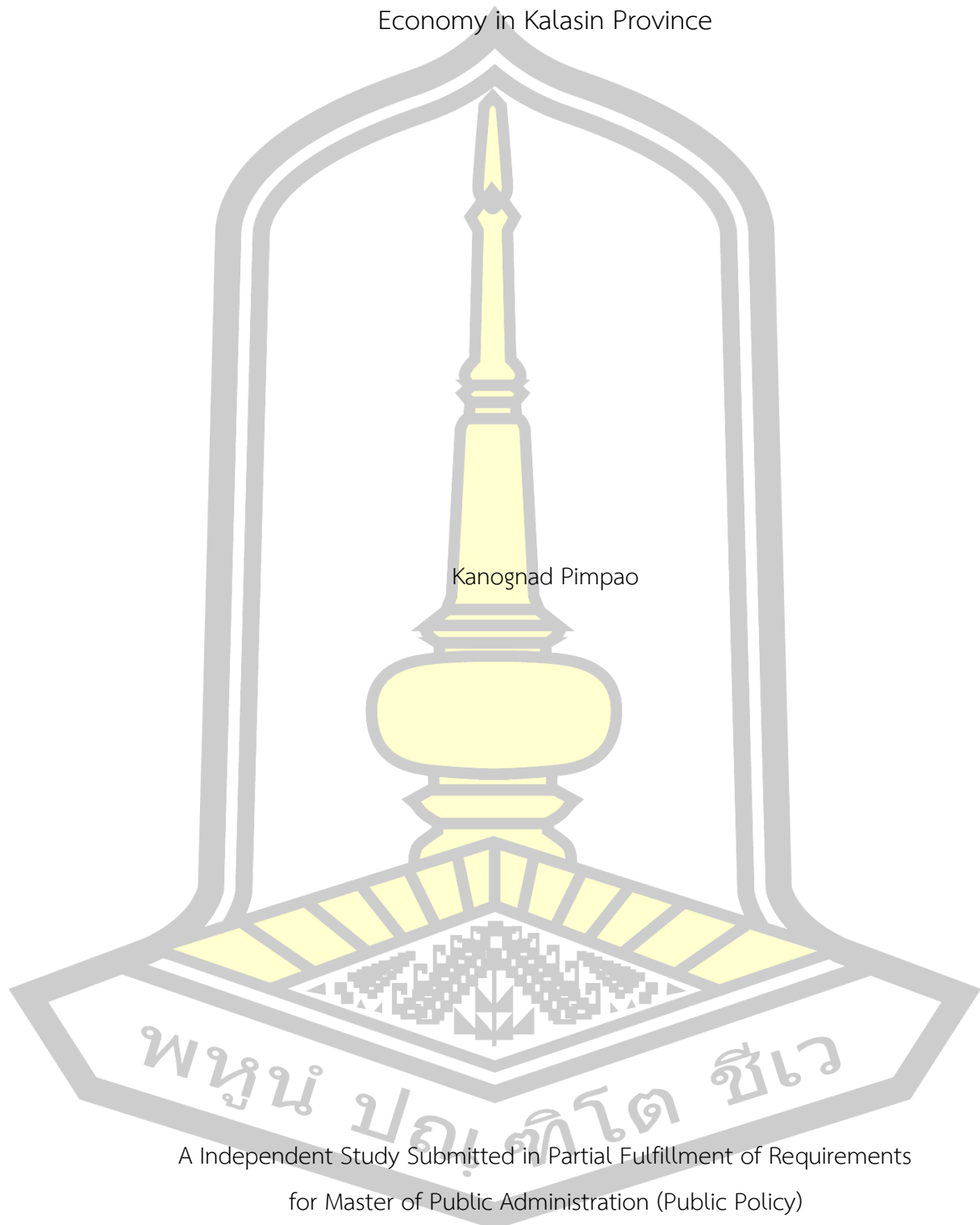
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Consequences of Populist Policy on Community's Way of Life and
Economy in Kalasin Province

Kanognad Pimpao

A Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Public Administration (Public Policy)

Academic Year 2017

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าอิสระของ
นางสาวกนกนาถ พิมพ์เภา แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. วินัย ผลเจริญ)

.....กรรมการ

(ผศ. จีรศักดิ์ โปกาวิน)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

..... (ผศ. เชิงชาญ จงสมชัย)

..... (ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

พหุ ปลูกโต ชั่ว

ชื่อเรื่อง	นโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์		
ผู้วิจัย	กนกนารถ พิมพ์เกา		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ		
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตร์	สาขาวิชา	นโยบายสาธารณะ
	มหาบัณฑิต		
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “นโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์” มีความมุ่งหมาย 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษานโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษานโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) เป็นเครื่องมือ และการวิจัยเชิงเอกสาร โดยผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร รายงานหรือสื่ออื่นๆ แล้วเสนอผลการศึกษาในเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้นำเสนอด้วยการพรรณนาความ

ผลการศึกษาพบว่า นโยบายประชานิยมส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน เช่น นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค เป็นนโยบายที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เพราะประชาชนได้รับการดูแลและส่งเสริมด้านสาธารณสุขจากภาครัฐอย่างทั่วถึง ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นจากนโยบายประชานิยม ก็ส่งผลให้นโยบายประชานิยมที่เข้าถึงประชาชนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน

นโยบายประชานิยมส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน ในทุกชุมชนมีความต้องการทางด้านเศรษฐกิจเพื่อการเติบโตของชุมชนในการเพิ่มรายได้แก่ตนเองและครอบครัว เพื่อให้สามารถที่จะพึ่งพาตนเองและเลี้ยงครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ นโยบายประชานิยมที่จะทำให้ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนต้องเป็นนโยบายที่ทำให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้เพิ่มมากขึ้นอย่างแท้จริง เช่น นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท เป็นนโยบายที่ทำให้ผู้ใช้แรงงานทุกภาคส่วนมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งระบบ เมื่อประชาชนมีรายได้ที่มากขึ้นการใช้จ่ายเงินเพื่ออุปโภคและบริโภคย่อมมากขึ้นตามไปด้วย ส่งผลต่อเศรษฐกิจทั้งในระดับครัวเรือน ชุมชน และภาพรวมระดับประเทศ

ทั้งนี้ นโยบายประชานิยมที่ได้ดำเนินการมาแล้วทั้ง 6 ด้าน คือ นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค นโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือน นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) นโยบายพักหนี้เกษตรกร เป็นนโยบายที่ส่งผลดีต่อวิถีชีวิตชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน รัฐบาลจึงยังคงมีการดำเนินการเรื่อยมา แม้ว่าพรรคเพื่อไทยที่เป็นรัฐบาลที่ริเริ่มโครงการ ตามนโยบายดังกล่าวนี้จะได้เป็นรัฐบาลแล้วก็ตาม จึงเห็นได้ว่านโยบายประชานิยมล้วนส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนไม่ด้านใดก็ตามด้านหนึ่งหรือบางนโยบายส่งผลต่อทั้งวิถีชีวิตชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน นโยบายประชานิยมจึงมีผลต่อประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมาก แต่ไม่ว่าจะเป็นอย่างไรก็ตาม นโยบายประชานิยมดังกล่าวมานี้ล้วนแต่เป็นนโยบายประชานิยมที่เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนที่สามารถเพิ่มรายได้ สร้างอาชีพ ประชาชนในชุมชนมีวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น ประชาชนในชุมชนจึงยอมรับนโยบายประชานิยม

คำสำคัญ : นโยบายประชานิยม, วิถีชีวิตชุมชน, เศรษฐกิจชุมชน, จังหวัดกาฬสินธุ์

TITLE The Consequences of Populist Policy on Community's Way of Life and Economy in Kalasin Province

AUTHOR Kanognad Pimpao

ADVISORS Assistant Professor Vinai Poncharoen , Ph.D.

DEGREE Master of Public Administration **MAJOR** Public Policy

UNIVERSITY Maharakham University **YEAR** 2017

ABSTRACT

The study “The Consequences of Populist Policy on Community's Way of Life and Economy in Kalasin Province” has two purposes : 1) to study populist policies which affected community’s way of life of the population in the sixth electorate of Kalasin province; and 2) to study populist policies which affected community’s economy of the population in the sixth electorate of Kalasin province. This is a qualitative research, comprising documentary study and in-depth interview. I did documentary study by collecting information from various sources such as books, researches and reports and interviewed 20 of the key informants by using of semi-structured Interview form and then presented the analyzed and synthesized study results by description.

The study found that populist policies affected community’s ways of life in the area in positive ways. An example of good policies is the 30 Baht Health Care policy which clearly improved people’s quality of life because they were treated and supported in health from the government thoroughly

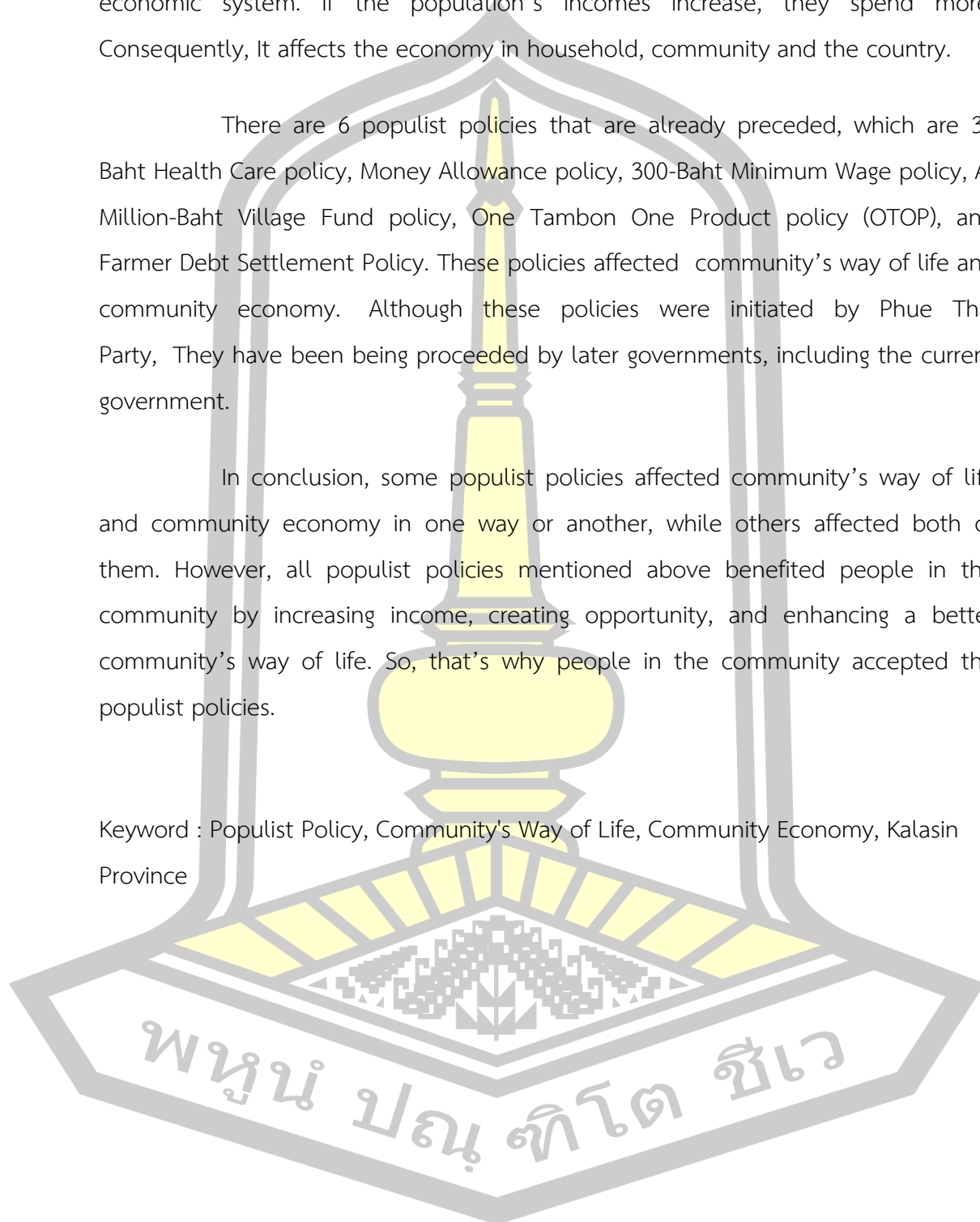
Populist policies effected community economy, because, in all communities, there are needs in economic aspects for income growth. People can provide themselves and their families a better life. Populist policies provided them various opportunities and more incomes. One of the good policies is the 300-Baht

Minimum-Wage policy, which helps labors get more incomes to improve the whole economic system. If the population's incomes increase, they spend more. Consequently, It affects the economy in household, community and the country.

There are 6 populist policies that are already preceded, which are 30 Baht Health Care policy, Money Allowance policy, 300-Baht Minimum Wage policy, A-Million-Baht Village Fund policy, One Tambon One Product policy (OTOP), and Farmer Debt Settlement Policy. These policies affected community's way of life and community economy. Although these policies were initiated by Phue Thai Party, They have been being proceeded by later governments, including the current government.

In conclusion, some populist policies affected community's way of life and community economy in one way or another, while others affected both of them. However, all populist policies mentioned above benefited people in the community by increasing income, creating opportunity, and enhancing a better community's way of life. So, that's why people in the community accepted the populist policies.

Keyword : Populist Policy, Community's Way of Life, Community Economy, Kalasin Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาระดับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง ประธานกรรมการ สอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิรศักดิ์ โปกาวิน กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมตลอดจนให้ คำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาเครื่องมือระหว่างการศึกษา จนการศึกษาค้นคว้าอิสระสำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการ ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณครอบครัวทุกคน ญาติพี่น้อง พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ และนิสิตปริญญาโท สาขา นโยบายสาธารณะทุกท่าน ตลอดจนท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนาม ไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้ให้กำลังใจด้วยดีและมี ส่วนช่วยให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีทุกคน ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและ เป็นกำลังใจแก่ผู้ศึกษาค้นคว้าด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ต่อผู้ที่สนใจศึกษา ผู้ศึกษาขอมอบบูชา พระคุณบิดามารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนและผู้มีพระคุณทุกท่าน

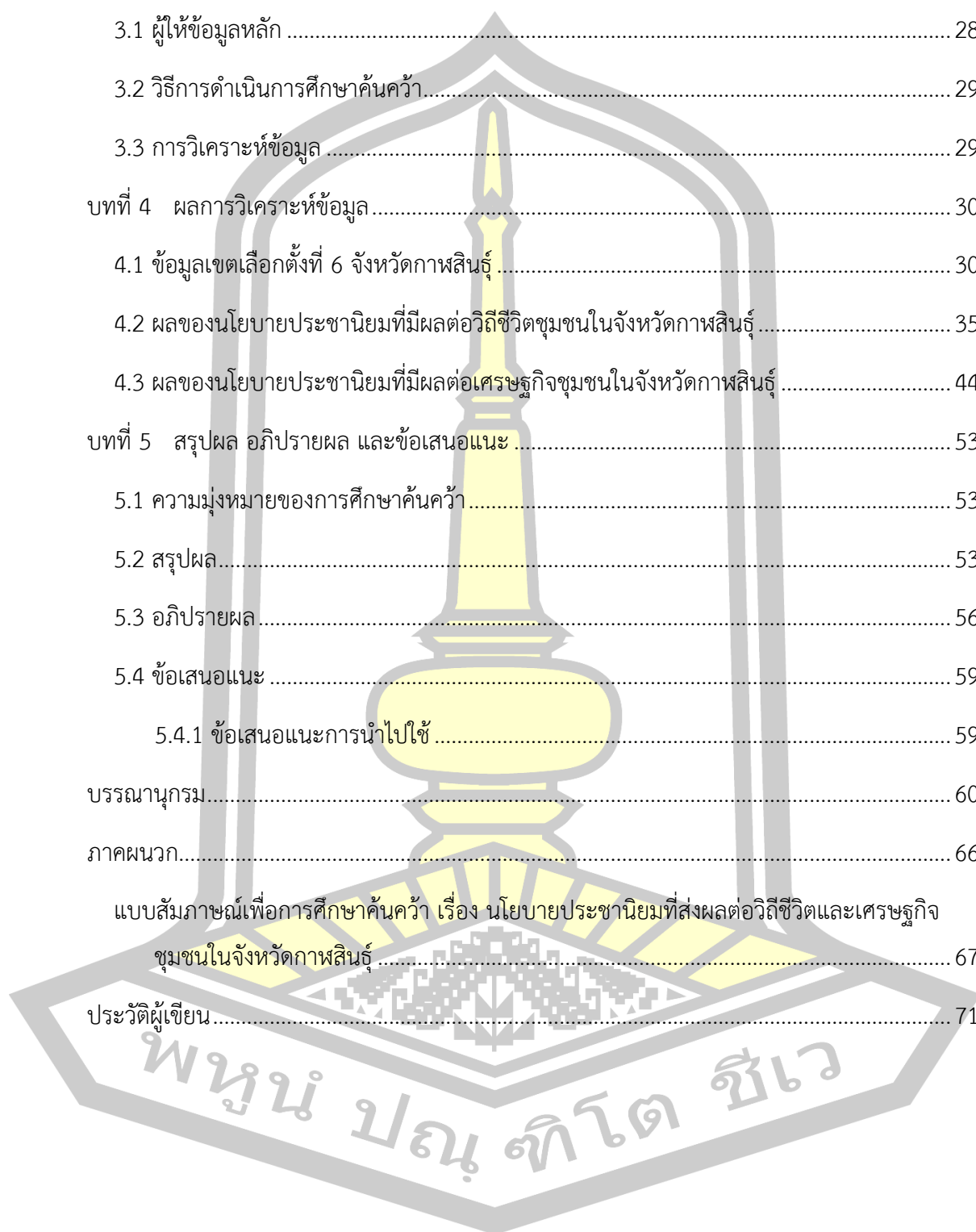
กนกนาถ พิมพ์เภา

พูน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ภูมิหลัง.....	1
1.2 ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาค้นคว้า.....	4
1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	4
1.5 ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
1.6 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	5
1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	6
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 นโยบายประชานิยม.....	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน.....	13
2.3 แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน.....	16
2.4 นโยบายพรรคเพื่อไทยและผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554.....	20
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26

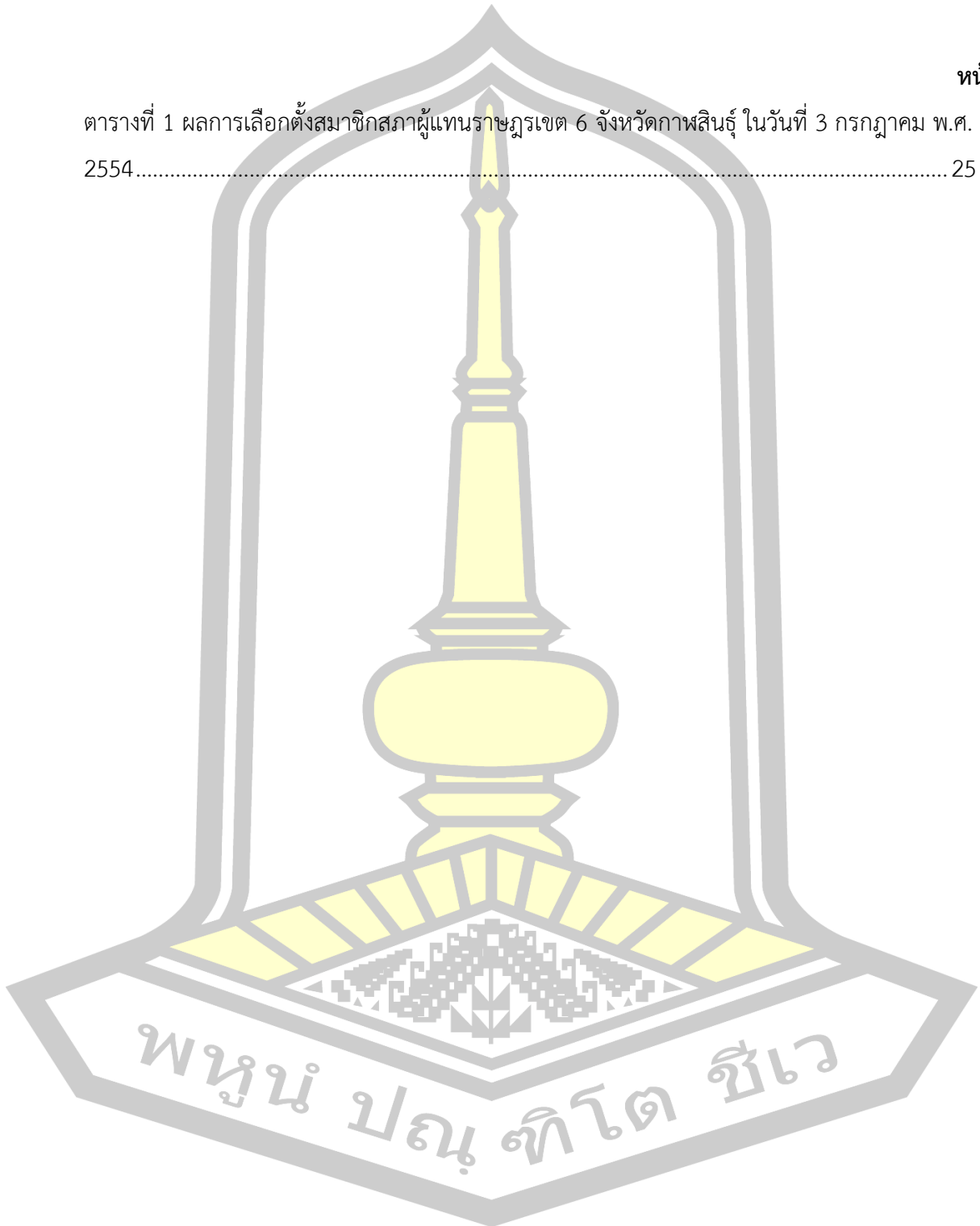
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก	28
3.2 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	29
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	30
4.1 ข้อมูลเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์	30
4.2 ผลของนโยบายประชานิยมที่มีผลต่อวิถีชีวิตชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์	35
4.3 ผลของนโยบายประชานิยมที่มีผลต่อเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์	44
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	53
5.1 ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	53
5.2 สรุปผล.....	53
5.3 อภิปรายผล	56
5.4 ข้อเสนอแนะ	59
5.4.1 ข้อเสนอแนะการนำไปใช้	59
บรรณานุกรม.....	60
ภาคผนวก.....	66
แบบสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาค้นคว้า เรื่อง นโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจ ชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์	67
ประวัติผู้เขียน.....	71

สารบัญตาราง

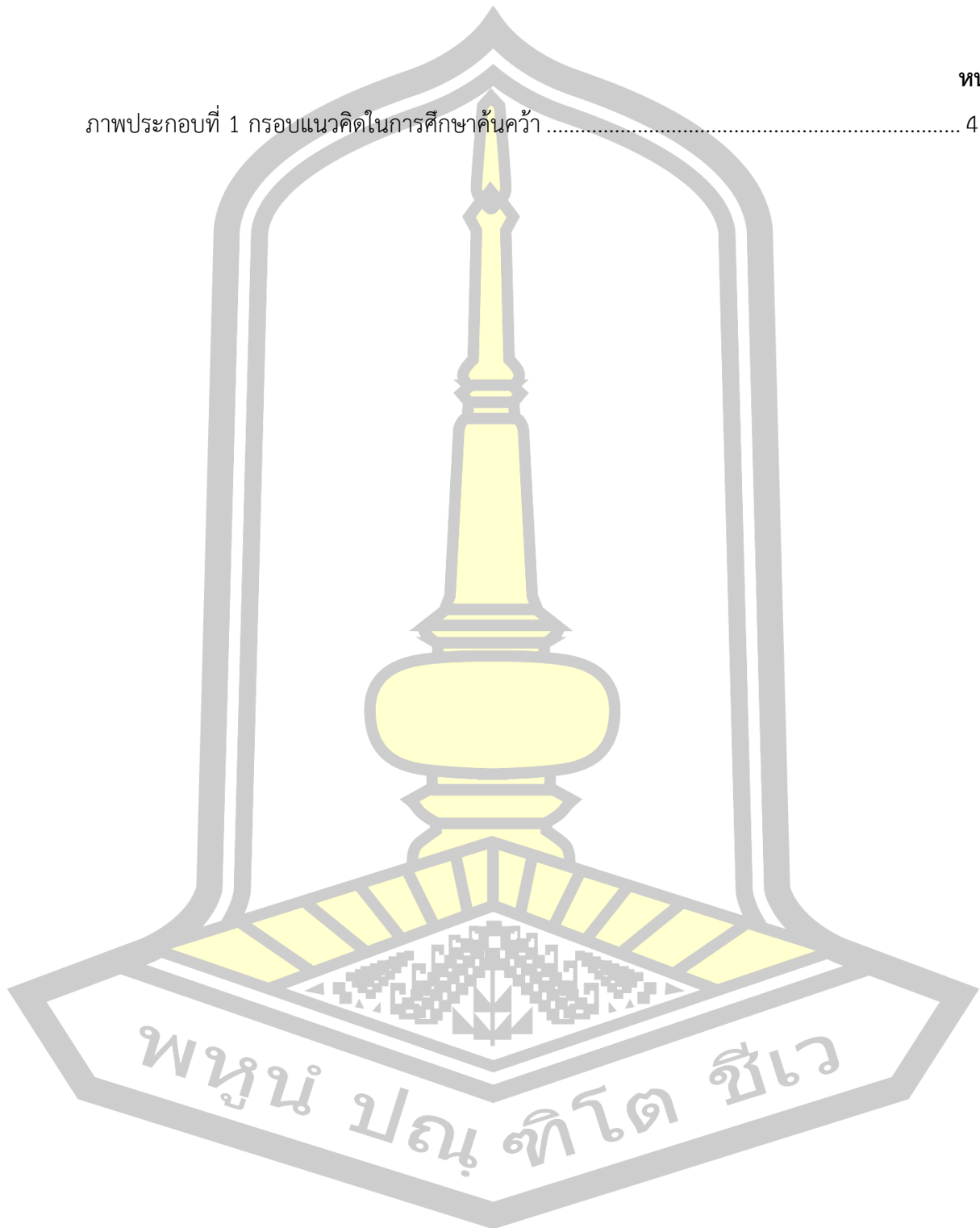
หน้า

ตารางที่ 1 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ.
2554..... 25

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

การเลือกตั้ง (Election) เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ ในอันที่จะมอบความไว้วางใจในตัวแทนของปวงชนไปใช้อำนาจแทนตน การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยอันจะเห็นได้เด่นชัดจากบทบัญญัติข้อ 21 (1) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) สรุปใจความสำคัญได้ว่า “...เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล ผู้ปกครองเจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาด้วยการลงคะแนนเสียงของชายหญิง โดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่ากันและกระทำเป็นการลับด้วยวิธีการอื่นใดที่จะรับประกันในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรี...” (กรมล ทองธรรมชาติ. 2531 : 201)

การเลือกตั้งระดับชาติครั้งแรกของประเทศไทยมีขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2476 ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตยเรื่อยมา จนกระทั่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 รวมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมาของประเทศไทย จำนวน 27 ครั้ง (วิกิพีเดีย. 2560 : เว็บไซต์) โดยการเลือกตั้งในอดีตที่ผ่านมา ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยตื่นตัวทางการเมือง และต้องยอมรับว่าการเลือกตั้งในแต่ละครั้งผู้สมัครมีการใช้งบประมาณจำนวนไม่น้อยในการหาเสียง ถึงแม้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเน้นนโยบายพรรคการเมืองที่ตนสังกัดนำออกมาโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจ แต่ก็ไม่ค่อยได้ผลเท่าใดนัก บรรดาหัวหน้าคณะและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจึงต้องสรรหาวิธีต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจจากประชาชน เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนออกไปร่วมฟังปราศรัย ด้วยเหตุนี้ในอดีตผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงใช้วิธีซื้อสิทธิ์ขายเสียงเพราะนอกจากจะรวดเร็วและไม่ต้องลงแรงให้เหนื่อยยากแล้วยังแน่ใจได้อีกว่าจะมีโอกาสได้รับการเลือกตั้งอย่างแน่นอน และด้วยเหตุนี้ประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ไม่เข้าใจนโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างแท้จริง

ในปัจจุบันประชาชนเริ่มหันมาให้ความสนใจและมีความรู้ความเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น หลังจากมีการรณรงค์ผ่านสื่อหลายแขนง ทั้งสื่อภาครัฐ และสื่อเสรีมากมาย ทั้งวิทยุชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อทางอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้ประชาชนเริ่มเข้าใจว่าหากยอมให้มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเหมือนในอดีตที่ผ่านมา เมื่อผู้สมัครท่านนั้นหรือพรรคการเมืองนั้นมีโอกาสเข้าไปบริหารบ้านเมืองไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ นอกจากจะทำให้ประเทศชาติไม่พัฒนาแล้วยังอาจมีการถอนทุนคืนของนักการเมืองในภายหลังอีกด้วย ปัจจุบันการเลือกตั้งจึงเน้นที่นโยบายพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดและตัวบุคคลว่ามีคุณสมบัติ มีความเหมาะสม มีความน่าเชื่อถือในสายตาประชาชนมากน้อยเพียงใด จึงทำให้บรรดาพรรคการเมืองต่าง ๆ ต้องสรรหานโยบายที่คิดว่าดีที่สุดมานำเสนอต่อพี่น้องประชาชน และเมื่อได้รับการเลือกตั้งเข้าไปแล้ว ก็ต้องทำหน้าที่อย่างหนักเพื่อพิสูจน์ฝีมือให้ได้เห็นผลงานตามนโยบายที่ได้นำเสนอเอาไว้ ไม่เช่นนั้นการเลือกตั้งครั้งต่อไปก็อาจจะไม่ได้รับการเลือกตั้งอีก

พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของคนไทย เริ่มมีการพลิกผัน เมื่อปี พ.ศ. 2544 เมื่อพรรคไทยรักไทยนำโดย พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้นำเสนอนโยบาย “ประชานิยม” ซึ่งถือว่าเป็นมิติใหม่ ของพรรคการเมืองไทยที่นำนโยบายมาชูเป็นประเด็นหลักในการหาเสียงโดยเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นเข้าถึงและโดนใจประชาชนคนชนชั้นกลาง คนยากจน ตลอดจนเกษตรกรในชนบท ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ นโยบายดังกล่าว ได้แก่ การพักหนี้เกษตรกร, นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค, กองทุนหมู่บ้าน ๆ ละหนึ่งล้านบาท, บ้านเอื้ออาทร เป็นต้น จากนโยบายดังกล่าว พรรคไทยรักไทยจึงได้รับการเลือกตั้งได้คะแนนเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทยจึงได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นเป็นรัฐบาลผสม ประกอบด้วย 3 พรรคการเมือง ได้แก่ พรรคชาติไทย, พรรคความหวังใหม่, พรรคเสรีธรรม และการเลือกตั้งในวาระที่ 2 ในปี พ.ศ. 2548 ผู้สมัครของพรรคไทยรักไทยก็ได้รับเลือกตั้งเข้ามาอย่างถล่มทลายเกินครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรถึง 377 ที่นั่ง ทั้งห่างจากพรรคการเมืองอื่น ๆ ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ที่มีจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียง 96 ที่นั่ง พรรคชาติไทย 25 ที่นั่ง และพรรคมหาชน 2 ที่นั่ง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2554, เว็บไซต์) แต่ในขณะเดียวกันก็เริ่มมีเสียงคัดค้านจากนักวิชาการ กลุ่มองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น ถึงความไม่ชอบมาพากลของคนในรัฐบาลภายใต้การนำของพรรคไทยรักไทย ซึ่งมีรูปแบบเฉพาะที่บางท่านเรียกว่า “ทักษิณา-ประชานิยม” (เอนก เหล่าธรรมทัศน์. 2549 : 85)

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะเห็นได้ว่า นโยบายเริ่มเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจในการใช้สิทธิเลือกตั้งของคนไทย จะเห็นได้จากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2544 ปี พ.ศ. 2548 จนถึงการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2554 พรรคการเมืองที่เน้นนโยบายประชานิยมจะชนะการเลือกตั้งจึงต่างจากเดิมที่เลือกตามระบอบอุปถัมภ์หรือเลือกตัวบุคคล ไม่สนใจพรรคการเมือง ต่อมาเมื่อ

ประชาชนเริ่มให้ความสำคัญต่อนโยบาย โดยเฉพาะนโยบายประชานิยม ซึ่งประชาชนมีความเชื่อว่า เขาจะได้รับประโยชน์หรือเข้าถึงการบริการของรัฐได้โดยตรง แม้กระทั่งในปัจจุบันนโยบายของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากพรรคการเมือง และยังนำนโยบายที่เรียกว่านโยบาย ประชากรรัฐ เข้ามาบริหารประเทศด้วย

สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ ในการเลือกตั้งครั้งเมื่อปี พ.ศ. 2554 ได้มีการแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 6 เขตเลือกตั้ง ได้แก่

เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาฬสินธุ์

เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอยางตลาด, และอำเภอฆ้องชัย

เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอหนองกุงศรี, อำเภอห้วยเม็ก, และอำเภอนาคู

เขตเลือกตั้งที่ 4 ประกอบด้วย อำเภอสมเด็จ, อำเภอคำม่วง, อำเภอสหัสขันธ์, และ อำเภอสามชัย

เขตเลือกตั้งที่ 5 ประกอบด้วย อำเภอกมลาไสย, อำเภอนามน, อำเภอห้วยผึ้ง, อำเภอ ดอนจาน, และอำเภอร่องคำ

เขตเลือกตั้งที่ 6 ประกอบด้วย อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, และอำเภอนาคู

โดยจะเห็นได้จากเขตเลือกตั้งที่ 1 และเขตเลือกตั้งที่ 6 นั้น เมื่อนำทั้ง 2 เขตนี้มา เปรียบเทียบกันจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นเขตในเมืองที่มีชนชั้นกลางหรือเขตชนบทที่มีกลุ่มเกษตรกร เป็นคนส่วนมาก ซึ่งมีความแตกต่างทั้งอาชีพ การศึกษา วิถีชีวิต แต่ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรค เพื่อไทยก็ได้รับชัยชนะการเลือกตั้งมาโดยตลอด จึงทำให้เกิดผลกระทบจากนโยบายเกิดขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนว่า ความต้องการหรือความคาดหวังของประชาชนในเขตพื้นที่ที่อยู่ในสังคมต่างจังหวัด โดยเฉพาะเขตพื้นที่ในภาคอีสาน และ ประชาชนที่มีถิ่นที่อยู่ในชนบทหรือชนชั้นกลางยังต้องการดูแลหรือการช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยเห็น เป็นที่ประจักษ์ที่สะท้อนจากผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเห็นได้ว่า เมื่อ ประชาชนเหล่านั้นมีโอกาสที่จะใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และในช่วงของ การหาเสียงการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หากพรรคการเมืองได้มีการนำเสนอข้อมูลในเชิง นโยบายที่มุ่งเยียวยาและเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ก็จะทำให้ประชาชน เหล่านี้มีความพร้อมที่สนับสนุนผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น อันจะส่งผลให้พรรคการเมืองที่ นำเสนอนโยบายประชานิยมได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งและชนะคู่แข่งจากพรรคอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้จึง เป็นมูลเหตุให้ผู้ศึกษามีความสนใจทำการศึกษานโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจ ชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างไร

1.2 ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษานโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษานโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

1. ทราบถึงนโยบายประชานิยมมีผลต่อวิถีชีวิตชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ทราบถึงผลของนโยบายประชานิยมที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

จากการกำหนดปัญหาความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมา สามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

1. นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค
2. นโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือนสำหรับผู้สูงอายุ
3. นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท
4. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
กองทุนละ 1 ล้านบาท
5. นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)
6. นโยบายพักหนี้เกษตรกร

1. วิถีชีวิตชุมชนที่เป็นผลมาจาก
นโยบายประชานิยม
2. เศรษฐกิจชุมชนที่เป็นผลมาจาก
นโยบายประชานิยม

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

1.5 ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตด้านพื้นที่ กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, และอำเภอนาคู ซึ่งมีทั้งหมด 23 ตำบล มีประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 121,971 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเอกสารผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ศึกษาถึงผลกระทบจากนโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และศึกษาเอกสารหลักแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของพรรคการเมืองที่ใช้เป็นนโยบายการหาเสียงในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ 20 คน ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ข้าราชการอำเภอละ 1 คน กลุ่มที่ 2 ร้านค้า อำเภอละ 2 คน กลุ่มที่ 3 ประชาชน อำเภอละ 4 คน ยกเว้นอำเภอนาคูซึ่งเป็นอำเภอขนาดเล็กกำหนดประชาชน 3 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 เป็นเวลา 3 เดือน

1.6 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจาก

1. การวิจัยเชิงเอกสาร โดยผู้ศึกษาจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร รายงาน หรือสื่ออื่น ๆ แล้วเสนอผลการศึกษาในเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำเสนอด้วยการพรรณนาความ

2. การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีผู้ให้ข้อมูลหลัก 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) เป็นเครื่องมือ เนื่องจากแบบสัมภาษณ์เช่นนี้มีความยืดหยุ่นสามารถตั้งคำถามขึ้นเองในขณะสัมภาษณ์ตามความเหมาะสมและสถานการณ์ในขณะนั้น

ในการเก็บรวบรวมการสัมภาษณ์ ดำเนินการดังนี้

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ตามหัวข้อแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้บันทึกและเก็บข้อมูลเพื่อมาวิเคราะห์ต่อไป

1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลแล้วพรรณนาความ (Description) ตามประเด็นที่ศึกษา โดยมีวิธีการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลประเด็นสำคัญตามความมุ่งหมายของการศึกษาโดยเน้นการนำเอาทฤษฎีและข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 สรุปและนำเสนอรายงานการค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์โดยยึดข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ หนังสือ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นโยบาย หมายถึง แนวทางหรือกรอบในการบริหารราชการแผ่นดินที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการดำเนินงานหรือปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

2. นโยบายประชานิยม หมายถึง นโยบายที่ให้ความสำคัญหรือการให้ความสำคัญแก่ประชาชน โดยเฉพาะคนทั่วไปหรือชนชั้นล่าง ในที่นี้หมายถึง นโยบายประชานิยมของพรรคเพื่อไทย ได้แก่ นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค นโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือน นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) นโยบายพักหนี้เกษตรกร

3. การเลือกตั้ง หมายถึง การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์

4. ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมายถึง ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, และอำเภอนาคู

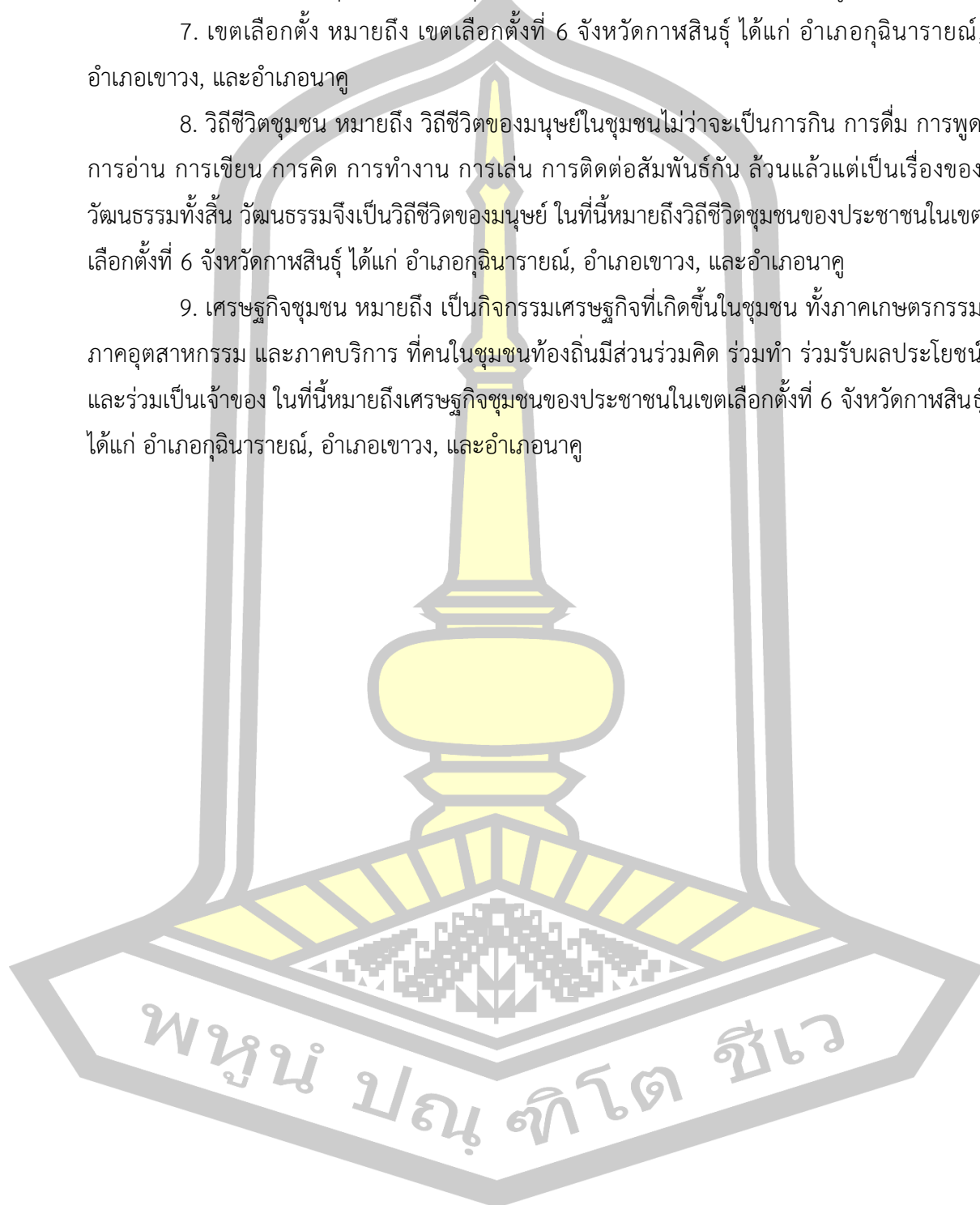
5. พรรคการเมือง หมายถึง พรรคเพื่อไทย

6. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หมายถึง บุคคลที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, และอำเภอนาคู

7. เขตเลือกตั้ง หมายถึง เขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, และอำเภอนาคู

8. วิถีชีวิตชุมชน หมายถึง วิถีชีวิตของมนุษย์ในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการกิน การดื่ม การพูด การอ่าน การเขียน การคิด การทำงาน การเล่น การติดต่อสัมพันธ์กัน ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ ในที่นี้หมายถึงวิถีชีวิตชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, และอำเภอนาคู

9. เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง เป็นกิจกรรมเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชุมชน ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมเป็นเจ้าของ ในที่นี้หมายถึงเศรษฐกิจชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, และอำเภอนาคู

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้า เรื่อง นโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบในการศึกษาค้นคว้า โดยจะได้สรุปและนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 นโยบายประชานิยม
- 2.2 แนวคิดวิถีชีวิตชุมชน
- 2.3 แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน
- 2.4 นโยบายพรรคเพื่อไทยและผลการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554
- 2.5 วิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบายประชานิยม

2.1.1 ความหมายของประชานิยม

“ประชานิยม” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Populism และคำว่า Populism เอง ก็มาจากรากศัพท์ภาษาละตินอีกครั้งหนึ่งว่า Populus ซึ่งแปลได้ว่าประชาชน ตามความหมายดั้งเดิมประชานิยมเป็นลัทธิการเมือง (Political doctrine) ที่สนับสนุนลัทธิหรืออำนาจของสามัญชนและเป็นนโยบายที่ได้รับความนิยมซึ่งไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลเสมอไป โดยเฉพาะผลในทางเศรษฐศาสตร์หรือไม่จำเป็นต้องเป็นผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของประเทศและรัฐ

นอกจากนี้ ยังมีนักคิดนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย “ประชานิยม” ในความหมายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2546 : 16-17) กล่าวว่า ประชานิยมที่ใช้กันปัจจุบันในแง่การเมือง ก็คือการเล่นการเมืองที่ใช้คนจนเป็นฐานอำนาจ โดยระดมกำลังมวลชน และคนรวยใช้วิธีหนึ่งยื่นของให้คนจนอย่างจำกัด แต่มีผลให้การเมืองหันเหออกจากปัญหาเชิงโครงสร้างและชนชั้นเปลี่ยนมาแข่งขันกันหยิบยื่นสิ่งของให้คนจน อันเป็นการสร้างจิตสำนึกจอมปลอมและความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจและการเมือง ในแง่วัฒนธรรมและสังคมประชานิยมยังเป็นกระบวนการทางวัฒนธรรมที่พยายามเปลี่ยนสัญลักษณ์ทางการเมืองเดิมที่ประชาชนยึดถือมาเป็นสัญลักษณ์ใหม่ ขณะเดียวกันก็พยายามปิดล้อมชนชั้นกลางเอาไว้ไม่ให้มีบทบาท เนื่องจากผู้นำสามารถสร้างบารมีและ

ฐานการเมืองระดับล่างได้โดยตรงในทางการเมือง หากมองในแง่ร้ายแล้ว ประชาชนนิยมจัดได้ว่าเป็นประชาธิปไตยจอมปลอม (demagogy) รัฐบาลไม่มั่นคงไม่สามารถแก้ปัญหาอย่างตรงไปตรงมาได้ เนื่องจากต้องคำนึงถึงคะแนนเสียง

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2549 : 23-49) ได้ให้ความหมายของประชานิยมออกเป็นสองนัย คือ ในความหมายกว้างขวางและครอบคลุม กับในความหมายที่เกิดขึ้นจริงหรือใช้อธิบายการเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ จริง

“ประชานิยม” ในความหมายกว้างขวางครอบคลุม คือความคิดหรือการเคลื่อนไหวหรือขบวนการที่ให้ความสำคัญกับประชาชน ซึ่งมักจะหมายถึงชนชั้นล่างหรือสามัญชนที่ไม่ใช่ชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครอง ให้คุณค่าให้ความสำคัญกับประชาชน คนชั้นล่าง คนทั่วไป มุ่งเอาความนิยม ความสนับสนุนจากประชาชน คนต่ำต้อย คนยากคนจน หรือกลุ่มคนธรรมดาบางครั้งก็จะวิพากษ์วิจารณ์ชนชั้นนำ ชนชั้นปกครอง คนชั้นสูง คนร่ำรวย หรือแม้แต่คนชั้นกลางควบคู่ไปด้วย

ส่วน “ประชานิยม” ในความหมายเฉพาะที่เกิดขึ้นจริง หรือใช้อธิบายการเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ จริงนั้นมีรายละเอียด ฉะนั้นในนัยเช่นนี้ไม่ใช่ว่า “ใคร ๆ ก็เป็น ประชานิยม ทั้งนั้น” และแม้ว่าใครจะพูดหรือทำในนามประชาชนหรือทำเพื่อประชาชนหรือทำจน “เป็นที่ถูกใจ” เหลือล้นของประชาชนก็ตาม ก็ใช่ว่าการกระทำนั้น ๆ จะเป็น “ประชานิยม” ได้เสมอไปไม่ กล่าวคือ แต่ละรายละเอียดของประชานิยมชนิดต่าง ๆ นี้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดประกอบ เงื่อนไข และคุณสมบัติ ย่อมแตกต่างกันไปบ้างไม่มากก็น้อยหรือกระทั่งในบางครั้งก็อาจขัดแย้งซึ่งกันและกันก็ได้ เราอาจแยกแยะ “ประชานิยม” ในความหมายเฉพาะที่เกิดขึ้นจริงหรือที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของโลกได้ดังต่อไปนี้

ความหมายที่หนึ่ง : ประชานิยมในรัสเซียและอเมริกา

ประชานิยมปรากฏขึ้นครั้งแรกในรัสเซียในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 (ค.ศ.1860-1880) คำว่า Populism ที่เราแปลกันว่า “ประชานิยม” นั้น มาจากคำในภาษารัสเซียว่า Narodnichestvo ส่วนคำว่า “พวกประชานิยม” หรือผู้คนที่เลื่อมใสในประชานิยม (Populists) นั้นเอามาจากคำรัสเซียว่า Narodniki

ในนัยนี้ Narodnichestvo ในรัสเซีย หรือ Populism ในโลกภาษาอังกฤษ หรือประชานิยมในภาษาไทย หมายถึงขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เห็นว่าประชาชนที่สำคัญที่สุดก็ได้แก่ชาวนาหรือเกษตรกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศนั่นเอง ดังนั้นประชานิยมในความหมายนี้จึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงประเทศที่ปฏิเสธทั้งแม่แบบทุนนิยมและแม่แบบสังคมนิยม แต่กลับเห็นว่าควรเดินไปบนหนทางที่สาม ซึ่งอาศัยภูมิปัญญาเดิมของสังคมอยู่มาก ๆ มุ่งอาศัยเกษตรกรหรือชาวนา ซึ่งเป็นคนที่อยู่กับการผลิตหรือเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมที่สุดเป็นกำลังหลักแทนที่จะมุ่งเอาคนในเมืองหรือคนชั้นกลางเป็นพลังนำในการเปลี่ยนแปลง เช่นเดียวกับพวก “Narodniki” ในรัสเซีย ที่ย้าย

ความสำคัญของเกษตรกร พวก “Populist” ในอเมริกานั้นชี้ว่า เกษตรกรคือคนส่วนใหญ่ของประเทศ ฉะนั้นพวกเหล่านี้จึงเป็นประชากรส่วนที่สำคัญที่สุด แต่เหตุผลที่พวก “ประชานิยม” ในอเมริกาเน้นที่ เกษตรกรนั้น ยังเป็นเพราะเล็งเห็นว่าในการพัฒนาประเทศไปเรื่อย ๆ นั้น เกษตรกรจะกลายเป็น ลูกจ้างเรื่อย ๆ ซึ่งพวกประชานิยมไม่เชื่อ “ลูกจ้าง” หรือผู้ขายแรงงาน จะเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยที่ดีเท่ากับเกษตรกรซึ่งเป็น “อิสระชน” ผู้ที่มีดินและปัจจัยการผลิตที่เป็นของตนเอง จึง พยายามรักษาให้ประชากรที่เป็นเกษตรกรอิสระคงอยู่ให้มากที่สุด

ความหมายที่สอง : ประชานิยมในละตินอเมริกา

ประชานิยมตามแบบฉบับของอเมริกานั้นไม่ใช่ขบวนการทางสังคมหรือขบวนการปฏิวัติ ปฏิรูป หรือยึดอำนาจด้วยกำลัง หากแต่เป็นขบวนการทางการเมืองปกติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการชิงชัยใน การเลือกตั้งเป็นหลักโดยการขึ้นสู่อำนาจของพวกนี้อาศัยแนวนโยบายและอาศัยความโดดเด่นของ ผู้นำ ซึ่งลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีมาระดมความสนับสนุนจากกรรมกร ผู้ใช้แรงงาน และ คนยากไร้ในเมืองสำคัญ ประชานิยมตามแบบฉบับละตินอเมริกานั้นให้บทบาทและความสำคัญแก่ พรรคหรือกลุ่ม สมาคม สถาบันต่าง ๆ ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับบทบาทของผู้นำในการเชื่อมโยงกับ ประชาชน

อย่างไรก็ดี นโยบายเศรษฐกิจแบบประชานิยมในละตินอเมริกามีความแตกต่างกันไป ตามยุคตามสมัยพอสมควร เช่น ในยุคก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มักจะเน้นการพัฒนา อุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้มีรัฐวิสาหกิจมากมาย โดยไม่คำนึงถึง การเสียดียรภาพทางเศรษฐกิจพร้อมกับที่ยอมให้มีเงินเฟ้อหรือยอมให้ค่าของเงินสกุลประจำชาติ ตกต่ำยอมเป็นหนี้ภาคสาธารณะหรือเป็นหนี้ต่างประเทศค่อนข้างสูง แต่ในปัจจุบันนโยบายแบบ ประชานิยมในหลายแห่ง เช่น เปรู เวเนซุเอลา หรืออาร์เจนตินา กลับย้ายการพึ่งพิงระบบตลาด ลดการ แทรกแซงของภาครัฐ ลดการปกป้อง หันไปเปิดประเทศให้กับระบบโลกาภิวัตน์ เปลี่ยนจากทดแทน การนำเข้ามุ่งสู่การส่งออก ยอมรับฉันทามติวอชิงตัน แต่ที่ยังจัดเป็นประชานิยมอยู่ก็ตรงที่ยังมีนโยบาย เอื้อเพื่อเพื่อสนับสนุนหรือสงเคราะห์คนจนต่อไป

ความหมายที่สาม : ประชานิยมในประเทศตะวันตก

ประชานิยมในความหมายที่สามกำลังเกิดในยุโรปตะวันตกในเวลานี้ในรูปของพรรค การเมืองซึ่งได้รับความสนับสนุนจากสามัญชน พรรคเหล่านี้เสนอความคิดว่า การเมืองที่เป็นอยู่ใน ขณะนี้หาได้เป็นไปเพื่อประชาชน หรือหาได้คล้อยตามความคิดเห็นของประชาชนข้างมากซึ่งสงบเสงี่ยม อยู่ (เป็น Silent Majority) พวกประชานิยมในความหมายที่สามเห็นว่า นักการเมืองที่ครองอำนาจใน ตะวันตกในปัจจุบันสนับสนุนให้คนต่างชาติเข้ามาอาศัย หรือเข้ามาทำงานในยุโรปมากเกินไปจนเกิน ความจำเป็น และเห็นด้วยว่าชนชั้นนำในขณะนี้ยอมที่จะให้ผู้ลี้ภัยหรือผู้อพยพจากต่างชาติ ต่างอารย ธรรม รักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมไว้ โดยไม่ต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าสู่อารยธรรมและวัฒนธรรม

ของดินแดนที่ตนเองอพยพเข้าไปอยู่เลย ซึ่งประชาชนในความหมายที่สามนี้ไม่ได้หมายถึงชนชั้นกลางหรือคนยากจนอีกต่อไปแล้ว เพราะบัดนี้ยุโรปหรือประเทศตะวันตกทั้งหลายล้วนมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางไม่ใช่คนยากจน และร้อยละ 90 ของประชากรเวลานี้คือชนชั้นกลาง ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น ความหมายของประชาชนในนัยยะที่สาม จึงหมายถึงเสียงข้างมากที่ไม่พูดหรือไม่ทำ ไม่แสดงตัวมาก่อนหรือหมายถึงชนชั้นกลางหรือคนธรรมดาที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของพรรคการเมืองหรือนักการเมือง ซึ่งเป็นผู้นำของสังคม ประชาชน ในนัยที่สามนี้ก็คือนักบ้านหรือคนธรรมดาที่ถูกกีดกัน ออกจากการเมืองหรือออกจากการกำหนดนโยบายรัฐนั่นเอง

ความหมายที่สี่ : ประชาชนนิยมในฐานะแนวทางการพัฒนา

ประชาชนนิยมในความหมายที่สี่ เป็นคำที่ใช้เรียกแนวการพัฒนาในประเทศโลกตะวันออก หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ที่ปฏิเสธการพัฒนาที่เอนเอียงเข้าข้างภาคเมือง (urban-biased) หรือเน้นการสร้างเศรษฐกิจภาคการเมือง เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ประชาชนนิยมในนัยที่สี่นี้คือ คำที่ใช้เรียกแนวคิดการพัฒนาที่เน้นภาคชนบท เน้นภาคเกษตรกร เน้นการพัฒนาไร่นาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ของเกษตรกรอิสระ หรือสหกรณ์ชาวนาชาวไร่ร่วมกันทำขึ้นมาและประชาชนนิยมในนัยนี้มักจะวิจารณ์หรือต้านทานการพัฒนาที่ส่งผลให้ชนบทล่มสลาย แล้วถ่ายเทแรงงานภาคชนบทเข้าสู่ภาคเมือง เป็นแรงงานไร้ฝีมือ คำว่า “ประชาชนนิยม” ในที่นี้หมายถึงแนวคิดในการพัฒนาซึ่งอาจจะได้รับการนำไปปฏิบัติโดยรัฐบาล หรือโดยผู้นำที่มีอุดมการณ์แบบใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้นำประชาชนนิยมเป็นผู้กระทำเสมอไป และเป็นสมญาที่นักวิเคราะห์หรือนักวิชาการทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจใช้เรียกแนวคิด หรือนักคิดนักปฏิบัติที่มีแนวทางในการพัฒนาเช่นที่ว่านี้ แต่อาจไม่ใช่คำที่ผู้ปฏิบัติหรือผู้คิดในแนวทางนี้ใช้เรียกตนเองก็ได้

ความหมายที่ห้า : ประชาชนนิยมคือการให้ความสำคัญหรือให้คุณค่าแก่ประชาชน

ประชาชนนิยมในความหมายที่ห้า คือ การให้ความสำคัญหรือคุณค่าแก่ประชาชน โดยเฉพาะแก่คนยากคนจน คนธรรมดาหรือชนชั้นล่าง ซึ่งประชาชนนิยมในนัยนี้มีหรือใช้กันมาก่อนที่จะมีคำว่า Populism (ประชาชนนิยม) เสียอีก เช่น ในยุคประชาธิปไตยของกรีกโบราณนั้นฝ่ายที่เห็นด้วยกับการปกครองตนเองของประชาชนมองว่าสิ่งนั้นคือ ความวิเศษยิ่ง เพราะประชาชนไม่ต้องอาศัยอภิชนมาเป็นผู้ปกครอง ประชาชนรู้ว่าประโยชน์สุขของตนคืออะไร อยู่ที่ไหนและประชาชนย่อมฝึกฝนตนเองให้มีความพร้อมที่จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาทำงานให้บ้านเมือง

ในอเมริกาขณะนี้บุคคลหรือองค์กรจำนวนหนึ่งที่ได้เคลื่อนไหวรณรงค์เพื่อให้คุณค่าและบทบาทแก่สามัญชนคนทั่วไปในทางการเมือง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นคนจนเท่านั้นโดยเน้นที่การสร้างให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของบ้านเมืองพึ่งตนเองรับผิดชอบตนเองและกระตือรือร้นที่จะเข้าทำกิจหรือทำงานต่าง ๆ ให้บ้านเมืองให้มาก และมีผู้เรียกบุคคลหรือองค์กรเหล่านี้รวม ๆ กันว่า “ประชาชนนิยม” ซึ่งก็จัดเป็น “ประชาชนนิยม” อีกแบบหนึ่ง

2.1.2 นโยบายประชานิยมของไทย

ประเทศไทยเริ่มใช้นโยบายประชานิยมในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองมีสาเหตุมาจากเศรษฐกิจไทยมีพื้นฐานที่ดีพอจะใช้ นโยบายขยายตัวได้ประการหนึ่ง มาจากสังคมไทยขาดเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Net) ที่แท้จริงมาอย่างยาวนานจนเมื่อได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 จึงเป็นแรงผลักดันขนานใหญ่ที่ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีนโยบายสวัสดิการ ทั้งนี้ นโยบายประชานิยมก็ยังไม่ใช่การจัดเครือข่ายความปลอดภัยในความหมายที่แท้จริง

ในทศวรรษที่ 2540 กระแสการเมืองภาคประชาชนเกิดความตื่นตัวมากขึ้นภายใต้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มช่องทางและสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่าง กว้างขวาง และในช่วงเวลานี้รัฐบาลพรรคไทยรักไทยภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้ เข้ามาบริหารประเทศในปี พ.ศ. 2543 – 2549 ได้มีนโยบายหลายนโยบาย เช่น กองทุนหมู่บ้าน ๆ ละ ล้าน 30 บาทรักษาทุกโรค โครงการพักชำระหนี้เกษตรกร โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และโครงการบ้านเอื้ออาทร ซึ่งสร้างผลกระทบต่อการเมืองไทยอย่างมาก ทำให้นโยบายประชานิยม (Populism) กลายเป็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงอย่างขนานใหญ่ในสังคมไทย นโยบายประชานิยม ถูกนำมาปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวางโดย พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เพื่อใช้จูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับการ กล่าวขวัญว่าเป็นการเอาเงินหลวงมาซื้อเสียงล่วงหน้าแทนการแจกสิ่งของเงินทองผ่านระบบ หัวคะแนน (พิสิษฐ์ นาสี และ ชัยพงษ์ สำเนียง, 2556, 86 อ้างอิงมาจาก นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2552) เป็น นโยบายที่นักวิชาการต่างวิจารณ์ว่าเป็น “นโยบายเฉพาะหน้า” “นโยบายที่ฉาบฉวย” (พิสิษฐ์ นาสี และ ชัยพงษ์ สำเนียง, 2556 : 86 อ้างอิงมาจาก นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2552 ; เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2549) เพื่อแลกกับคะแนนเสียงหรือความนิยมทางการเมืองมากกว่าของคนในชนบทและคนจนเมือง ผ่านการให้เงินและผลประโยชน์จากรัฐในรูปแบบต่าง ๆ และชาวบ้านสามารถจับต้องได้ นโยบายประชานิยมนี้มีส่วนคล้ายนโยบายเงินผัน สมัยรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ในปี พ.ศ. 2518 - 2519 ที่กระจายเงินเข้าสู่ชนบทให้เงินถึงชาวบ้านโดยตรง ผ่านภาคการผลิต และทำให้การจ้างงานขยายตัว เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจในภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งเป็นต้นแบบของประชานิยมสมัยแรก ๆ แต่ไม่ เกิดผลในวงกว้างเท่านโยบายประชานิยม (พิสิษฐ์ นาสี และ ชัยพงษ์ สำเนียง, 2556 : 86)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน

เวธกา เลวศรบุรี (อ้างอิงมาจาก พวงเพชร สุรัตน์กุล. 2442 : 40-41) กล่าวว่า วิถีชีวิตชุมชนเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม หมายถึง วัฒนธรรมในทางสังคมศาสตร์นั่นเอง ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งกำหนด พฤติกรรมตั้งแต่เกิดจนตาย ตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์กระทำล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของ วัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของครอบครัว เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา ศาสนา เป็นต้น วัฒนธรรมจะกำหนดว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด รวมทั้งเป้าหมายในชีวิตว่าควรเป็นอย่างไร ฉะนั้น กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการกิน การดื่ม การพูด การอ่าน การเขียน การคิด การทำงาน การเล่น การติดต่อสัมพันธ์กัน ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น

แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน สรุปลจากแนวความคิดทั้ง 4 คนด้วยกัน ดังนี้ (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2547 : 172-183)

1. นิพนธ์ เทียนวิหาร แยกแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนเป็น 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ชุมชนมีวัฒนธรรมของตนอยู่แล้ว วัฒนธรรมนี้ให้คุณค่าแก่ความเป็นคนและแก่ชุมชนที่มีความผสมกลมกลืน (Harmony) มีระบบคุณค่าที่รวบรวมมาได้จากประวัติศาสตร์ เป็นบทสรุปของความคิดและการปฏิบัติของชุมชนนั้น ๆ เป็นวิถีชีวิตและทิศทางของการพัฒนาของชุมชนที่ชาวบ้านสรุปขึ้นมา แกนกลางของวัฒนธรรมชุมชน คือการให้ความสำคัญแก่ความเป็นคนและแก่ความผสมกลมกลืนกันในชุมชน การที่ชุมชนหรือหมู่บ้านอยู่มาได้เป็นเวลาช้านาน เพราะมีความผสมกลมกลืนกันในชุมชน ทั้งในขณะปัจจุบัน ระหว่างสมาชิกด้วยกันและหากนับย้อนขึ้นไปสมาชิกก็มีบรรพบุรุษร่วมกันด้วยการพัฒนาชุมชนจึงต้องเริ่มจากฐานวัฒนธรรมชุมชนซึ่งเป็นปรากฏที่แข็งแกร่งที่สุดของชาวบ้าน ถ้ามีวัฒนธรรมชุมชนเข้มแข็งการรวมกลุ่มของชาวบ้านเพื่อทำกิจกรรมจะสำเร็จได้ไม่ยาก การต่อต้านการเอารัดเอาเปรียบจากภายนอกจะทำได้ ประการที่สอง วัฒนธรรมชุมชนนี้เป็นพลังผลักดันการพัฒนาชุมชนที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่ประชาชนสร้างขึ้นเอง เพราะฉะนั้น หากนักพัฒนาต้องการเข้าใจและปฏิบัติการให้สอดคล้องกับชาวบ้าน ก็ต้องเข้าใจวัฒนธรรมชุมชนต้องศึกษาประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชาวบ้านในแต่ละชุมชนที่ต่างกัน

2. บำรุง บุญปัญญา มีความคิดว่า วัฒนธรรมชุมชน มีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง วัฒนธรรมสองกระแส ประกอบด้วย กระแสหนึ่ง วัฒนธรรมนิยมเป็นวัฒนธรรมชาวบ้านมีความเป็นอิสระจากวัฒนธรรมของคนชั้นกลางและของคนชั้นสูงสัมพันธ์กับวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับธรรมชาติอยู่กับการใช้แรงงานและชุมชนเครือข่าย ชุมชนหมู่บ้าน และกระแสสอง เป็นแนวการพัฒนาแบบทุนนิยมเป็นแนวพัฒนาเศรษฐกิจที่ประเทศไทยยึดถืออยู่ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มาจากภายนอกประเทศซึ่งประสานเข้ากับอำนาจรัฐในประเทศ ประการถัดมา คือ การพึ่งตนเองซึ่งเป็นการ

เลียนแบบสิ่งที่เคยทำมาในอดีต เริ่มจากการเป็นตัวของตัวเองทางความคิดมองเห็นเอกลักษณ์แห่งตัวเองทำการผลิตในขนาดที่เหมาะสม ใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก และประการที่สาม คือ บทบาทของคนชั้นกลางเป็นแนวทางวัฒนธรรมชุมชนของคนชั้นกลาง คนชั้นกลางมีหน้าที่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับชาวบ้าน ไม่ใช่ไปชี้สั่งหรือครอบงำชาวบ้านทางความคิด

3. อภิชาติ ทองอยู่ กล่าวว่า วัฒนธรรมชุมชน จะเน้นลักษณะคุณค่าทางจริยธรรมของวัฒนธรรมพื้นบ้านมากกว่าการเสนอให้ต่อต้านวัฒนธรรมของรัฐและของระบบทุนนิยม อภิชาติมีความเห็นเช่นเดียวกับบำรุง ว่ามีวัฒนธรรมสองกระแสชาวบ้านมีวัฒนธรรมอันเป็นอิสระของตัวเองมาแต่โบราณกาล เรียกว่า “วิถีแห่งหมู่บ้าน” และวัฒนธรรมนี้ยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบันในสถาบันหมู่บ้าน

4. ประเวศ วะสี มีลักษณะเด่นของความคิด 3 ประการ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง การต่อต้านรัฐ ประเวศเห็นว่ารัฐหรือระบบราชการจะทำการพัฒนาไม่สำเร็จ เพราะระบบราชการสร้างมาเพื่อปกครองและควบคุม เพื่อเก็บภาษีเป็นระบบรวมศูนย์อำนาจ และยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การลดอำนาจของข้าราชการลงอย่าให้ยื่นไปถึงชุมชน ให้ชุมชนมีสิทธิมีเสียงที่จะวางแผนที่จะตัดสินใจที่จะลงมือทำ ถัดมาประการที่สอง การส่งเสริมชุมชน ประเวศเสนอให้องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทมากขึ้นเพราะองค์กรเหล่านี้เข้าไปสู่ชุมชนโดยเคารพชุมชนให้ประชาชนจัดตั้งกันเองเป็นกลุ่ม 7-20 คน พบปะกันสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ ศึกษาค้นคว้า แล้วมาแลกเปลี่ยนกันในเรื่องความรู้ ความดี และการนำความรู้และความดีนั้น มาทำให้ชุมชน มีสันติภาพและพัฒนา ประชาชนควรรวมตัวกันเป็นกลุ่มและองค์กรย่อย เพื่อช่วยเหลือและสร้างความเข้มแข็งให้สมาชิกแต่ละคนเอง กลุ่มและองค์กรเหล่านี้อาจปรากฏในรูปชุมชนหมู่บ้านองค์กรพัฒนาเอกชนหรือกลุ่มทางปัญญา ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มเป็นแบบเท่าเทียมกันควรลดอำนาจและหน้าที่ของรัฐลงแล้วนำเอาอำนาจและหน้าที่นั้น กลับคืนมาที่องค์กรเหล่านี้ซึ่งเมื่อหน้าที่เหล่านี้กลับเป็นขององค์กรย่อยแล้วก็อาจไม่ต้องใช้อำนาจก็ได้ ประการสุดท้าย คือ การให้มีศาสนาธรรม โดยเฉพาะพุทธศาสนาในการพัฒนา ประเวศกล่าวว่า การพัฒนาที่สมบูรณ์ต้องพัฒนาทั้งจิตใจและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นฐานที่แน่นอน

จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม สังคมหนึ่งหรือชุมชนหนึ่ง ๆ มีวิถีการดำเนินชีวิตเป็นลักษณะเฉพาะของสังคม วิถีชีวิตจึงเป็นเสมือนเอกลักษณ์หรือตราประจำสังคมซึ่งมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุดังนี้ (พวงเพชร สุรัตน์วิกุล. 2442 : 43-44)

1. ความคิดเห็นและการมองโลกต่างกัน ความคิดเห็นและการมองโลกต่างกันจะทำให้วิถีชีวิตแตกต่างกันไป ในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่ามนุษย์ทุกแห่ง ของโลกต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ ความเชื่อ ศาสนา การปกครอง เศรษฐกิจ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนคบเพื่อน เหมือน ๆ กัน แต่รูปแบบของสิ่งเหล่านี้จะแตกต่างกันไปตามความคิดเห็นและค่านิยมของแต่ละสังคม

2. สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ต่างกัน การที่สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ต่างกันทำให้พบปัญหาแตกต่างกัน เช่น มนุษย์ที่อยู่ในเขตหนาวต้องพบปัญหาต่างกับมนุษย์ที่อยู่ในเขตร้อน มนุษย์ที่อยู่บนภูเขาย่อมมีปัญหาต่างจากมนุษย์ที่อยู่ในที่ลุ่ม ด้วยเหตุนี้แต่ละสังคมจึงต้องคิดหาวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในบางกรณีจะ พบว่ามนุษย์ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกัน แต่มีวิถีชีวิตต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าการที่วิถีชีวิตจะมีลักษณะอย่างไรนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ความคิดเห็น การมองโลกแล้วยังขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ใน ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของแต่ละสังคม ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะของวิถีชีวิต ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน วิถีชีวิตของชุมชน เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของสมาชิกส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชนที่พิจารณาได้จาก

1) บทบาทที่สมาชิกแสดงออกมาตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล สถาบัน องค์กร และชุมชน โดยที่แต่ละปัจเจกอาจมีหลายบทบาทเมื่อทำหน้าที่อยู่ต่างสถานที่และเวลา หรือแม้แต่เวลาและสถานที่เดียวกัน เปรียบเสมือน ครูใหญ่ทำหน้าที่ในโรงเรียนที่มีลูกชายของตนเรียนอยู่ และมีคุณแม่เป็นครูในสังกัดโรงเรียนนี้ด้วย

2) โครงสร้างและหน้าที่ของสมาชิก ที่ยอมเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และระหว่างสถาบัน องค์กร และชุมชน ที่จะมีเป้าหมายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แต่เมื่อชุมชนใดมีผลประโยชน์เหลื่อมซ้อนกันในเชิงได้เปรียบเสียเปรียบกัน สถานการณ์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทางลบได้ ถ้าปราศจากการประนีประนอมกัน และอาจส่งผลกระทบต่อการทำลาย โครงสร้างและหน้าที่ของอีกชุมชนหนึ่งที่ไม่สามารถปกป้องตนเองได้

3) การกำหนดเงื่อนไขของความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ เพื่อน เครือข่าย คู่ค้าขาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในผลประโยชน์ร่วมกัน หรือคู่แข่งกัน

4) กำหนดข้อตกลง กฎเกณฑ์ทางสังคมที่อาจพัฒนาขึ้นเป็นระเบียบ บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และกฎหมายที่มีบทบังคับ

5) มีการสร้างกลไกทางสังคมเป็น Law enforcement ที่มีพลังและอำนาจบังคับใช้ กฎเกณฑ์ดังกล่าว ในรูปแบบของความเชื่อ พิธีกรรม กลไกทางสังคมที่มีอำนาจและเป็นพลังของตัวแทนของ สมาชิก สถาบัน องค์กร และชุมชน ทั้งประเภท Law enforcement ที่มีขอบเขตการบังคับใช้ที่มีวงกว้างแตกต่างกัน ตามอำนาจที่หนุนหลังกลไกนั้น ๆ ทั้งอำนาจที่น่าเชื่อถืออย่างเป็นทางการเป็นผล หรืออำนาจที่นอกเหนือการควบคุมทางธรรมชาติ (Supernatural Power) เนื้อหาแห่งวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนย่อมแตกต่างกัน แต่ที่เหมือนกันคือการทำหน้าที่ของกลไกทางสังคม ที่แฝงไปด้วยความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ที่พัฒนาขึ้นเป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติ ส่วนข้อห้าม (Taboo) และกฎเกณฑ์ ในการปฏิบัติก็กลายเป็นบรรทัดฐาน (Norms) ที่ถ่ายทอดเรียนรู้สืบทอดกันมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิทานปรัมปรา การละเล่น ละคร เพลงพื้นบ้าน ลิเก ซอจ้อย (ออกเสียงทางภาคเหนือเป็นจ้อย) ลำตัด จั๊ว และอาจมีสัญลักษณ์ แทนตัวอักษร แต่สะท้อนความเชื่อหรือข้อห้ามได้ชัดเจน โดย

อาจอาศัยความเชื่อเรื่องผีและสิ่งเหนือธรรมชาติ มาเป็นกลไกในการควบคุมความประพฤติ ชุมชนย่อมมีวิธีการจัดการความรู้ด้วยตนเอง ความรู้ระดับชุมชน มักเรียกกันว่า เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่อาจจำแนกได้หลายสาขาตามประเภทขององค์ความรู้ ซึ่งเนื้อหาขององค์ความรู้คือ ความเป็นธรรมชาติหรือธรรมชาติวิทยา เพียงแต่นักวิชาการมาคิดแตกย่อยเป็นสาขาต่าง ๆ สาขาหลัก ๆ ได้แก่ สาขาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นอกจากนี้ยังมีการแยกแยะองค์ความรู้ย่อยเหล่านี้ ออกเป็นเฉพาะด้าน เช่น สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ อาจจำแนกเป็น ของคน พืช สัตว์ ถ้าพิจารณาจากคน ได้แก่ สาขาทางการแพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ เทคนิคการแพทย์ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เส้นผม ประสาท ลงไปถึงสันเท้าก็ได้ แต่สาขาใดจะสำคัญกว่ากัน นั้น ย่อมขึ้นกับบริบทและมิติที่พิจารณากัน อย่างไรก็ตาม ทุกองค์ความรู้ย่อมมีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งวิถีชุมชน ต้องพึ่งพาความเชื่อมโยงเหล่านี้ด้วยความเข้าใจที่ปราศจากความเย่อหยิ่งแต่เอื้ออาทรกัน

ดังนั้น วิถีชีวิตชุมชนจึงเป็นวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในชุมชน ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชุมชน เพื่อสร้างชุมชนและพัฒนาชุมชน ให้ดำเนินไปตามวิถีแห่งชีวิตที่แต่ละชุมชนได้รับการปลูกฝังและประพฤติปฏิบัติ โดยอาศัยความเป็นวัฒนธรรมในทางความคิดเห็น ซึ่งมุมมองของแต่ละครอบครัวในชุมชนนั้น รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ของแต่ละชุมชน และบทบาทของสมาชิก โครงสร้างความสัมพันธ์ข้อตกลง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีในชุมชนเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในความเป็นวิถีชีวิตชุมชน ที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันในทุกชุมชน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้ จึงเป็นตัวกำหนดให้วิถีชีวิตของแต่ละชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไป

2.3 แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน

ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์ (2541) เห็นว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง เศรษฐกิจที่พึ่งปรารภกัน คือกิจกรรมเศรษฐกิจ ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมเป็นเจ้าของ โดยการพัฒนาจากฐานของ “ศักยภาพของท้องถิ่น” หรือ “ทุนในชุมชน” ซึ่งรวมถึงเงินทุน แรงงาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น พิพิธภัณฑวัตถุ ที่ดิน แหล่งน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ฯลฯ เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คือ เพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้าง “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งจะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ในขณะเดียวกันยังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ หรืออีกนัยหนึ่ง เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2544 : 95-105) กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชน มีลักษณะสำคัญคือ ครอบครัวเป็นหน่วยการผลิตแรงงานของสมาชิกภายในครอบครัวเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญ ชุมชนจะต้องพึ่งตัวเอง พึ่งกันเองในชุมชนก่อน ค่อยพัฒนาสู่ตลาดมหภาค มหาตมะ คานธี ได้เสนอแนวคิด 2 ประการ ซึ่งสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน คือ สวเทศี (Swadeshi) คือจิตวิญญาณในตัวเองซึ่งให้เราจำกัดและรับใช้สิ่งที่อยู่รอบตัวเราในด้านการเศรษฐกิจ เสนอให้ใช้สิ่ง ของที่สามารถผลิตได้ในชุมชนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของชุมชน ก็จะทำให้หมู่บ้านมีความสามารถพึ่งตนเองได้ มีความพอเพียงแลกเปลี่ยนสินค้ากับชุมชนอื่นในสินค้าที่ไม่ได้ผลิตได้ในชุมชน และหลักสวราช (Swaraj) คือหมู่บ้านที่เป็นอิสระ มีความสามารถในการปกครองตนเอง และการทำการผลิตในหมู่บ้าน

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ยังกล่าวในงานวิจัยเรื่อง “เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านไทย” (สมคิด พรหมจู้ และคณะ. 2546 : 3-5) ว่า เศรษฐกิจชุมชน คือ ครอบครัวและชุมชนเป็นหน่วยการผลิต เป้าหมายของการผลิตคือการดำรงอยู่ การรักษาตัวให้รอดของครอบครัวและชุมชนให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ และผลิตซ้ำครอบครัวและชุมชนได้ การผลิตจึงมีลักษณะเพื่อบริโภคในครัวเรือน ผลิตเพื่อขายก็ได้แต่ก็เพื่อให้ได้เงินมาซื้อสินค้าให้ครอบครัวดำรงชีวิตอยู่ได้และเลี้ยงดูบุตรได้ มากกว่าที่จะคิดขยายการผลิตให้ใหญ่โตให้มีกำไรสูงสุดให้ร่ำรวย ครัวเรือนมีลักษณะเป็นผู้ผลิตเล็กอิสระ ขายสินค้าไม่ใช่ขายแรงงาน วิธีการผลิตหลัก คือ ผู้ผลิตเล็กอิสระใช้แรงงานของสมาชิกของครอบครัว เพราะเป็นสิ่งที่ครอบครัวมีอยู่แล้วโดยธรรมชาติ โดยเฉพาะใช้แรงงานครอบครัวนี้บนที่ดินเพื่อให้เกิดเป็นผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเลี้ยงครอบครัวให้รอด เดิมปลูกข้าวแต่ต่อมาเมื่อจำนวนคนต่อเนื้อที่เพิ่มขึ้น ก็ผันไปใช้แรงงานของครอบครัวปลูกพืชที่ใช้ที่ดินน้อยแต่ใช้แรงงานเข้มข้น เช่น ผักและผลไม้หรือเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือทำกิจกรรมการค้าย่อยและบริการ เช่น ซ่อมเครื่องจักรต่าง ๆ หรือหากส่งสมาชิกบางคนออกไปขายแรงงานก็ส่งไปในฐานะเป็นวิธีหารายได้อย่างหนึ่งของครอบครัวซึ่งอยู่ในชนบท ไม่ใช่ให้ไปเปลี่ยนอาชีพอย่างถาวรจริง ๆ ต้องส่งเงินกลับให้ครอบครัวเพื่อจุนเจือครอบครัวซึ่งก็ทำการเกษตรอยู่ด้วยในชนบทได้ การผลิตของผู้ผลิตเล็กอิสระนี้ต่างจากการผลิตแบบทุนนิยม การผลิตในระบบทุนเป็นการผลิตขนาดใหญ่ใช้ทุนสูงเป็นหลักไม่ใช่ใช้แรงงาน ใช้ที่ดินมากเป็นแบบไร่นาใหญ่ ใช้แรงงานรับจ้าง ระบบเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชนเป็นระบบที่พึ่งตัวเองในพื้นที่สายญาติมิตร สังคมวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความอาทรต่อกันและกัน แลกเปลี่ยนเพื่อความพอเพียงยิ่งขึ้น ไม่ใช่การแข่งขันและเอารอดเอาเปรียบ

สมคิด พรหมจู้ และคณะ (2546 : 161) เห็นว่า เศรษฐกิจชุมชน เป็นเศรษฐกิจวัฒนธรรมแห่งการอยู่รอดและปรับตัวของชุมชนและสังคมไทย เมื่อเผชิญกับข้อท้าทายนานัปการ จากวิถีการผลิตในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม เศรษฐกิจชุมชนเป็นเศรษฐกิจแห่งการพึ่งตนเอง การพึ่งตนเองต้องคำนึงถึงพื้นฐานของตนเอง พื้นฐานของสังคมคือวัฒนธรรม วัฒนธรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เศรษฐกิจ

วัฒนธรรมจึงเป็นเศรษฐกิจที่อยู่บนพื้นฐานความมั่นคงของตนเอง เศรษฐกิจวัฒนธรรมไม่ใช่เศรษฐกิจที่คำนึงถึงผลผลิตและรายได้แต่เพียงอย่างเดียวแต่เป็นเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป เป็นเศรษฐกิจที่ไม่แยกส่วนออกจากกัน เป็นเศรษฐกิจบูรณาการที่เชื่อมโยงชีวิต จิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างมีดุลยภาพ การสร้างเครือข่ายสถาบันเศรษฐกิจชุมชนจึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่มีการสร้างระบบกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชน ให้มีลักษณะคล้าย “community economy complex” หรือการนำเอาเศรษฐกิจต่าง ๆ มาเชื่อมโยงประสานกันระดับท้องถิ่น โดยจะต้องเข้าใจว่าครัวเรือนในชุมชนเป็นผู้ผลิตและก็ไม่ใช่เป็นผู้บริโภคอย่างใดอย่างหนึ่งแยกส่วนกัน หากแต่เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค (prosumer) ในเวลาเดียวกัน โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นผลิตเพื่อท้องถิ่นและบริโภคในท้องถิ่น

สำนักงานประสานงานวิจัยเชิงบูรณาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2550 : เว็บไซต์) กล่าวถึงชุมชน ประกอบด้วย ครอบครัวหลายครอบครัวที่มาอยู่รวมในที่เดียวกัน และมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ส่วนเศรษฐกิจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “การผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิตคือการซื้อขายแลกเปลี่ยนผลผลิต ดังนั้น เศรษฐกิจชุมชน จึงหมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการ ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิต โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้น คือ ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ บนรากฐานความสามารถที่มีอยู่ จากการใช้ “ทุนของชุมชน” ซึ่งทุนของชุมชนทั้งที่เป็น ทุนทางสังคม เช่น วิธีการผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนสถาน โรงเรียน ที่ดิน ทรัพยากร การคมนาคมขนส่ง นั่นคือ สมาชิกในชุมชนจะเป็นผู้ตัดสินใจว่า พวกเราจะผลิตอะไรได้บ้าง ตามศักยภาพและทุนประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ เราจะผลิตกันอย่างไร แล้วเราจะแบ่งปันผลประโยชน์จากการผลิตกันอย่างไร คือชุมชนคิดเองทำเองแล้วก็ได้เอง ลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจชุมชน คือ ครอบครัวเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกในครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ความพอเพียง ความพึ่งตนเองที่เราพูดถึงขึ้นอยู่กับการใช้แรงงานเป็นอย่างมาก พึ่งแรงงานในครอบครัว พึ่งทรัพยากรท้องถิ่น พึ่งตนเอง และพึ่งกันเองในชุมชนก่อน และหากจะขายก็ขายในตลาดใกล้ตัว ตลาดภูมิภาค ตลาดภายในประเทศ ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจชุมชนนั้น ฝังตัวอยู่ในสังคมและวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม ยังมีตัวอย่างของประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยระบบเศรษฐกิจชุมชน เช่น

1. ประเทศอิตาลีที่แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจครอบครัว หรือเศรษฐกิจชุมชน และการประกอบการด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมในครัวเรือน สามารถส่งเสริมให้ระบบเศรษฐกิจเจริญเติบโตได้ จากการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้ขยายตัวมาเป็นวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางในที่สุด และเป็นตัวอย่างที่ดีจนทำให้ประเทศอิตาลีกลายมาเป็นต้นแบบหนึ่งของการพัฒนาประเทศที่อาศัยการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ

2. ประเทศไต้หวันก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่ใช้เศรษฐกิจชุมชนขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้ความสำคัญส่งเสริมการศึกษา การเรียนรู้ของชุมชน ตลอดจนส่งเสริมการประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และส่งเสริมระบบสหกรณ์ จนทำให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนของประเทศไต้หวันเกิดความมั่นคงและกลายมาเป็นรากฐานที่มั่นคงแข็งแรงในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ

3. ประเทศอิสราเอลก็เป็นตัวอย่างที่ดีอีกประเทศหนึ่ง ที่มุ่งเน้นการพัฒนา ระบบเศรษฐกิจชุมชนไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาการระบบเศรษฐกิจชุมชนของคิบบุตซ์ (Kibbutz) เพื่อให้เป็นแนวเดียวกัน หรือการพัฒนาการระบบเศรษฐกิจชุมชนของโมซาฟ (Moshav) ที่มีการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยการสร้างระบบการเกษตรเพื่อการผลิตอาหารซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นทะเลหิน ทะเลทราย ด้วยระบบชุมชนการเกษตรโดยมีแหล่งน้ำจำกัดของประเทศอยู่เพียงแห่งเดียวทางตอนเหนือของประเทศ คือ ทะเลสาบกาลิลี ภายใต้ภาวะความเลื่อมโทรมและขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ แต่ประเทศอิสราเอลสามารถพลิกพื้นทะเลหิน ทะเลทรายให้กลายเป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์ เขียวขจีร่มรื่นขึ้นในแต่ละชุมชน และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง และยังสามารถส่งออกอาหารไปเลี้ยงยุโรปและอเมริกาได้นอกจากนี้อิสราเอลยังได้พัฒนาชุมชนเกษตรให้เป็นจุดยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงทางทหารในการป้องกันประเทศ และสู้รบในภาวะสงครามได้อีกด้วย

จากตัวอย่างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของทั้งสามประเทศ จะเห็นได้ว่า ประเทศเหล่านี้ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นหลัก เมื่อเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นหน่วยเศรษฐกิจย่อย ๆ ของประเทศได้รับการพัฒนาจนมีความเข้มแข็งและมั่นคงแล้ว เศรษฐกิจชุมชนเหล่านี้ก็จะกลายเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จนทำให้ประเทศเหล่านี้มีระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและสามารถมายืนอยู่แถวหน้าของกลุ่มประเทศทั้งหลายในโลกได้เป็นอย่างดี (แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน. 2555 : เว็บไซต์)

ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ความสำคัญต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นการพัฒนาที่เน้นกระบวนการมากกว่ารูปแบบ และต้องการความต่อเนื่องในการปฏิบัติ รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่เริ่มจากฐานทรัพยากรในท้องถิ่น (ทุนในชุมชน) ตลอดจนการมีส่วนร่วมของทุกภาค ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. 2541 : เว็บไซต์) จึงเห็นได้ว่า รากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศแบบบูรณาการนั้น จะต้องเริ่มจากการสร้างการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน โดยมีการพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า ที่สำคัญทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน

2.4 นโยบายพรรคเพื่อไทยและผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554

2.4.1 นโยบายพรรคเพื่อไทย (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีโดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พ.ศ. 2554)

1. นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก

1.1 สร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติและฟื้นฟูประชาธิปไตย

1.1.1 สร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติและฟื้นฟูประชาธิปไตย โดยการเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันของประชาชนในชาติให้เกิดความสมัคสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.1.2 เยียวยาและฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องแก่บุคคลทุกฝ่ายเช่น ประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการภาคเอกชน ซึ่งได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากความเห็นที่แตกต่าง และความรุนแรงที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่ช่วงปลายของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

1.1.3 สนับสนุนให้คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ดำเนินการอย่างเป็นอิสระและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายอย่างเต็มที่ในการตรวจสอบและค้นหาความจริงจากกรณีความรุนแรงทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน การสูญเสียชีวิต บาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจรวมทั้งความเสียหายทางทรัพย์สิน

1.2 กำหนดให้การแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติดเป็น “วาระแห่งชาติ” โดยยึดหลักนิติธรรมในการปราบปราม ลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพล และผู้ประพฤติมิชอบ โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งมีกลไกติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันปัญหาด้วยการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับต่างประเทศในการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติด สารเคมี และสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ลักลอบเข้าสู่ประเทศภายใต้การบริหารจัดการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยการรวมพลังทุกภาคส่วนเป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด

1.3 ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐอย่างจริงจัง โดยยึดหลักความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลที่เป็นสากลเพื่อการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประเทศโดยรวมอย่างแท้จริง ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ขยายการบังคับใช้บทบัญญัติเรื่องการห้ามการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ให้ครอบคลุมผู้ใช้อำนาจรัฐในตำแหน่งสำคัญและ

ตำแหน่งระดับสูงอย่างทั่วถึง เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ เสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของบุคลากรภาครัฐ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมของสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องชอบธรรม

1.4 ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการและเร่งรัดขยายเขตพื้นที่ชลประทาน โดยเร่งให้มีการบริหารจัดการน้ำในระดับประเทศอย่างมีประสิทธิภาพให้สามารถป้องกันปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งได้ รวมทั้งสนับสนุนภาคการเกษตรด้วยการก่อสร้างระบบชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก พื้นฟูการขุดลอกคูคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่เดิม ขยายเขตการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จัดสร้างคลองส่งน้ำขนาดเล็กเข้าสู่ไร่นา และขยายเขตการจัดรูปที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและการผลิตส่งเสริมการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมกับชนิดพืช และจัดหาแหล่งน้ำในระดับไร่นาและชุมชนอย่างทั่วถึง

1.5 เร่งนำสันติสุขและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควบคู่ไปกับการขจัดความยากจน ยาเสพติดและอิทธิพลอำนาจมืด โดยน้อมนำกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักปฏิบัติในแนวทางสันติวิธี โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในทุกภาคส่วนกับประชาชนในพื้นที่ อำนวยความยุติธรรมอย่างทั่วถึง เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและความเสมอภาค พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ เคารพอัตลักษณ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น ส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบที่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่โดยไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ จะมีการบูรณาการ การบริหารจัดการทุกภาคส่วนให้มีเอกภาพทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้งปรับปรุง พัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้อง ทันสมัยกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบอย่างเป็นธรรม

1.6 เร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาประเทศ เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคร่วมกัน โดยเฉพาะการเร่งแก้ไขปัญหาคอขวดกระทบกระทั่งตามแนวพรมแดน ผ่านกระบวนการทางการทูตบนพื้นฐานของสนธิสัญญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเร่งดำเนินการตามข้อผูกพันในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ตลอดจนการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งภายในและภายนอกภูมิภาค

1.7 แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและผู้ประกอบการเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อและราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

1.7.1 ชะลอการเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับน้ำมันเชื้อเพลิงบางประเภทชั่วคราวเพื่อให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงลดลงทันที และปรับโครงสร้างราคาพลังงานทั้งระบบให้มุ่งสู่การสะท้อนราคาต้นทุนพลังงาน

1.7.2 จัดให้มีบัตรเครดิตพลังงานสำหรับผู้ประกอบอาชีพที่ได้รับจ้างขนส่งผู้โดยสารสาธารณะในวงเงินที่เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้จริงต่อเดือน

1.7.3 ดูแลราคาสินค้าอุปโภคบริโภคและราคาพลังงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคและผู้ผลิต

1.7.4 แก้ไขปัญหาค่าครองชีพโดยการดูแลราคาสินค้าและการมีรายได้เพื่อเพิ่มกำลังซื้อสุทธิของประชาชนโดยป้องกันและแก้ไขการผูกขาดทั้งทางตรงและทางอ้อม

1.8 ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเพิ่มกำลังซื้อภายในประเทศ สร้างสมดุลและความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพให้แก่ระบบเศรษฐกิจมหภาค

1.8.1 พักหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรรายย่อยและผู้มีรายได้น้อยที่มีหนี้ต่ำกว่า 500,000 บาท อย่างน้อย 3 ปี และปรับโครงสร้างหนี้สำหรับผู้ที่มีหนี้เกิน 500,000 บาท รวมทั้งจัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพและแผนการปรับโครงสร้างการผลิตอย่างครบวงจร เพื่อสร้างโอกาสในการยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการมีรายได้ที่มั่นคงและสามารถใช้หนี้คืน

1.8.2 ดำเนินการให้แรงงานมีรายได้เป็นวันละไม่น้อยกว่า 300 บาท และผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีรายได้เดือนละไม่น้อยกว่า 15,000 บาท อย่างสอดคล้องกับผลิตภาพและประสิทธิภาพของบุคลากร รวมทั้งมีมาตรการเพื่อลดภาระแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบเพื่อให้แรงงานและบุคลากรสามารถดำรงชีพได้อย่างมีศักดิ์ศรีและคุณภาพชีวิตที่ดี

1.8.3 จัดให้มีเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันไดสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้ที่มีอายุ 60-69 ปี จะได้รับ 600 บาท อายุ 70-79 ปี จะได้รับ 700 บาท อายุ 80-89 ปี จะได้รับ 800 บาท และอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับ 1,000 บาท

1.8.4 ให้มีมาตรการภาษีเพื่อลดภาระการลงทุนสำหรับสิ่งจำเป็นในชีวิตของประชาชนทั่วไป ได้แก่ บ้านหลังแรกและรถยนต์คันแรก

1.9 ปรับลดภาษีเงินได้นิติบุคคล ให้เหลือร้อยละ 23 ในปี พ.ศ. 2555 และลดลงเหลือร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2556 เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชน ขยายฐานภาษี และรองรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

1.10 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุน สนับสนุนสินเชื่อรายย่อย โดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย รวมถึงเพิ่มสวัสดิการของรัฐเพื่อเป็นการดูแลสังคมในชุมชน จัดหาแหล่งเงินทุนให้แก่ผู้ประกอบการและประชาชน โดย

1.10.1 เพิ่มเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอีกแห่งละ 1 ล้านบาท

1.10.2 จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยมีวงเงินเฉลี่ยจังหวัดละ 100 ล้านบาท

1.10.3 จัดตั้งกองทุนตั้งตัวได้ในวงเงินประมาณ 1,000 ล้านบาท ต่อสถาบันอุดมศึกษาที่ร่วมโครงการ สนับสนุนการสร้างผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อให้สามารถกู้ยืมเพื่อการสร้างอาชีพ ผนวกกับกลไกของ “หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ” ในสถานศึกษาโดยมุ่งให้เกิดวิสาหกิจนวัตกรรมใหม่ที่จะเป็นกลไกใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

1.10.4 จัดสรรงบประมาณเข้ากองทุนพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นจำนวนเงิน 300,000 บาท 400,000 บาท และ 500,000 บาท ตามลำดับขนาดของหมู่บ้าน เพื่อให้หมู่บ้านบริหารจัดการกองทุนเพื่อการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง

1.11 ยกระดับราคาสินค้าเกษตรและให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยดูแลราคาสินค้าเกษตรให้มีเสถียรภาพที่เหมาะสม คำนึงถึงกลไกราคาตลาดโลก โดยใช้วิธีบริหารจัดการทางการตลาดและกลไกตลาดซื้อขายล่วงหน้า รวมทั้งผลักดันให้เกษตรกรสามารถขายสินค้าเกษตรได้ในราคาสูงเพียงพอเมื่อเทียบกับต้นทุน และนำระบบรับจำนำสินค้าเกษตรมาใช้ในการสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่เกษตรกร เริ่มต้นจากการรับจำนำข้าวเปลือกเจ้าและข้าวเปลือกหอมมะลิ ความชื้นไม่เกินร้อยละ 15 ที่ราคาเกวียนละ 15,000 บาท และ 20,000 บาท ตามลำดับ พร้อมทั้งจัดให้มีการเยียวยาความเสียหายของพืชผลจากภัยธรรมชาติให้แก่เกษตรกร การจัดทำระบบทะเบียนครัวเรือนเกษตรกรให้สมบูรณ์ และการออกบัตรเครดิตสำหรับเกษตรกร

1.12 เร่งเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศโดยประกาศให้ปี พ.ศ. 2554-2555 เป็นปี “มหัศจรรย์ไทยแลนด์” (“Miracle Thailand” Year) และประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าร่วมเฉลิมฉลองในพระราชพิธีมหามงคลที่จะมีขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2555

1.13 สนับสนุนการพัฒนางานศิลปหัตถกรรมและผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการสร้างเอกลักษณ์และการผลิตสินค้าในท้องถิ่น

1.13.1 สนับสนุนภารกิจของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในการผลิตงานศิลปหัตถกรรมอันทรงคุณค่า เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพแก่ราษฎรผู้ยากไร้ให้สามารถพัฒนาเป็นช่างฝีมือด้านศิลปะที่มีความสามารถสูงและสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ

1.13.2 บริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้มีศักยภาพ ด้วยการสนับสนุนให้ชุมชน วิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่ เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ การเข้าถึงแหล่งทุนและการตลาดเชิงรุกทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยส่งเสริมให้มีศูนย์กระจายและแสดงสินค้าถาวรในภูมิภาคและเมืองท่องเที่ยวหลักที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวและการส่งออก

1.14 พัฒนาระบบประกันสุขภาพ เพิ่มประสิทธิภาพของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาท รักษาทุกโรค เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการอย่างมีคุณภาพ สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม รวมทั้งบูรณาการสิทธิของผู้ป่วยที่พึงได้รับจากระบบประกันสุขภาพต่าง ๆ บูรณาการแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและคุ้มค่าต่อการให้บริการมาใช้ให้แพร่หลาย รวมทั้งจัดให้มีมาตรการลดปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพและภาวะทุพโภชนาการที่นำไปสู่การเจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือด และโรคมะเร็ง รวมทั้งการเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่ และมาตรการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจร

1.15 จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตให้แก่โรงเรียน โดยเริ่มทดลองดำเนินการในโรงเรียนนำร่องสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ควบคู่กับการเร่งพัฒนาเนื้อหาที่เหมาะสมตามหลักสูตรบรรจุลงในคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตรวมทั้งจัดทำระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายตามมาตรฐานการให้บริการในสถานศึกษาที่กำหนดโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

1.16 เร่งรัดและผลักดันการปฏิรูปการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยมีสภาร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อวางกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยที่ยึดหลักนิติธรรม และองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐที่มีความรับผิดชอบต่อประชาชนและพร้อมรับการตรวจสอบ ทั้งนี้ ให้ประชาชนเห็นชอบผ่านการออกเสียงประชามติ

2.4.2 ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2554 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไปครั้งที่ 26 ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้มีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนี้ขึ้นในห้วงที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำรัฐบาล การเลือกตั้งครั้งนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกมาใช้สิทธิทั้งสิ้น 75.03 % จากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 46,921,682 คน พรรคที่ได้รับเลือกตั้ง ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อมากที่สุดคือ พรรคเพื่อไทย 15,744,190 คะแนน และรองลงมาคือ พรรคประชาธิปัตย์ 11,433,501 คะแนนโดยผู้ใช้สิทธิเลือกพรรคเพื่อไทย คิดเป็น 44.72% ของจำนวนผู้ที่ออกมาเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2554 ผลปรากฏว่าพรรคเพื่อไทยได้ที่นั่งผู้แทนราษฎรเกินกึ่งหนึ่ง ได้ที่นั่งจำนวน 265 ที่ นับเป็นครั้งที่สองในรอบทศวรรษที่มีพรรคการเมืองได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งในสภา

ผู้แทนราษฎร และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย ส่วนพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นพรรคฝ่ายค้านหลัก โดยได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร 159 ที่นั่ง (วิกิพีเดีย. 2557 : เว็บไซต์)

จังหวัดกาฬสินธุ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2554 กำหนดให้มีขึ้นในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 โดยแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 6 เขตเลือกตั้ง โดยแต่ละเขตเลือกตั้งจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละ 1 คน ในการศึกษาครั้งนี้ครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาในเขตเลือกตั้งที่ 6 ประกอบด้วยอำเภอภูผาจำรัส, อำเภอเขาวง, และ อำเภอนาคู

ตารางที่ 1 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554

พรรค (หมายเลข)	ผู้สมัคร	คะแนนนิยม	ร้อยละ
เพื่อไทย (1)	ประสริฐ บุญเรือง	62,573	68.13
ภูมิใจไทย (16)	แก้วมงคล ไชยทองศรี	10,594	11.53
ความหวังใหม่ (34)	อิสระ อินทร์ยา	5,888	6.41
ประชาธิปัตย์ (10)	ธวัชวงศ์ชัย ไตรทิพย์	5,158	5.61
กิจสังคม (4)	บัณฑิต ภูนาถม	782	0.85
ประชาสันติ (33)	พินิจ อัฐนาถ	627	0.68
ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน (2)	แววมณี โพธิ์ซี	214	0.23
พลังมวลชน (9)	เชียวชาญ อินทรเสนา	82	0.09
บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน		2,219	2.42
บัตรเสีย		3,312	3.61
ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง (คิดเป็นร้อยละ 71.96 จากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 121,971 คน)		91,834	100
เพื่อไทย รักษาที่นั่ง			

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2554 : เว็บไซต์)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สุรพล สิวานนท์ (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชน ผู้มีอายุระหว่าง 18-19 ปี ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานีในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ผลการศึกษวิจัยพบว่า ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษามีพฤติกรรมในการเลือกตั้งที่กระตือรือร้นมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เพศหญิงมีพฤติกรรมในการเลือกตั้งที่กระตือรือร้นมากกว่าเพศชาย ส่วนพฤติกรรมในการเลือกตั้งในประเด็นอื่น ๆ เช่น การแนะนำบุคคลอื่นให้ไป ลงคะแนนเลือกตั้ง การพบเห็นบุคคลอื่นนำเงิน หรือสิ่งของมาแจก มีความแตกต่างไปตามเพศ และสถานะทางการศึกษา

2. นพวงศ์ รัฐไพฑ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง การลงคะแนนเสียงให้พรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2548 เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนตัดสินใจเลือกพรรคไทยรักไทย 2) พฤติกรรมของประชาชนในการเลือกผู้สมัครพรรคไทยรักไทย และ 3) เปรียบเทียบปัจจัยในการเลือกพรรคไทยรักไทย ผลการศึกษาพบว่า นโยบายประชานิยมเป็นปัจจัยในการเลือกพรรคไทยรักไทยมากที่สุด ประชาชนมีพฤติกรรมที่เลือกพรรคไทยรักไทยด้วยความสมัครใจ ความเป็น/ไม่เป็นสมาชิกพรรคมีจำนวนที่ไม่แตกต่างกันส่วนใหญ่เลือกเป็นครั้งที่ 2 และจะพิจารณาเลือกลงคะแนนเสียงทั้ง 2 แบบ อายุ รายได้ และสถานที่อยู่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจการเลือกพรรคไทยรักไทย

3. จันทร์จิรา ธนะนิมิตร (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดลำพูนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ซึ่งผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมี 2 ปัจจัยที่มีผลสำคัญ ได้แก่ ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและการศึกษา ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง มีผลอย่างสำคัญต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในทิศทางบวก กล่าวคือ ประชาชนที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองมีแนวโน้มจะไปใช้สิทธิเลือกมากกว่าผู้ไม่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมือง และในส่วนของ การศึกษามีผลอย่างสำคัญต่อการไปใช้สิทธิการเลือกตั้งในทางลบ กล่าวคือ ประชาชนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมีแนวโน้ม ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูง

4. พันเอกณภัทร สุมาทัย และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยนโยบายประชานิยมต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของทหารกองทัพอากาศที่ 3 ตลอดจนศึกษาความเป็นไปได้ถึงการให้ความสำคัญต่อผู้นำพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของทหารกองทัพอากาศที่ 3 ผลการศึกษวิจัยพบว่า นโยบายประชานิยมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของทหารกองทัพอากาศที่ 3 โดยการตัดสินใจนั้นแตกต่างกันขึ้นกับระดับชั้นทางทหาร ซึ่งนโยบายประชานิยมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของทหารกองประจำการแต่จะไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกของ นายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวน

สรุปผลการศึกษาจะเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนส่วนใหญ่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะคำนึงถึงพรรคและผู้สมัคร และนโยบายประชานิยม เป็นปัจจัยในการเลือกพรรคเพื่อไทยและเลือกด้วยความสมัครใจ แต่ผู้ศึกษาเห็นว่างานวิจัยที่ได้ ทำการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่มักจะเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและมุ่งศึกษาเฉพาะมูลเหตุหรือแรงจูงใจ ต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการศึกษาที่แตกต่างจากเดิมโดย การศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาผลของนโยบายประชานิยมของพรรคการเมืองว่าเมื่อได้รับการ เลือกตั้งแล้วส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างไร จึงเป็นมูลเหตุใน การศึกษาครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือในทางสังคมศาสตร์ ในขณะที่เดียวกันผลที่ได้ก็จะมี ความน่าเชื่อถือช่วยให้ผลการวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ขอบเขตด้านพื้นที่ กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอกุฉินารายณ์, และอำเภอนาคู ซึ่งมีทั้งหมด 23 ตำบล มีประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 121,971 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเอกสารผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ศึกษาถึงผลกระทบจากนโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และศึกษาเอกสารหลักแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของพรรคการเมืองที่ใช้เป็นนโยบายการหาเสียงในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ 20 คน ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ข้าราชการอำเภอละ 1 คน กลุ่มที่ 2 ร้านค้า อำเภอละ 2 คน กลุ่มที่ 3 ประชาชน อำเภอละ 4 คน ยกเว้นอำเภอนาคูซึ่งเป็นอำเภอขนาดเล็กกำหนดประชาชน 3 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 เป็นเวลา 3 เดือน

พูน ปณ ทิโต ชีเว

3.2 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจาก

1. การวิจัยเชิงเอกสาร โดยผู้ศึกษาจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร รายงาน หรือสื่ออื่น ๆ แล้วเสนอผลการศึกษาในเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำเสนอด้วยการพรรณนาความ

2. การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีผู้ให้ข้อมูลหลัก 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) เป็นเครื่องมือ เนื่องจากแบบสัมภาษณ์เช่นนี้มีความยืดหยุ่นสามารถตั้งคำถามขึ้นเองในขณะสัมภาษณ์ตามความเหมาะสม และสภาวะการณ์ในขณะนั้น

การเก็บรวบรวมการสัมภาษณ์ ดำเนินการดังนี้

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ตามหัวข้อแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ บันทึกและเก็บข้อมูลเพื่อมาวิเคราะห์ต่อไป

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลแล้วพรรณนาความ (Description) ตามประเด็นที่ศึกษา โดยมีวิธีการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลประเด็นสำคัญตามความมุ่งหมายของการศึกษาโดยเน้นการนำเอาทฤษฎีและข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 สรุปและนำเสนอรายงานการค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์โดยยึดข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ หนังสือ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง นโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยศึกษาเฉพาะวิถีชีวิตชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีความมุ่งหมายสำคัญสองประการ คือ

ประการแรก เพื่อศึกษานโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์

ประการที่สอง เพื่อศึกษานโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย หนังสือ วารสารต่าง ๆ

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 20 คน ประกอบด้วย 3 อำเภอ คือ อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอเขาวง และอำเภอนาคู ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ข้าราชการอำเภอละ 1 คน กลุ่มที่ 2 ร้านค้า อำเภอละ 2 คน กลุ่มที่ 3 ประชาชน อำเภอละ 4 คน ยกเว้นอำเภอนาคูซึ่งเป็นอำเภอขนาดเล็กกำหนดประชาชน 3 คน อนึ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาแบ่งหัวข้อในการนำเสนอออกเป็น 4 ประเด็น คือ

4.1 ข้อมูลเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์

4.2 ผลของนโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน

4.3 ผลของนโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน

โดยผู้ศึกษาจะใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

4.1 ข้อมูลเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1 ใน พ.ศ. 2554 ได้มีผลบังคับใช้นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต มีจำนวน 375 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวน 125 คน ใช้เขตประเทศไทยเป็นเขตเลือกตั้ง สำหรับ จังหวัดกาฬสินธุ์เดิมมีเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เป็น 2 เขตเลือกตั้ง

จะต้องมีการแบ่งเขตใหม่เป็น 6 เขตเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานและดำเนินการจัดทำร่างการแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยยึดหลักเกณฑ์ในการแบ่งเขตเลือกตั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 10 นอกจากนั้น ยังได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ด้วย ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาฬสินธุ์จึงได้พิจารณาเห็นชอบรูปแบบแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์ 6 เขตเลือกตั้ง ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 อำเภอเมืองกาฬสินธุ์

เขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอยางตลาด, อำเภอฆ้องชัย

เขตเลือกตั้งที่ 3 อำเภอหนองกุงศรี, ห้วยเม็ก และอำเภอท่าคันโท

เขตเลือกตั้งที่ 4 อำเภอสมเด็จ, คำม่วง, สหัสขันธ์ และอำเภอสามชัย

เขตเลือกตั้งที่ 5 อำเภอกมลาไสย, นามน, ห้วยผึ้ง, ดอนจาน และอำเภอร่องคำ

เขตเลือกตั้งที่ 6 อำเภอกุฉินารายณ์, เขาวง และอำเภอนาคู ซึ่งมีทั้งหมด 23 ตำบล

ได้แก่ (1) บัวขาว (2) แจนแลน (3) เหล่าใหญ่ (4) จุมจัง (5) เหล่าไฮงาม (6) กุดหัว (7) สามขา (8) นาขาม (9) หนองห้าง (10) นาโก (11) สมสะอาด (12) กุดค้ำว (13) คุ่มเก่า (14) สงเปลือย (15) หนองผือ (16) กุดสิมคุ่มใหม่ (17) สระพังทอง (18) กุดปลาข้าว (19) นาคู (20) สายนาวัง (21) โนนนาจาน (22) บ่อแก้ว (23) ภูแล่นช้าง มีประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 121,971 คน

พัฒนาการการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังจากประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 โดยการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมครั้งแรกและครั้งเดียวของไทย โดยขณะนั้นกาฬสินธุ์ยังเป็นเพียงอำเภอหนึ่งของจังหวัดมหาสารคาม ต่อมาได้รับการยกฐานะขึ้นมาเป็นจังหวัด จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2490 อันมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2490 ซึ่งในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2491 จังหวัดกาฬสินธุ์มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนแรก คือ นายกว้าง ทองทวี ส่วนนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด คือ 7 สมัย ได้แก่ นายสังข์ทอง ศรีธเรศ (วิกิพีเดีย. 2561 : เว็บไซต์)

รัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในนโยบายเศรษฐกิจอย่างมาก โดยได้กำหนดให้การกระตุ้นเศรษฐกิจเป็นนโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลทักษิณได้ดำเนินการหลายมาตรการไปพร้อมกัน เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศไทยฟื้นคืนจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 จึงมีการพูดถึงนโยบายลักษณะดังกล่าวของรัฐบาลทักษิณว่าเป็นนโยบายประชานิยมแต่นั้นมา และเมื่อมีการเลือกตั้งอีกครั้งในปี พ.ศ. 2544 นโยบายที่เป็นประชานิยมได้ถูกนำมาเป็นนโยบายหลักใน

การหาเสียงอีกครั้ง ผู้ศึกษาเห็นว่าเมื่อนโยบายประชานิยมเริ่มเข้ามามีบทบาทในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 จึงขอกล่าวถึงการกำหนดเขตเลือกตั้ง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 - 2554 ซึ่งมีการเลือกตั้ง ทั้งหมด 4 ครั้ง แบ่งเขต ดังนี้

การกำหนดเขตเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2548 ซึ่งอ้างอิงจากประกาศ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การกำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2548 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 122 ตอนที่ 1 ก วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2548 ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกทั่วไป ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 102 และมาตรา 103 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 7 (4) และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 มาตรา 10 (5) และ มาตรา 18 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 ประกอบกับประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2547 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ลงวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2548 คณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวน 6 เขต คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1 : อำเภอเมืองกาฬสินธุ์, อำเภอสมเด็จ (เฉพาะ ตำบลหนองแวง) และ อำเภอนามน (เฉพาะ ตำบลยอดแกง) พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2544 คือ พรรคไทยรักไทย และพรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2548 คือ พรรคไทยรักไทย

เขตเลือกตั้งที่ 2 : อำเภอกมลาไสย (เฉพาะ ตำบลเจ้าท่า และ ตำบลธัญญา), อำเภอ ยางตลาด (ยกเว้น ตำบลเว่อ และตำบลเขาพระนอน) และ กิ่งอำเภอฆ้องชัย พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2544 คือ พรรคชาติไทย และพรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2548 คือ พรรคไทยรักไทย

เขตเลือกตั้งที่ 3 : อำเภอหนองกุงศรี, อำเภอท่าคันโท, อำเภอห้วยเม็ก และ อำเภอ ยางตลาด (เฉพาะ ตำบลเว่อ และ ตำบลเขาพระนอน) พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2544 คือ พรรคไทยรักไทย และพรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2548 คือ พรรคไทยรักไทย

เขตเลือกตั้งที่ 4 : อำเภอสมเด็จ (ยกเว้น ตำบลหนองแวง), อำเภอสหัสขันธ์, อำเภอ คำม่วง และ กิ่งอำเภอสามชัย พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2544 คือ พรรคความหวังใหม่ และ พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2548 คือ พรรคไทยรักไทย

เขตเลือกตั้งที่ 5 : อำเภอกุฉินารายณ์ (เฉพาะตำบลเหล่าใหญ่ และตำบลแจนแลน), อำเภอห้วยผึ้ง, อำเภอนามน (ยกเว้น ตำบลยอดแกง), อำเภอร่องคำ อำเภอกมลาไสย (ยกเว้น ตำบล

เจ้าท่า และ ตำบลธัญญา) และ กิ่งอำเภอดอนจาน พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2544 คือ พรรคไทยรักไทยและพรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2548 คือ พรรคไทยรักไทย

เขตเลือกตั้งที่ 6 : อำเภอภูผินารายณ์ (ยกเว้น ตำบลเหล่าใหญ่ และ ตำบลแจนแลน), อำเภอเขาวง และ กิ่งอำเภอนาคู พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2544 คือ พรรคความหวังใหม่ และพรรคที่ชนะการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2548 คือ พรรคไทยรักไทย

การกำหนดเขตเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2550 ซึ่งอ้างถึง ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 93 มาตรา 94 และมาตรา 236 (1) ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 5 มาตรา 10 (2) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งพุทธศักราช 2550 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ประกอบกับมติคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประชุมครั้งที่ 84/2550 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2550 และประกาศสำนักทะเบียนกลางกรมการปกครองเรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรแยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐาน การทะเบียนราษฎรวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 คณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดกาฬสินธุ์มีจำนวน 2 เขต คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1 : อำเภอเมืองกาฬสินธุ์, อำเภอยางตลาด, อำเภอท่าคันโท, อำเภอสหัสขันธ์, อำเภอห้วยเม็ก, อำเภอหนองกุงศรี และ อำเภอฆ้องชัย พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง คือ พรรคพลังประชาชน

เขตเลือกตั้งที่ 2 : อำเภอกมลาไสย, อำเภอสมเด็จ, อำเภอภูผินารายณ์, อำเภอเขาวง, อำเภอนามน, อำเภอห้วยผึ้ง, อำเภอร่องคำ, อำเภอคำม่วง, อำเภอนาคู, อำเภอสามชัย และ อำเภอดอนจาน พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง คือ พรรคพลังประชาชน

การกำหนดเขตเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2554 ซึ่งอ้างถึงจาก ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดจะพึงมีและจำนวนเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ซึ่งกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 (9) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 และมาตรา 7 (3) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ประกอบกับมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการประชุมครั้งที่ 47/2554 เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 และประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรของอำเภอที่รวมจัดตั้งขึ้นเป็นจังหวัดบึงกาฬ และอำเภอที่เหลือของจังหวัดหนองคายภายหลังการตั้งจังหวัด บึงกาฬ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2554 จังหวัดกาฬสินธุ์มีจำนวน 6 เขต คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1 : อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง คือ พรรคเพื่อไทย

เขตเลือกตั้งที่ 2 : อำเภอยางตลาด และ อำเภอฆ้องชัย พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง คือ พรรคเพื่อไทย

เขตเลือกตั้งที่ 3 : อำเภอหนองกุงศรี, อำเภอห้วยเม็ก และ อำเภอท่าคันโท พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง คือ พรรคเพื่อไทย

เขตเลือกตั้งที่ 4 : อำเภอสมเด็จ, อำเภอคำม่วง, อำเภอสหัสขันธ์ และ อำเภอสามชัย พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง คือ พรรคเพื่อไทย

เขตเลือกตั้งที่ 5 : อำเภอกมลาไสย, อำเภอนามน, อำเภอห้วยผึ้ง, อำเภอดอนจาน และ อำเภอร่องคำ พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง คือ พรรคเพื่อไทย

เขตเลือกตั้งที่ 6 : อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง และ อำเภอนาคู พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง คือ พรรคเพื่อไทย

ซึ่งการเลือกตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จะเห็นได้ว่า จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นฐานเสียงสำคัญของพรรคเพื่อไทยจะเห็นได้จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 ปรากฏว่าผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งจังหวัดกาฬสินธุ์ มาจากพรรคการเมืองเดียวกันทั้งหมด คือ พรรคพลังประชาชน (ก่อนจะถูกยุบพรรคและกลายมาเป็นพรรคเพื่อไทย) เช่นเดียวกับพรรคความหวังใหม่ที่ยุบรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยเดิม ก่อนที่พรรคไทยรักไทยจะถูกยุบพรรคตามคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และได้มีการก่อตั้งพรรคพลังประชาชนขึ้นใหม่และพัฒนามาเป็นพรรคเพื่อไทยในปัจจุบัน

4.2 ผลของนโยบายประชานิยมที่มีผลต่อวิถีชีวิตชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

นโยบายประชานิยมที่ผู้ศึกษานำมาใช้สัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้ใช้นโยบายจากพรรคการเมืองที่ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 คือ พรรคเพื่อไทย ซึ่งจะนำนโยบายทั้ง 6 นโยบายหลัก มาเป็นฐานในการวิเคราะห์ว่านโยบายประชานิยมส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนหรือไม่อย่างไร

กล่าวคือ วิถีชีวิตชุมชน เป็นวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในชุมชน ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชุมชน เพื่อสร้างชุมชนและพัฒนาชุมชน ให้ดำเนินไปตามวิถีแห่งชีวิตของแต่ละชุมชนที่ได้รับการปลูกฝังและประพฤติปฏิบัติ โดยอาศัยความเป็นวัฒนธรรมในทางความคิดเห็น ซึ่งมุมมองของแต่ละครอบครัวในชุมชนนั้น รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ของแต่ละชุมชน และบทบาทของสมาชิก โครงสร้างความสัมพันธ์ข้อตกลง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีในชุมชนเหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในความเป็นวิถีชีวิตชุมชน ที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันในทุกชุมชน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้ จึงเป็นตัวกำหนดให้วิถีชีวิตของแต่ละชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไป ซึ่งวิถีชีวิตชุมชน ผู้ศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ซึ่งถูกกำหนดจาก

ด้านความคิด ความคิดเห็นและการมองโลกต่างกัน ความคิดเห็นและการมองโลกต่างกันจะทำให้วิถีชีวิตแตกต่างกันไป ในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่ามนุษย์ทุกแห่งบนโลกต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ ความเชื่อ ศาสนา การปกครอง เศรษฐกิจ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนคบเพื่อนเหมือน ๆ กัน แต่รูปแบบของสิ่งเหล่านี้จะแตกต่างกันไปตามความคิดเห็นและค่านิยมของแต่ละสังคม

ด้านสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ต่างกัน สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ต่างกันทำให้พบปัญหาแตกต่างกัน เช่น มนุษย์ที่อยู่ในเขตหนาวต้องพบปัญหาต่างกับมนุษย์ที่อยู่ในเขตร้อน มนุษย์ที่อยู่บนภูเขาย่อมมีปัญหาต่างจากมนุษย์ ที่อยู่ในที่ลุ่ม ด้วยเหตุนี้แต่ละสังคมจึงต้องคิดหาวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในบางกรณีจะพบว่ามนุษย์ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกัน แต่มีวิถีชีวิตต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าการที่วิถีชีวิตจะมีลักษณะอย่างไรรั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ความคิดเห็น การมองโลกแล้วยังขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของแต่ละสังคม ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะของวิถีชีวิตดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน วิถีชีวิตของชุมชนเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของสมาชิกส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน

จากข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์ประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นโยบายประชานิยมของพรรคเพื่อไทยเป็นนโยบายที่เน้นส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้น กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ก็จะส่งผลให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นจากเดิมที่เคยเป็นอยู่ จะเห็นได้จากนโยบายทั้ง 6 นโยบายที่ผู้ศึกษานำมาวิเคราะห์ ดังนี้

นโยบายแรก คือ นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค เริ่มขึ้นในสมัยรัฐบาลทักษิณ โดยก่อนที่จะมีนโยบายนี้ การให้บริการ การดูแลและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านการให้บริการสาธารณสุขจากรัฐนั้น เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง กล่าวคือ ในการรักษาพยาบาลการเจ็บป่วยของประชาชนในแต่ละครอบครัว ก่อนที่จะมีนโยบาย 30 บาท คนจนบางคนถึงกับต้องขายที่ดินเพื่อจ่ายค่ารักษาโรค บางคนรักษาจนสิ้นเนื้อประดาตัวจนเป็นข่าวตามหนังสือพิมพ์ ประชาชนบางคนก็ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐเป็นรายกรณีไป แต่รัฐก็ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือได้ทุกคน ประชาชนจึงต้องพยายามหาหลักกันด้านสุขภาพให้กับตนเองและบุคคลในครอบครัว นั่นคือการซื้อประกันสุขภาพจากบริษัทประกัน ซึ่งการซื้อประกันสุขภาพนั้นต้องแบ่งรายได้ที่หามาได้ในแต่ละเดือนเพื่อที่จะมาจ่ายค่าเบี้ยประกันเพื่อให้ตนเองและครอบครัวมีสิทธิและสวัสดิการที่บริษัทประกันจะดำเนินการให้ในการรักษาพยาบาลเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าหากเกิดการเจ็บป่วย จะได้รับการรักษาพยาบาลที่ดีและทันทั่วถึง แต่ในประชาชนบางคนหรือบางครอบครัวก็จะพยายามเก็บเงินจากรายได้ที่หามาได้ในแต่ละเดือน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเมื่อเกิดเจ็บป่วยไว้ส่วนหนึ่งนอกเหนือจากเงินที่จะต้องจับจ่ายใช้สอยไปตามปกติในการดำเนินชีวิตประจำวัน หากประชาชนไม่มีรายได้หรือมีแต่ไม่เพียงพอที่จะนำมารักษาพยาบาล เช่น เกิดการเจ็บป่วยเป็นโรคร้ายแรงต้องใช้เงินค่ารักษาพยาบาลเป็นจำนวนมาก และยังคงต้องหยุดงานเพื่อรักษาตัวจากการเจ็บป่วย ก็ต้องเดือดร้อนในการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาจ่ายค่ารักษาพยาบาล จึงแสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตในด้านสาธารณสุขของประชาชนไม่ได้รับการดูแลและเอาใจใส่จากภาครัฐเท่าที่ควร ทั้งที่การบริการด้านสาธารณสุขเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อประชาชนทุกคน วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนในเรื่องสาธารณสุขจึงยังเป็นปัญหาที่รัฐจะต้องพยายามดำเนินการแก้ไข

หลังจากที่รัฐบาลได้คิดริเริ่มโครงการด้านสาธารณสุข นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขในภาพรวมทั้งประเทศ เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการด้านสาธารณสุขให้มีการเข้าถึงโรงพยาบาลต่าง ๆ ของรัฐ อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งประชาชนในกลุ่มที่มีรายได้มาก และประชาชนในกลุ่มที่มีรายได้น้อยให้ได้รับโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐเป็นไปอย่างเสมอภาค ซึ่งความเสมอภาคและเท่าเทียมกันนั้นเป็นเรื่องที่ประชาชนทุกคนควรที่จะได้รับจากรัฐ ทั้งยังเป็นการสร้างหลักประกันจากรัฐที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่ารัฐพยายามจะส่งเสริมและดูแล ให้ประชาชนของตนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องสาธารณสุข

การพัฒนาระบบประกันสุขภาพ เพิ่มประสิทธิภาพของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาท รักษาทุกโรค ทำให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการอย่างมีคุณภาพ สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม ประชาชนมีสิทธิในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐอย่างเท่าเทียมกัน จากข้อมูลทีกล่าวมาสอดคล้องกับชาวบ้านคนหนึ่งทีกล่าวว่า นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค เป็นนโยบายที่ทำให้ประชาชนชนมีความเสมอภาคกันอย่างเห็นได้ชัด ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงและได้รับบริการจาก

รัฐไม่ว่าคนนั้นจะเป็นคนมีเงิน หรือรายได้น้อย และยังได้รับการปฏิบัติในสถานบริการด้านสาธารณสุขอย่างเท่าเทียมกันอีกด้วย (วะลัยรัก แสนชมพู. 2561 : สัมภาษณ์) รวมทั้งบูรณาการสิทธิของผู้ป่วยที่พึงได้รับจากระบบประกันสุขภาพต่าง ๆ บูรณาการแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและคุ้มค่าต่อการให้บริการมาใช้ให้แพร่หลาย รวมทั้งจัดให้มีมาตรการลดปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพและภาวะทุพโภชนาการที่นำไปสู่การเจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือด และโรคมะเร็ง รวมทั้งการเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่ และมาตรการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจร ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาโรคของประชาชน (นัฐธิดา เหล่านายอ. 2561 : สัมภาษณ์) ทำให้ประชาชนเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่ให้บริการโดยรัฐ โดยที่ไม่ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในการรักษาพยาบาลไม่ว่าจะเป็นโรคร้ายแรงหรือมีค่ารักษาพยาบาลที่สูงก็ตาม ซึ่งหากประชาชนเจ็บไข้ไม่สบาย การไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลย่อมจะมีค่าใช้จ่ายอย่างแน่นอนหากเกิดขึ้นกับผู้มีรายได้น้อยแล้วย่อมเกิดความกังวลในเรื่องค่ารักษาพยาบาลที่จะต้องนำมาจ่ายในการรักษาพยาบาล แต่เมื่อนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ทำให้ประชาชนที่เจ็บป่วยคลายความกังวลในเรื่องค่ารักษาพยาบาลไปได้ และยังได้รับการดูแลจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันด้วย ประชาชนจึงมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ประชาชนในชุมชนได้รับการส่งเสริมด้านสุขภาพ เป็นการลดจำนวนผู้ป่วย ลดการตาย ทำให้ประชาชนมีอายุที่ยืนยาวขึ้น เมื่อการรักษาพยาบาลและการส่งเสริมด้านสาธารณสุขจากรัฐเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชน วิถีชีวิตของประชาชนก็ค่อย ๆ เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นและเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุที่มีผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นส่งผลทำให้วิถีชีวิตชุมชนดีขึ้น เมื่อเทียบกับนโยบายก่อนหน้า ก่อนพรรคไทยรักไทยเมื่อครั้งเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2554 ที่เข้ามาบริหารประเทศ และต่อมาพรรคเพื่อไทยเข้ามา ซึ่งการเข้ารับการรักษาพยาบาลจากก่อนหน้านี้ต้องใช้เงินส่วนตัวจ่าย ประชาชนผู้ที่มีรายได้น้อย ผู้ที่ไม่ได้เป็นข้าราชการ การเข้ารับการรักษา ก็จะมีขีดจำกัด แต่เมื่อพรรคการเมืองที่ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 คือ พรรคเพื่อไทยได้นำนโยบาย 30 บาท เข้ามาบริหารประเทศทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ดีขึ้น คนยากจนได้มีสิทธิในการรักษาพยาบาลเท่าเทียมกันเมื่อคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นก็ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนดี (ปิยาพร สกฤษฐรา. 2561 : สัมภาษณ์) ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์พัฒนาชุมชนให้มีความเจริญมากขึ้น ส่งผลดีให้การดำรงชีวิตของมนุษย์ในชุมชนซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชุมชน เพื่อสร้างชุมชนและพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์

นโยบายที่สอง นโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือน เริ่มจากการที่อัตราของผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นในทุก ๆ ปี ทำให้รัฐต้องการที่จะจัดสวัสดิการเพื่อเอาใจใส่และดูแลประชาชนผู้สูงอายุที่นับวันยังมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จากเดิมที่รัฐบาลไม่ได้มีสวัสดิการเป็นการ

ประกันรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ โดยไม่ได้ดูแลให้ได้รับสวัสดิการอื่นแต่อย่างใด ไม่มีการช่วยเหลือในการลดภาระให้แก่ครอบครัวที่ต้องใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุ ทำให้เห็นว่ารัฐไม่ได้เอาใจใส่ต่อประชาชนผู้สูงอายุในกลุ่มนี้เท่าที่ควร ทั้งที่ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ต้องได้รับการจัดสวัสดิการจากรัฐในการดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อรัฐว่าตนได้รับการใส่ใจในสิทธิที่ตนพึงจะได้รับตามที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ

ภายหลังรัฐบาลได้จัดให้มีเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันไดสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้ที่มีอายุ 60-69 ปี จะได้รับ 600 บาท อายุ 70-79 ปี จะได้รับ 700 บาท อายุ 80-89 ปี จะได้รับ 800 บาท และอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับ 1,000 บาท ซึ่งประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ มองว่าการที่รัฐบาลจ่ายเบี้ยยังชีพรายเดือนจากผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ในวัยเริ่มเกษียณอายุจากการทำงานเพื่อให้ผู้ที่มีรายได้น้อยและไม่มีเงินเลี้ยงชีพในวัยที่ไม่สามารถที่จะทำงานได้ให้พอมีรายได้เพื่อแบ่งเบาภาระจากบุคคลในครอบครัว ลูก หลาน โดยรัฐบาลจะจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นจำนวนเงินที่กำหนดตามช่วงอายุตามที่กล่าวข้างต้นเป็นรายเดือนทุกเดือน แม้ว่าจะเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากมายนักแต่สำหรับผู้สูงอายุแล้ว เป็นเงินที่ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า และยังได้รับการดูแลจากรัฐบาล มีรายได้เข้ามาบ้างในวัยที่ไม่ได้ทำงาน นอกจากนี้เบี้ยยังชีพรายเดือนยังขยายไปถึงผู้ที่มีความพิการให้ได้รับทุกเดือนเช่นเดียวกันด้วย ให้ได้รับ 800 บาทต่อเดือน นั่นก็หมายความว่าทั้งเบี้ยยังชีพรายเดือนและเบี้ยยังชีพคนพิการ รัฐบาลมุ่งหมายจะให้มีการจ่ายเงินเพื่อให้ผู้ที่มีร่างกายไม่เอื้ออำนวยในการทำงานให้พอมีรายได้เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เมื่อนโยบายดังกล่าวทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ในด้านการเป็นอยู่ การใช้ชีวิตประจำวัน มีเงินมาใช้จ่าย มีเงินใช้สอยในครัวเรือน แต่ยังไม่สามารถซื้ออะไรที่เป็นของที่เป็นรูปธรรมได้ เพียงแต่นำมาใช้สอยในครัวเรือน เป็นเงินออมมากกว่าจากการสัมภาษณ์เห็นได้ว่า เงินเบี้ยยังชีพตามนโยบายของรัฐบาลนี้เป็นการให้ความสำคัญในความเป็นอยู่ในเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยที่ไม่ได้ทำงานเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้ใช้จ่ายเมื่อยามจำเป็นหรือใช้ในชีวิตรประจำวันเพื่อซื้อของใช้ในครัวเรือนทำให้ผู้สูงอายุมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับที่ชาวบ้านสองคนได้กล่าวว่า เงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่รัฐบาลจ่ายให้กับผู้สูงอายุเป็นจำนวนเงินที่กำหนดให้ผู้สูงอายุแต่ละคนเป็นช่วงอายุ แต่ก็ยังเป็นจำนวนเงินที่น้อย ไม่มาก ยังไม่สามารถที่จะนำไปลงทุนอะไรได้ แต่ก็ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้น (ขวัญใจ แสงเจริญ. 2561 : สัมภาษณ์) แม้วานโยบายนี้จะทำให้ผู้สูงอายุมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นแต่รัฐควรสร้างอาชีพให้กับผู้สูงอายุมากกว่า (ลำศรี ไชยวารี. 2561 : สัมภาษณ์)

การที่รัฐบาลจัดทำนโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือนนั้น ส่งผลให้การดำเนินตามวิถีชีวิต ของผู้สูงอายุในชุมชนดีขึ้นพอสมควรจากเดิมที่ไม่มีนโยบายดังกล่าว ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการเอาใจใส่จากรัฐเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับจำนวนประชากรของประเทศที่เริ่มมีจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นในทุก ๆ ปี ทำให้ประชาชนผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากภาครัฐในระดับหนึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า

รัฐมีนโยบายที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงชีวิตในชุมชนให้ให้มีรายได้มาใช้จ่ายบ้าง ดีกว่าไม่มีรายได้ มาใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวันเลย ย่อมทำให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปจากก่อนที่ไม่ได้รับ เบี้ยยังชีพรายเดือนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน ทั้งยังเป็นการประกันรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุอีกด้วย

นโยบายที่สาม นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท ค่าแรงขั้นต่ำถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่ รัฐบาลกำหนดให้ใช้เป็นมาตรการในการกำหนดการจ่ายค่าตอบแทนระหว่างนายจ้าง ผู้ประกอบการ และลูกจ้างเพื่อให้มีบรรทัดฐานในการเทียบเคียงการจ่ายค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงิน ตามแต่ละ จังหวัดในประเทศว่ากำหนดจำนวนเงินที่จะจ่ายค่าแรงหรือค่าจ้างของนายจ้างหรือผู้ประกอบการว่า ต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างไม่น้อยไปกว่าค่าแรงขั้นต่ำที่รัฐได้กำหนดเอาไว้ ทำให้ลูกจ้างได้มีหลักประกันใน เรื่องรายได้ที่จะได้รับในระดับหนึ่ง แต่ค่าแรงขั้นต่ำที่กำหนดไว้ก่อนวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2556 เฉลี่ย เพียงวันละ 177 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่น้อยมากเมื่อเทียบกับค่าครองชีพและสินค้า อุปโภค บริโภค ที่มีราคาเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี

ภายหลังที่รัฐบาลได้นำนโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท มาใช้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ระดับประเทศโดยกำหนดให้แต่ละพื้นที่ต้องมีการจ่ายค่าแรงให้กับลูกจ้างหรือผู้ใช้แรงงานไม่น้อยกว่า วันละ 300 บาท ต่อวัน และผู้จบปริญญาตรี ให้มีรายได้ถึง 15,000 บาท ต่อเดือน เป็นการประกัน รายได้จากรัฐให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีเงินมาใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นสำหรับตนเองและ ครอบครัวอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท เป็นการปรับเพิ่มค่าแรงจากเดิมที่เฉลี่ย วันละ 177 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่มากกว่าเดิมเกือบเท่าตัว หาก ประชาชนผู้มีรายได้น้อยได้รับการปรับค่าแรงขึ้นเป็น 300 บาทต่อวัน ก็จะทำให้ประชาชนมีรายได้ต่อ วันเพิ่มมากขึ้นย่อมส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างแน่นอน และวิถีการใช้ชีวิตในการใช้ จ่ายเงินและการเก็บออมย่อมปรับเปลี่ยนไปตามรายได้ที่ได้รับมากขึ้น

แรงงานไม่ว่าจะเป็นแรงงานในภาคการเกษตรตามท้องไร่ท้องนา แรงงานในทะเล หรือ แรงงานในโรงงาน ย่อมมีความสำคัญในภาคการผลิตที่มีผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ แต่การให้ ความสำคัญต่อแรงงานนั้นยังไม่มีการให้ความสำคัญเท่าที่ควร ในภาพทั่วไปแรงงานจะถูกมองว่าเป็น เหมือนเครื่องยนต์ เครื่องจักร ทั้งที่แรงงานก็เป็นมนุษย์เช่นเดียวกับนายทุน ค่าตอบแทนในการใช้ แรงงานจึงเป็นค่าตอบแทนที่น้อยเพียงเท่าที่ให้แรงงานได้ใช้ประทังชีวิตไปวันต่อวันเท่านั้น รัฐบาลจึง ดำเนินการให้แรงงานมีรายได้เป็นวันละไม่น้อยกว่า 300 บาท และผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมี รายได้เดือนละไม่น้อยกว่า 15,000 บาท อย่างสอดคล้องกับผลิตภาพและประสิทธิภาพของบุคลากร รวมทั้งมีมาตรการเพื่อลดภาระแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบเพื่อให้แรงงานและบุคลากร สามารถดำรงชีพได้อย่างมีศักดิ์ศรีและคุณภาพชีวิตที่ดี นโยบายนี้เป็นนโยบายที่ทำให้ประชาชนที่ ไม่ใช่ข้าราชการ ที่ทำงานหาเช้ากินค่ำ มีรายได้วันละ 300 บาท การที่มีเงินเพิ่มขึ้นก็จะทำให้มีเงินเก็บ

ส่งผลทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนก็เปลี่ยนไป จะเห็นได้จากการที่ประชาชนมีเงินสามารถใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน มีรถ มีบ้านใหม่ (ขวัญใจ แสงเจริญ. 2561 : สัมภาษณ์)

ส่วนผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีรายได้เดือนละไม่น้อยกว่า 15,000 บาท ทำให้บัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีแรงจูงใจอยากทำงานในบริษัท หรือองค์กร เมื่อมีแรงจูงใจในการอยากเข้าทำงาน ทำให้เยาวชนมีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นที่จะศึกษา เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งผลให้วิถีชีวิตชุมชนมีการพัฒนาแบบยั่งยืน จากการสัมภาษณ์เห็นว่า นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท ประเทศไทยเราเป็นประเทศที่มีกำลังด้านแรงงานการเพิ่มค่าแรงของรัฐบาลทำให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจทั้งยังเป็นขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ใช้แรงงานโดยเห็นว่าประชาชนมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องการใช้จ่ายซื้อของอุปโภค บริโภคในครัวเรือน มีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงชีพครอบครัว ให้อยู่ดีกินดี ดังที่ชาวบ้านคนหนึ่งกล่าวว่า ตามนโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท เป็นการกำหนดนโยบายที่รัฐบาลส่งสัญญาณถึงผู้ใช้แรงงานหรือผู้ปฏิบัติงานในฐานะลูกจ้างให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เห็นคุณค่าของผู้ใช้แรงงานในกลุ่มคนระดับล่างซึ่งมีจำนวนมากในประเทศให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ชาญชัย โคลือชา. 2561 : สัมภาษณ์)

นโยบายที่สี่ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท ก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการตามนโยบายนี้ นั้นรัฐบาลประสบปัญหาการที่ประชาชนไม่สามารถที่จะดำเนินการในการประกอบกิจการค้าขายแม้แต่การค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ เนื่องจากไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะนำมาลงทุนในการประกอบกิจการ หรือบางรายไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้จากสถาบันการเงินของรัฐได้ เนื่องจากมีหลักเกณฑ์ ขั้นตอนจำนวนมากที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถที่จะกู้เงินมาดำเนินกิจการหรือใช้จ่ายอย่างใด ๆ ได้ จึงต้องหันไปพึ่งพาการกู้เงินจากผู้ปล่อยเงินกู้นอกระบบ ที่มีการคิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินกว่าอัตราที่กำหนดและมีวิธีการทวงหนี้ที่ไม่เหมาะสม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในการดำเนินชีวิต

ภายหลังที่รัฐบาลได้เข้ามาดำเนินการนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท นโยบายนี้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุนพัฒนาอาชีพของประชาชน สร้างงาน ประชาชนมีงานทำ สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ต่อตนเองและครอบครัว และสามารถพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถจัดระบบเงินกองทุน และบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านได้ สร้างการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เกิดการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงเงินกองทุนฯ จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างยิ่ง สามารถเห็นคุณค่าของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ที่เป็นศูนย์กลางเงินทุน สวัสดิภาพ สวัสดิการ เกิดการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนกับบุคคล ครอบครัวสมาชิกในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง อบอุ่น เข้มแข็งสู่การเป็น

ภูมิคุ้มกัน ลดความยากไร้ ขาดรายได้ ถ้ามีการบริหารกองทุนที่มีประสิทธิภาพ โดยเป็นสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย เพิ่มสวัสดิการรัฐดูแลสังคมในชุมชน จัดหาแหล่งทุนให้แก่ผู้ประกอบการและประชาชน โดยเพิ่มเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอีกแห่งละ 1 ล้านบาท

นโยบายนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ มีอาชีพ สร้างอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน มีรายได้ไม่ต้องไปทำงานในเมือง ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยหมู่บ้านได้มีการปล่อยเงินกู้ให้ประชาชนในหมู่บ้าน ทำให้เกิดดอกออกผลจากการให้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งผลของการนำเงินกองทุนหมู่บ้านไปปล่อยกู้ทำให้ได้ดอกเบี้ย และทางหมู่บ้านนำดอกเบี้ยที่ได้ไปให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่อยู่หมู่บ้านของตนเอง ทั้งยังเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วมในชุมชนของตนเอง เกิดความสามัคคี ความเอื้ออาทร มีการกระจายความเสมอภาคในชุมชน

จากการสัมภาษณ์เห็นว่า นโยบายดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตคนในชุมชนที่แท้จริง เนื่องจากปริมาณเงินกู้ที่ได้รับจากกองทุนมานั้นไม่เพียงพอ ทำให้ประชาชนไม่สามารถนำเงินที่ได้ไปลงทุนสร้างธุรกิจ สร้างอาชีพ ให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ดังที่ชาวบ้านคนหนึ่งกล่าวว่า นโยบายนี้ต้นเห็นด้วยกับการให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อไม่ต้องไปพึ่งเงินกู้ธนาคาร ไม่ต้องไปเป็นหนี้รายวัน ส่วนใหญ่ประชาชนก็มีความสำเร็จในการนำเงินทุนไปเสริมในการประกอบอาชีพของตนเอง เช่น นำไปซื้อรถเข็นขายลูกชิ้น ขายก๋วยเตี๋ยว แต่ก็ยังมีบางส่วนที่นำไปใช้จ่ายซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็นเนื่องจากเห็นว่าเป็นเงินจำนวนน้อย (ปิยาพร สุกุลสุธา. 2561 : สัมภาษณ์)

นโยบายที่ห้า นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เดิมการประกอบอาชีพและการหารายได้เพื่อมาจุนเจือครอบครัวเพื่อให้ตนเองและครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนั้น มีทั้งการใช้แรงงานและเป็นลูกจ้างทั้งด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม การค้าขาย หากจะให้การประกอบอาชีพให้มีรายได้ที่เพียงพอแล้ว ย่อมต้องอาศัยความเจริญเติบโตของเมือง การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจทั้งในจังหวัด ระดับภาค และประเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะให้มีรายได้ที่เพียงพอ ทั้งการเป็นแรงงานในบริษัท หรือภาคอุตสาหกรรม จะมีเป็นบางพื้นที่เท่านั้น เช่น กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และจังหวัดระยอง เป็นที่ตั้งของแหล่งการผลิตภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ประชาชนนิยมไปประกอบอาชีพตามโรงงานต่าง ๆ ทั้งที่การประกอบอาชีพประชาชนควรจะสามารสรสร้างรายได้โดยไม่ต้องห่างไกลจากภูมิลำเนาของตนเอง การที่ประชาชนจำนวนมากไม่มีงานทำต้องไปประกอบอาชีพในถิ่นซึ่งไม่ใช่เป็นภูมิลำเนาย่อมมีค่าใช้จ่าย หรือประชาชนที่ไม่มีอาชีพก็ไม่สามารถที่จะมีรายได้เพื่อให้ตนเองและครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดี

เมื่อรัฐบาลได้ดำเนินโครงการ นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จึงเป็นการแก้ปัญหาให้ประชาชนที่ต้องเดินทางไปทำงานในแหล่งที่ไม่ใช่ภูมิลำเนาหรือให้ประชาชนที่ไม่มีอาชีพหรือต้องการประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้เพิ่มมากขึ้นได้มีทางเลือก ให้ครอบครัวและชีวิต

ของตนดีขึ้น โดยนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นการสร้างงานโดยเน้นให้ชุมชนทุกชุมชนมีคุณค่าด้านการผลิต ในการที่จะสร้างสรรค์หรือประยุกต์สิ่งของที่มีอยู่มากภายในตำบลเพื่อนำมาทำให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นในการสร้างกำไรให้กับสินค้า โดยอาศัยความร่วมมือ หรือกลุ่มภายในครอบครัว ชุมชน เป็นแรงงานในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ นั้นๆ และยังเป็นการสร้างรายได้ ให้กับชุมชน ในทุกชุมชนทั่วทั้งบริเวณพื้นที่ในประเทศ เสมือนการสร้างแหล่งประกอบกิจการไว้ในชุมชนทุกชุมชน ไม่ให้ประชาชนไหลเข้าสู่เมืองใหญ่ในการไปหางานทำเพื่อนำรายได้มาจุนเจือครอบครัวจึงเป็นนโยบายที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนให้มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป

การที่รัฐบาลสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน โดยให้ชุมชนแต่ละตำบลได้นำวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีจุดเด่น ใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ ทำเป็นผลิตภัณฑ์ให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์และมีมาตรฐานของตำบล ในการนำออกสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็งโดยที่รัฐบาลจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทั้งด้านการให้ความรู้ คำแนะนำในการบริหารจัดการ และการผลักดันผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาด แนวคิดนโยบายนี้จึงแสดงถึงการแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพของประชาชนเพื่อให้มีอาชีพและเกิดรายได้ทั้งในบุคคล ครอบครัวและระดับชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือกันภายในชุมชนได้ อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวและการส่งออก จากการสัมภาษณ์นโยบายนี้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ดีขึ้นจากเดิม เช่น ในอำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอกวาง อำเภอนาคู มีการปลูกฝ้ายจำนวนมากเพื่อนำมาทอเป็นผ้าพื้นเมือง เป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบกับใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย ในหลากหลายรูปแบบ เช่น เสื้อเย็บมือ ผ้าห่มฝ้าย กระเป๋า หมอนอิง ผ้าปูโต๊ะ ผ้าม่าน เป็นต้น

การที่กลุ่มประชาชนในชุมชนมีผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) นั้น จึงสามารถสร้างอาชีพไม่ว่าจะเป็นอาชีพหลักหรือทำเป็นอาชีพเสริม ก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนได้ ที่สามารถเลี้ยงตนเอง ตลอดจนครอบครัว สร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัวไปสู่ชุมชน จากการสัมภาษณ์เห็นว่า นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นนโยบายที่รัฐบาลพยายามจะสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องของการให้ประชาชนในชุมชน ได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้และอยู่ในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างพอเพียงที่จะทำให้วิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละครอบครัวและชุมชนพัฒนาให้มีรายได้สูงขึ้นเพื่อนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดังนั้น นโยบายดังกล่าวนี้จึงทำให้คุณภาพชีวิตเปลี่ยนไป ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนมีแบบแผนทางสังคมในการสร้างรายได้ เกิดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดไปสู่รุ่นลูกหลานต่อไป ส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนเปลี่ยนไป พัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น ดังที่ข้าราชการคนหนึ่งได้ให้ความเห็นว่า นโยบาย

นี้เป็นนโยบายที่ดี ส่งเสริมทางด้านอาชีพให้ประชาชนทั้งในชุมชนเมือง และชุมชนพื้นที่ชนบทได้มีอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างหนึ่ง (นัฐธิดา เหล่านายอ. 2561 : สัมภาษณ์)

นโยบายสุดท้าย นโยบายพักหนี้เกษตรกร ก่อนมีการดำเนินการตามนโยบายนี้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรต้องวนเวียนอยู่กับคำว่าหนี้จากการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการลงทุนด้านการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน ที่จะต้องมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อย่างค่าปุ๋ย เพื่อให้ตนได้ผลผลิตที่ดีให้มีกำไรในการประกอบอาชีพเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว ทั้งในบางฤดูกาลยังพบกับปัญหาของภัยธรรมชาติที่ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรต้องเสียหายและขาดทุนจากการทำงานด้านการเกษตร และเงินที่เกษตรกรได้กู้มาเพื่อการลงทุนดังกล่าวจึงสูญเปล่าไป เรียกว่าได้ไม่คุ้มเสีย

หลังจากที่รัฐบาลได้สร้างนโยบายขึ้นมาเพื่อแบ่งเบาภาระหนี้ของเกษตรกร คือ นโยบายพักหนี้เกษตรกร ให้ประชาชนภาคการเกษตรได้มีโอกาสและช่องว่างในการหยุดพักในการต้องชำระหนี้และดอกเบี้ยให้แก่ธนาคาร เพื่อให้มีเงินใช้จ่ายหรือลงทุนให้ตนได้ผลผลิตที่ดีและเกิดกำไร ทั้งยังทำให้เกษตรกรได้รับโอกาสที่มากขึ้นในการที่จะปรับปรุงตนเองในการประกอบอาชีพและหารายได้ โดยอาจนำเงินที่เหลือจ่ายในการชำระหนี้ที่มีจากนโยบายพักหนี้เกษตรกรมาใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพของตนหรือการสร้างรายได้ทางอื่นเพื่อให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวมีชีวิตที่ดีขึ้น

โดยที่เกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจนและมีปัญหาด้านหนี้สิน โดยกลุ่มที่มีปัญหามากที่สุดและเป็นคนส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้คือ เกษตรกรรายย่อย ดังนั้น การดำเนินการนโยบายพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยนั้น ก็เพื่อจะช่วยให้เกษตรกรรายย่อยซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีเงินออมและเงินลงทุนเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้มากขึ้นซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรรายย่อย ซึ่งประสบปัญหาความยากจนรวมทั้งฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยรัฐบาลจะพักหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรรายย่อยและผู้มีรายได้น้อยที่มีหนี้ต่ำกว่า 500,000 บาท อย่างน้อย 3 ปี และปรับโครงสร้างหนี้สำหรับผู้ที่มีหนี้เกิน 500,000 บาท

รวมทั้งจัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพและแผนการปรับโครงสร้างการผลิตอย่างครบวงจร โดยปกติเกษตรกรรายย่อยที่กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ดังนั้น นโยบายนี้จึงกำหนดเป็นหลักการในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรรายย่อยที่ประสบปัญหานี้สิน อันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัยและจำเป็นให้ได้รับการลดภาระหนี้สิน เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยได้มีโอกาสพักฟื้นและฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ และเกษตรกรดังกล่าวจะต้องใช้โอกาสที่ได้รับการลดภาระหนี้สินในครั้งนี้ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถจ่ายชำระหนี้ได้หลังจากสิ้นสุดโครงการซึ่ง

จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศมีการฟื้นตัวอย่างแท้จริงและยั่งยืน จากการสัมภาษณ์เห็นว่า นโยบายนี้ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากประชาชนที่เข้าโครงการพักหนี้เกษตรกรได้สร้างโอกาสและรายได้ให้เพิ่มขึ้นจากการพักหนี้ของรัฐบาล เมื่อเทียบกับก่อนหน้าที่ไม่มีโครงการพักหนี้เกษตรกรต้องนำเงินที่ได้ไปใช้หนี้ที่ตนเองกู้ยืมมาตามสัญญาเงินกู้ธนาคาร แต่เมื่อเกิดโครงการทำให้สามารถนำเงินที่ได้ไปลงทุนประกอบอาชีพระหว่างการพักชำระหนี้ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีทำให้ชุมชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่พัฒนามากยิ่งขึ้น ดังที่ชาวบ้านคนหนึ่งกล่าวว่า นโยบายพักหนี้เกษตรกร ทำให้ประชาชนสามารถลืมตาอ้าปากได้ เพราะไม่ต้องหารายได้มาเพื่อผ่อนจ่ายให้กับธนาคาร สามารถที่จะนำเงินไปใช้จ่ายอย่างอื่นได้ (ไพฑูริย์วรรณ, 2561 : สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุป นโยบายประชานิยมส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน เมื่อสังคมในชุมชนต่างๆ ต่างมีวิถีชีวิตในแต่ละชุมชนที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ทั้งทางด้านความคิดที่มีความเชื่อ การนับถือศาสนา สภาพทางเศรษฐกิจ หรือการอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังจากผู้สูงอายุในชุมชน อีกทั้งยังมีภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และสิ่งต่าง ๆ รอบชุมชนนั้น ต่างกันไป ทำให้นโยบายประชานิยมต้องเป็นนโยบายที่จะเข้าถึงและเข้าใจถึงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นในทั้งทางด้านความคิด ความเชื่อ การปลูกฝังให้ประชาชนในชุมชนมีความคิดที่สนับสนุนต่อนโยบายประชานิยม เช่น นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค เป็นนโยบายที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เพราะประชาชนทุกคน สมาชิกของชุมชน รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวต้องการการดูแลและรักษาพยาบาลเมื่อเกิดการเจ็บป่วยอย่างแน่นอน เมื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตและวิถีชีวิตที่ดีขึ้นจากนโยบายประชานิยม ก็ส่งผลให้นโยบายประชานิยมที่เข้าถึงประชาชนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน

4.3 ผลของนโยบายประชานิยมที่มีผลต่อเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

นโยบายประชานิยมที่ผู้ศึกษานำมาใช้สัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้ใช้นโยบายจากพรรคการเมืองที่ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 คือ พรรคเพื่อไทย ซึ่งจะนำนโยบายทั้ง 6 นโยบายหลัก มาเป็นฐานในการวิเคราะห์ว่านโยบายประชานิยมส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนหรือไม่อย่างไร

กล่าวคือ เศรษฐกิจชุมชน เป็นเศรษฐกิจที่พึ่งปรารถนา คือกิจกรรมเศรษฐกิจ ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมเป็นเจ้าของ โดยการพัฒนาจากฐานของ “ศักยภาพของท้องถิ่น” หรือ “ทุนในชุมชน” ซึ่งรวมถึงเงินทุน แรงงาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น พิพิธภัณฑสถาน วัด ที่ดิน แหล่งน้ำ

ความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ฯลฯ เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คือ เพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้าง “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งจะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ในขณะเดียวกันยังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ หรืออีกนัยหนึ่ง เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ ลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจชุมชนคือ ครอบครัวเป็นหน่วยการผลิตแรงงานสำคัญ ที่ชุมชนจะต้องพึ่งตัวเอง และช่วยเหลือกันในชุมชนก่อนค่อยพัฒนาสู่ตลาดมหภาค ซึ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจจึงต้องเริ่มจากการพึ่งตนเองในครอบครัวได้ เติบโตในระดับของชุมชนที่เป็นรากฐานไปสู่เศรษฐกิจในระดับประเทศต่อไป แต่ในทางกลับกันเศรษฐกิจชุมชนไม่ได้มาจากการพึ่งพาของชุมชนอย่างเดียว หากแต่มาจากระบบตลาดจากภายนอก หรือปัจจัยอย่างอื่นร่วมด้วย

ซึ่งจากข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์ประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นโยบายประชานิยมของพรรคเพื่อไทยเป็นนโยบายที่เน้นส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้น กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ก็จะส่งผลให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นจากเดิมที่เคยเป็นอยู่ จะเห็นได้จากนโยบายทั้ง 6 นโยบายที่ผู้ศึกษานำมาวิเคราะห์ ดังนี้

นโยบายแรก นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค รัฐบาลดำเนินการเพียงเพื่อต้องการให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยได้เข้าถึงสวัสดิการที่รัฐได้จัดไว้ให้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกันเท่านั้น เพื่อลดปัจจัยในการดำเนินชีวิตในด้านสาธารณสุขของประชาชนที่มีในระดับต่ำ เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

นโยบายนี้ จึงเป็นนโยบายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของภาครัฐบาลโดยตรงให้ประชาชนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งปัญหาด้านสุขภาพการเจ็บป่วยของประชาชนไม่อาจนำมาประเมินค่าการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจได้เท่าใดนัก เนื่องจากเป็นนโยบายที่ให้ประชาชนคนไทยได้รับการรักษาพยาบาลที่เท่าเทียมกันเท่านั้น ไม่ได้ส่งเสริมหรือกระตุ้นเศรษฐกิจที่ให้คนต่างประเทศเข้ามาใช้บริการที่จะมีรายได้หมุนเวียนในประเทศ ดังเช่น โรงพยาบาลเอกชน

การพัฒนาระบบประกันสุขภาพ เพิ่มประสิทธิภาพของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาท รักษาทุกโรค เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการอย่างมีคุณภาพ สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม รวมทั้งบูรณาการสิทธิของผู้ป่วยที่พึงได้รับจากระบบประกันสุขภาพต่าง ๆ บูรณาการแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและคุ้มค่าต่อการให้บริการมาใช้ให้แพร่หลาย รวมทั้งจัดให้มีมาตรการลดปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพและภาวะทุพโภชนาการที่นำไปสู่การเจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่

โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือด และโรคมะเร็ง รวมทั้งการเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่ และมาตรการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจร หากไม่มีนโยบายนี้แล้วบุคคลหรือครอบครัวจะต้องมีเงินเก็บสำรองในการรักษาพยาบาลสำหรับตนเองหรือครอบครัว โดยจะไม่นำเงินส่วนนี้มาใช้จ่ายทั่วไป จะเก็บไว้ใช้รักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย เมื่อมีนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค เป็นประกันหลักด้านสุขภาพของประชาชน ทำให้ประชาชนที่เก็บเงินไว้ใช้ในการรักษาพยาบาลน้อยลง และนำเงินส่วนนั้น มาใช้จ่ายรายจ่ายทั่วไปภายในครัวเรือนมากขึ้น ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมากขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์เห็นว่า นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ไม่ค่อยส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน เพราะนโยบายดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตมากกว่าในด้านเศรษฐกิจชุมชน ดังที่ประชาชนสองคนเห็นว่า คนแรกกล่าวว่า นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคเป็นนโยบายที่ส่งเสริมในด้านสาธารณสุขเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพด้านสาธารณสุขที่ดีขึ้น แต่จำนวนเงินที่นำมาใช้ในนโยบายนั้น ล้วนเป็นภาษีของประชาชนทำให้ไม่เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนแต่อย่างใด (สุรชัย พลกล้า. 2561 : สัมภาษณ์) ส่วนอีกคนได้กล่าวว่า นโยบายจะส่งผลให้วิถีชีวิตชุมชนเปลี่ยนไปในทิศทางที่พัฒนาขึ้นเป็นสากล ได้รับการรักษาที่เทียบเท่าประเทศที่กำลังพัฒนาอื่นที่ให้ความสำคัญกับชีวิตมนุษย์ แต่นโยบายดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อเศรษฐกิจในชุมชน (สมศรี พนมคุณ. 2561 : สัมภาษณ์)

นโยบายที่สอง นโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือน ก่อนมีการดำเนินการตามนโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือน รัฐบาลไม่ได้มีการจัดสวัสดิการเรื่องการประกันรายได้ให้กับผู้สูงอายุ เนื่องจากยังไม่ได้เห็นความสำคัญในการให้ผู้สูงอายุได้มีรายได้ในการใช้จ่ายเพื่อยังชีพตน ผู้สูงอายุที่เข้าสู่วัยที่ไม่ได้ทำงาน ย่อมไม่ได้ใช้จ่ายเงิน ทองมากมายนัก ซึ่งต้องอาศัยรายได้จากลูก หลาน ในการดูแล กลุ่มผู้สูงอายุจึงไม่อาจที่จะใช้จ่ายเงินให้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในระดับชุมชนให้เกิดการหมุนเวียนได้

ภายหลังมีนโยบายนี้ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับประชาชนในประเทศไทยที่กำลังเข้าสู่สังคมของผู้สูงวัยที่มีผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ทั้งผู้สูงอายุเหล่านี้ล้วนแต่เป็นวัยที่เกษียณจากการทำงานมาเป็นวัยที่ต้องพักผ่อนอยู่กับบ้าน เลี้ยงหลาน ทำให้มีรายได้ที่น้อยลง และการใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือนย่อมจะต้องลดลงตามไปด้วย รัฐบาลจึงต้องพยายามสร้างนโยบายขึ้นมาเพื่อตอบสนองในการที่รัฐต้องจัดสวัสดิการให้กับประชาชนในกลุ่มนี้ ทั้งพยายามกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับชุมชนเพื่อให้ประชาชนกลุ่มผู้สูงวัยที่มีอยู่ทั่วทุกชุมชน ตำบล ให้มีการใช้จ่ายเงินเพิ่มมากขึ้น เพื่อมีเป้าหมายให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในระดับชุมชนอีกนัยหนึ่งนอกเหนือจากเป็นการให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

รัฐบาลจัดให้มีเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันไดสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้ที่มีอายุ 60-69 ปี จะได้รับ 600 บาท อายุ 70-79 ปี จะได้รับ 700 บาท อายุ 80-89 ปี จะได้รับ 800 บาท และอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับ 1,000 บาท เงินที่ได้จากการที่รัฐบาลจ่ายเพื่อยังชีพแก่ประชาชนในกลุ่มผู้สูงอายุแต่ละเดือนทุกเดือนนี้ แต่ละคนได้รับเงินในจำนวนไม่มาก ซึ่งมากที่สุดก็ 1,000 บาท สำหรับผู้ที่มี

อายุ 90 ปีขึ้นไป เงินจำนวนดังกล่าวมานี้เป็นจำนวนเงินที่น้อยไม่สามารถที่จะซื้อสิ่งของที่มีขนาดใหญ่ หรือนำไปประกอบกิจการเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้เพิ่มขึ้นได้ จากการสัมภาษณ์เห็นว่า เงินที่ ผู้สูงอายุได้รับนั้น เพื่อการยังชีพในแต่ละเดือนเท่านั้น และผู้ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพนี้เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีจำนวนไม่มากการใช้จ่ายเงินโดยซื้อของใช้ที่จำเป็นในครัวเรือนจึงไม่อาจที่จะขับเคลื่อนหรือเกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจได้มากนัก จึงไม่ค่อยส่งผลในด้านเศรษฐกิจชุมชน แต่เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นมากกว่า

ชาวบ้านคนหนึ่งกล่าวว่า นโยบายนี้เป็นนโยบายที่มุ่งเน้นถึงผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้มีความเป็นอยู่ดำเนินชีวิตประจำวันได้ดีกว่าเดิม แต่ด้วยจำนวนเงินที่ผู้สูงอายุแต่ละคนได้รับจากรัฐบาลไม่ได้มีจำนวนมากพอที่จะส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน (ดวงกมล เกียนนอก. 2561 : สัมภาษณ์) ส่วนชาวบ้านอีกคน กล่าวว่า เนื่องจากเงินที่ได้ไม่ได้มีมากจนสามารถนำไปลงทุนได้ แต่เอามาใช้สอยในครัวเรือนที่จำเป็น ซึ่งนโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนผู้สูงอายุมีเงินเพื่อจ่ายในครัวเรือนทั่วไป ไม่ได้ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน เพราะเงินที่รัฐบาลให้มาเป็นการให้มาเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายจากลูกหลาน (ต๋อย อุดโท. 2561 : สัมภาษณ์) มากกว่าการให้เงินแก่ประชาชนมาลงทุน

นโยบายที่สาม นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท ค่าแรงขั้นต่ำเป็นหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อยที่รัฐบาลมีให้แก่ประชาชน หากประชาชนมีรายได้น้อย ย่อมไม่สามารถที่จะซื้อของที่จำเป็นในชีวิตประจำวันได้อย่างเพียงพอ ทำให้การใช้ชีวิตเป็นไปอย่างยากลำบาก ทั้งเศรษฐกิจในระดับชุมชนยังจำเป็นที่จะต้องพึ่งพารายได้ที่ประชาชนได้รับเพื่อนำมาใช้สอยหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนได้มีกำลังซื้อที่มากขึ้น เมื่อประชาชนมีกำลังซื้อและใช้เงินมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องผลิตสินค้าให้มีปริมาณมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจเกิดการหมุนเวียนไปได้ทั้งระบบ

การขึ้นค่าแรงขั้นต่ำตามนโยบายของรัฐบาลจึงมีเป้าหมายเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ เนื่องจากแรงงาน ลูกจ้างมีอยู่ทั่วไปทั้งประเทศ ทั่วทุกภาค จากเดิมค่าแรงขั้นต่ำก่อนมีการขึ้นค่าแรงมาเป็น 300 บาท ต่อวันนั้น การจับจ่ายใช้สอยของประชาชนผู้ใช้แรงงาน ลูกจ้างมีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากมีรายได้น้อยไม่เพียงพอในการใช้จ่ายในแต่ละวันให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจได้ เพราะเงินบางส่วนยังต้องแบ่งไว้เพื่อใช้จ่ายในยามจำเป็นด้วย

ภายหลังจากดำเนินการตามนโยบายนี้ รัฐบาลดำเนินการให้แรงงานมีรายได้เป็นวันละไม่น้อยกว่า 300 บาท และผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีรายได้เดือนละไม่น้อยกว่า 15,000 บาท อย่างสอดคล้องกับผลิตภาพและประสิทธิภาพของบุคลากร จากการสัมภาษณ์เห็นว่า นโยบายนี้จะส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจ เนื่องจากมีการจ้างงานที่สูงขึ้นจะทำให้มีการซื้อขาย การจับจ่ายใช้สอยมีเงินหมุนเวียน ส่งผลต่อเศรษฐกิจในชุมชน ถ้ามองในฐานะผู้ประกอบการมีการจ้างงานที่มาตรฐาน

ทำให้ประชาชนมีรายได้ที่สูงขึ้น ส่งผลให้มีการจ้างงานในชุมชนที่สูงขึ้น ส่วนประชาชนที่จับสูงกว่าระดับปริญญาตรี การที่รัฐบาลมีนโยบายนี้ซึ่งเป็นนโยบายที่ดีต่อบัณฑิตเพราะการที่จ้างงานเดือนละไม่น้อยกว่า 15,000 บาท จะส่งผลทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ดังความเห็นของข้าราชการคนหนึ่งกล่าวว่า เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นประชาชนก็สามารถนำเงินที่ได้ไปประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อหารายได้เพิ่ม เกิดเป็นธุรกิจชุมชนขึ้น (ณัฐนันท์ เครือไชย. 2561 : สัมภาษณ์)

ธุรกิจชุมชน ยกตัวอย่างเช่น การทำข้าวโป่งบ้านม่วงกุล อำเภอนาคู ซึ่งการทำธุรกิจตั้งกลุ่มดังกล่าวในชุมชนคนในชุมชนนำเงินมาร่วมกันลงทุน ในด้านผลการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สามารถขายทั้งในชุมชนใกล้เคียงและส่งต่างจังหวัดได้เนื่องจากข้าวโป่งเป็นเหมือนข้าวเกรียบ ขายได้ทั้งแบบปิ้งแล้วและยังไม่ปิ้ง ซึ่งแบบที่ยังไม่ปิ้งสามารถเก็บไว้ได้นานและส่งขายต่างจังหวัดได้ ซึ่งผลิตภัณฑ์ขายในท้องตลาดได้ดีส่งผลให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

นโยบายที่สี่ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เงินทุนแหล่งเงินกู้เพื่อให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยได้เข้าถึงเพื่อสามารถที่จะกู้และนำเงินที่กู้ยืมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามที่ตนเองมีความจำเป็นและเกิดการสร้างรายได้ที่ต้องการประกอบอาชีพแต่ไม่มีเงินลงทุน การเข้าถึงแหล่งเงินกู้ของประชาชนที่มีรายได้น้อย หรือมีอาชีพที่ไม่มั่นคงย่อมไม่สามารถเข้าถึงได้ เพราะแหล่งเงินกู้โดยทั่วไปแล้วย่อมต้องเป็นธนาคารพาณิชย์ที่หวังผลกำไรด้านดอกเบี้ยเป็นการตอบแทน และมีหลักเกณฑ์ขั้นตอนการตรวจสอบสถานะด้านการเงินของผู้กู้เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าผู้กู้จะสามารถชำระเงินที่กู้ไปพร้อมทั้งดอกเบี้ยคืนได้เต็มจำนวน ทำให้ประชาชนไม่สามารถที่จะเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้

การที่รัฐบาลมีนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท จึงเป็นการสนับสนุนให้ชุมชน วิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ การเข้าถึงแหล่งทุนและการตลาดเชิงรุกทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยส่งเสริมให้มีศูนย์กระจายและแสดงสินค้าถาวรในภูมิภาคและเมืองท่องเที่ยวหลักที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวและการส่งออก กองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น ทำให้ประชาชนที่มีความคิดที่จะสร้างอาชีพ กู้ยืมเงินกองทุนนี้เพื่อไปสร้างอาชีพให้เกิดรายได้ เพื่อพัฒนาให้ประชาชนมีอาชีพที่ยั่งยืนและมั่นคงสามารถพึ่งพาตนเองและเลี้ยงดูครอบครัวได้ ทั้งเป็นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ

ความเห็นของข้าราชการคนหนึ่งกล่าวว่า เงินที่ได้จากการกู้ยืมเงินกองทุนสามารถนำไปประกอบธุรกิจขนาดย่อมหรือนำไปเป็นทุนเพื่อค้าขายหรือซื้อวัว หมู มาเลี้ยง ทำไร่ ทำสวน เพื่อนำออกจำหน่ายสู่ตลาดชุมชน เกิดเป็นรายได้ของชุมชน แต่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้นำเงินที่ได้จากรัฐบาลไปใช้ตามวัตถุประสงค์เท่าไร เพราะประชาชนจะนำเงินที่ได้ไปใช้หนี้มากกว่า (จันทเนตร

เหลือผล. 2561 : สัมภาษณ์) แต่จากการสัมภาษณ์เห็นว่า นโยบายดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโดยรวมต่อเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากประชาชนกู้เงินไปเพื่อการแก้ไขปัญหาการเงินในครัวเรือนมากกว่าที่จะนำเงินกู้ที่ได้รับไปลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจ สร้างอาชีพ อย่างแท้จริง

นโยบายที่ห้า นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ก่อนที่มีนโยบายนี้ ประชาชนบางส่วนไม่มีอาชีพเกิดการว่างงาน และประชาชนบางกลุ่มมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ประกอบทั้งเศรษฐกิจไม่มีการหมุนเวียน อีกทั้งรัฐบาลต้องการสร้างเอกลักษณ์ทางผลิตภัณฑ์ในชุมชนที่มีอยู่เพื่อให้สามารถจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนทางด้านเศรษฐกิจให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น จึงได้ดำเนินโครงการตามนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ขึ้นเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอีกทางทั้งยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนด้วย

ภายหลังจากที่ได้เริ่มโครงการนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จึงเป็นอีกหนึ่งนโยบายที่มีความสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนให้มีอาชีพและเพิ่มรายได้จากรายได้หลัก เศรษฐกิจโดยรวมเกิดการขับเคลื่อนเป็นการสนับสนุนให้ชุมชน วิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ การเข้าถึงแหล่งทุนและการตลาดเชิงรุกทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยส่งเสริมให้มีศูนย์กระจายและแสดงสินค้าถาวรในภูมิภาคและเมืองท่องเที่ยวหลักที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวและการส่งออก นโยบาย “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เน้นกระบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ ในแต่ละหมู่บ้าน ชุมชนหรือ ตำบล เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้แต่ละชุมชนได้นำทรัพยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการคุณภาพที่มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มให้เป็นที่ต้องการของตลาด สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น เป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชน จากการสัมภาษณ์เห็นว่า ประชาชนไม่ต้องไปทำงานในเมือง โดยยึดหลักการพึ่งตนเองของชุมชน และรัฐพร้อมที่จะช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่และการบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนี้ ยังเป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละท้องถิ่นมีผลิตภัณฑ์หลักอย่างน้อย 1 ประเภทที่ใช้วัตถุดิบทรัพยากรของท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นไปสู่เมืองใหญ่ เป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไปเป็นเศรษฐกิจที่ไม่แยกส่วนออกจากกัน ที่สอดคล้องกับการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นสร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้

การดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นกลยุทธ์การพัฒนาที่ต้องอาศัยหมู่บ้านเป็นหน่วยการพัฒนาเบื้องต้นผลิตภัณฑ์ ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการทาง

ความคิดรวมถึงการบริการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษากฎมึปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรมประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์คุณภาพที่มีเอกลักษณ์ มีจุดเด่น จุดขาย ที่รู้จักกันแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ ดังชาวบ้านคนหนึ่งกล่าวไว้ว่า นโยบายนี้เป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชน ประชาชนไม่ต้องไปทำงานในเมือง (ประนพไพโร ศรีซันชัย. 2561 : สัมภาษณ์)

วิสาหกิจชุมชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอกุฉินารายณ์ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มทอผ้าลายเกล็ดเต่า กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบัวขาว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรวงทองกุดบัว อำเภอนาคู ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มผ้าสบไผแพรวลาเลนก กลุ่มผ้าไหมมัดหมี่ กลุ่มไม้กวาดดอกหญ้า กลุ่มทำปลอกหมอนข้าง และอำเภอนาคู ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มข้าววงอกฮางกลิ้งบ้านจาน กลุ่มข้าวปลอดสารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

นโยบายที่หก นโยบายพักหนี้เกษตรกร นั้น ก่อนหน้าที่จะมีนโยบายพักหนี้เกษตรกรเกษตรกรต้องประสบกับปัญหาด้านการเงิน ผลกำไรจากผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่สามารถที่จะทำให้ประชาชนผู้มีอาชีพเกษตรได้มีรายได้ที่เพียงพอในการจุนเจือครอบครัว เนื่องจากการมีรายจ่ายในการลงทุนภาคการเกษตรที่ต้องใช้จ่ายทำให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนต่อเกษตรกรที่มีหนี้สินและต้องชำระหนี้ต่อธนาคาร เพราะเงินที่นำมาลงทุนในการเกษตรล้วนแต่เป็นเงินที่กู้มาและหวังว่าหากผลผลิตด้านการเกษตรได้ผลกำไรที่ดีก็จะมีเงินมาชำระหนี้ให้กับธนาคาร ในการกู้เงินนี้ก็จะต้องมีดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายพร้อมกับต้นเงิน เมื่อผลผลิตทางการเกษตรไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง การได้กำไรจึงอาจจะไม่มีหรือมีน้อย แต่การต้องชำระเงินกู้ดังกล่าวยังคงจะต้องชำระให้แก่ธนาคารทุกเดือน ทำให้ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ไม่สามารถหาเงินมาชำระหนี้ได้ทัน เกิดความเดือนร้อนในเรื่องรายได้และความเป็นอยู่

ภายหลังรัฐบาลได้มีนโยบายพักหนี้ครัวเรือนของเกษตรกรรายย่อยและผู้มีรายได้น้อยที่มีหนี้ต่ำกว่า 500,000 บาท อย่างน้อย 3 ปี และปรับโครงสร้างหนี้สำหรับผู้ที่มีหนี้เกิน 500,000 บาท รวมทั้งจัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพและแผนการปรับโครงสร้างการผลิตอย่างครบวงจร เพื่อสร้างโอกาสในการยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการมีรายได้ที่มั่นคงและสามารถใช้หนี้คืน จากการสัมภาษณ์เห็นว่านโยบายดังกล่าวทำให้ประชาชนที่มีหนี้ได้รับการพักหนี้ ซึ่งในขณะที่พักหนี้หนี้รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพหรือรายได้สามารถนำไปเป็นทุนในการสร้างอาชีพเพื่อก่อให้เกิดรายได้ ทำให้ประชาชนที่ได้รับการพักหนี้มีเงินเหลือจ่ายเพิ่มมากขึ้น จากผลที่ไม่ต้องใช้นี้เงินกู้ที่ค้างชำระต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ในระหว่างที่เข้าร่วมโครงการ ทำให้แต่ละครัวเรือนมีเงินและโอกาสที่สามารถจะสร้างรายได้เพิ่มเติมจากรายได้หลัก

แม้ประชาชนบางกลุ่มจะไม่อาจสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากนโยบายนี้ก็ตาม แต่การที่ประชาชนมีเงินเหลือจ่ายในครัวเรือนมากขึ้น ก็ย่อมจะมีกำลังซื้อด้านอุปโภค บริโภคในชุมชนเพิ่มมากขึ้นทำให้

เศรษฐกิจเกิดการหมุนเวียนในระดับชุมชน เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจระดับประเทศในภาพรวม ดังความเห็นของชาวบ้านคนหนึ่งกล่าวว่า นโยบายนี้ทำให้ประชาชนที่มีหนี้ได้รับการพักหนี้ ซึ่งในขณะที่พักหนี้ยี่นรายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพหรือรายได้สามารถนำไปเป็นทุนในการสร้างอาชีพเพื่อก่อให้เกิดรายได้ (บุญแทน กายบุรณ์. 2561 : สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุป นโยบายประชานิยมส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ นโยบายพักหนี้เกษตรกร ดังจะเห็นได้จากนโยบาย นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ทำให้เกิดการรวมกลุ่มจนกลายเป็นวิสาหกิจชุมชนขึ้น ส่งผลทำให้ประชาชนมีอาชีพ สร้างความมั่นคงในครอบครัว ซึ่งแท้จริงแล้วชุมชนในทุกชุมชนมีความต้องการในทางด้านเศรษฐกิจเพื่อการเติบโตของชุมชนในการที่จะเพิ่มรายได้แก่ตนเองและครอบครัว เพื่อให้สามารถที่จะพึ่งพาตนเองและเลี้ยงครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ การเติบโตทางเศรษฐกิจจึงต้องเริ่มจากการพึ่งตนเองในครอบครัวได้ เติบโตในระดับของชุมชนที่เป็นรากฐานไปสู่เศรษฐกิจในระดับประเทศ การมีรายได้เพิ่มขึ้นที่เพียงพอต่อรายจ่ายในแต่ละครอบครัวหรือชุมชน จึงเป็นสิ่งที่ประชาชนในทุกชุมชนต้องการและไม่ปฏิเสธ

หากนโยบายประชานิยมนั้นทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ย่อมปฏิเสธไม่ได้เลยว่าประชาชนจะไม่ยอมรับนโยบายประชานิยมนั้น อีกทั้งยังส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจระดับประเทศอีกด้วย เช่น นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท เป็นนโยบายหนึ่งที่เป็นการเพิ่มรายได้ของประชาชนให้มีรายได้มากขึ้น เมื่อประชาชนมีรายได้มากขึ้น ย่อมมีการใช้จ่ายที่มากขึ้นตามไปด้วย ส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมทั้งในระดับชุมชนสู่ระดับประเทศ แต่ในขณะเดียวกันนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท ทำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้น วัตถุประสงค์ของนโยบายเพื่อให้ประชาชนมีสนับสนุนให้ชุมชนมีวิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ แต่นโยบายดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโดยรวมต่อเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากประชาชนกู้เงินไปเพื่อการแก้ไขปัญหาการเงินในครัวเรือนมากกว่าที่จะนำเงินกู้ที่ได้รับไปลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจ สร้างอาชีพ อย่างแท้จริง

จากข้อมูลทั้งหมดจะเห็นได้ว่า นโยบายประชานิยมนั้น ส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนและส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน แล้วแต่นโยบายแตกต่างกันไปโดยทั้ง 6 นโยบายหลัก ดังที่ผู้ศึกษากล่าวมานั้น รัฐบาลยังคงมีการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวเรื่อยมา แม้ว่าพรรคเพื่อไทยที่เป็นรัฐบาลที่ริเริ่มโครงการ ตามนโยบายดังกล่าวนี้ไม่ได้เป็นรัฐบาลแล้วก็ตาม ดังนั้น นโยบายประชานิยมจึงส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนและส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งนโยบายที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน คือ นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ทำให้ประชาชนในชุมชนได้รับการใส่ใจในเรื่องสุขภาพและการรักษาพยาบาลทำให้ลดภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในด้านการรักษาพยาบาลของครัวเรือนหรือบุคคลลง เมื่อต้องเข้ารับการ

รักษาในโรงพยาบาล และทำให้ลดความเลื่อมล้ำของสังคมในด้านสาธารณสุข ส่งผลให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลเกิดความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงสิทธิดังกล่าวอันเป็นสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับการดูแลจากรัฐ นโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือนเป็นการให้ความสำคัญของประชาชนในชุมชนที่เข้าสู่สังคมของการเป็นผู้สูงวัยเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเล็กน้อยสำหรับผู้สูงอายุในการใช้ชีวิตประจำวันแม้เป็นจำนวนเงินไม่มากแต่ก็มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ดีนโยบายหลักทั้ง 2 ด้านที่กล่าวมานั้นคงส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนเท่านั้น ไม่ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนโดยตรงเท่าที่ควร

นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท เป็นนโยบายที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมากเพราะเมื่อประชาชนมีรายได้ที่มากขึ้นจะทำให้การใช้จ่ายเงิน หรือการซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภคมีจำนวนสูงมากขึ้น ตามจำนวนของรายได้ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาททำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้นวัตถุประสงค์ของนโยบายเพื่อให้ประชาชนมีสนับสนุนให้ชุมชนมีวิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ แต่นโยบายดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโดยรวมต่อเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากประชาชนกู้เงินไปเพื่อการแก้ไขปัญหาการเงินในครัวเรือนมากกว่าที่จะนำเงินกู้ที่ได้รับไปลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจ สร้างอาชีพ อย่างแท้จริง นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ทำให้เกิดอาชีพในชุมชนเป็นการเพิ่มรายได้และสร้างโอกาสในการเติบโตของชุมชนส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน นโยบายพักหนี้เกษตรกรเป็นนโยบายที่ทำให้เกษตรกรที่มีหนี้สินสามารถตั้งตัวได้เพื่อให้มีรายได้ในครอบครัวมากขึ้นลดภาระให้กับเกษตรกรในการที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรต่อไป

จะเห็นได้ว่านโยบายหลักทั้ง 6 นโยบาย ที่เป็นนโยบายประชานิยมที่ผู้ศึกษายกขึ้นมากล่าวนั้นล้วนส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนไม่ด้านใดก็ตามด้านหนึ่งหรือบางนโยบายส่งผลต่อทั้งวิถีชีวิตชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน นโยบายประชานิยมจึงมีผลต่อประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมากแต่ไม่ว่าจะเป็นอย่างไรก็ตาม นโยบายประชานิยมดังกล่าวมานี้ ล้วนแต่เป็นนโยบายประชานิยมที่เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนที่สามารถเพิ่มรายได้ สร้างอาชีพ ประชาชนในชุมชนมีวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น ประชาชนในชุมชนจึงยอมรับในนโยบายประชานิยม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ทราบถึงนโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้าและสรุปผล ดังนี้

- 5.1 ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
- 5.2 สรุปผล
- 5.3 อภิปรายผล
- 5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษานโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษานโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดกาฬสินธุ์

5.2 สรุปผล

นโยบายประชานิยมเป็นนโยบายที่สร้างหรือก่อให้เกิดความนิยมจากประชาชนสูง มุ่งเน้นทำเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนส่วนใหญ่หรือกลุ่มใหญ่ให้ได้ผลลัพธ์ที่แท้จริง ทั้งนี้นโยบายประชานิยมส่วนใหญ่ใช้งบประมาณสูงถึงสูงมาก ผลประโยชน์ก็ตกอยู่ที่ประชาชน และการใช้นโยบายประชานิยมก็เป็นเครื่องมือในการหาเสียงเลือกตั้ง การใช้นโยบายประชานิยมนั้นได้ผลดียิ่งกว่าการซื้อเสียง เพราะมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตซึ่งนโยบายประชานิยมบางอย่างทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทำให้เกิดการยอมรับจากประชาชนที่สนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลตามนโยบายประชานิยม และบางนโยบายส่งผลโดยตรงต่อด้านเศรษฐกิจชุมชนเกิดการหมุนเวียนทางด้านเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชนและภาพรวมในระดับประเทศ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น และมีรายได้ทางเศรษฐกิจชุมชนที่เพิ่มขึ้น พอเพียงในการเลี้ยงชีพสำหรับตนเองและครอบครัว

นโยบายประชานิยมส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน เมื่อสังคมในชุมชนต่าง ๆ ต่างมีวิถีชีวิตในแต่ละชุมชนที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ทั้งทางด้านความคิดที่มีความเชื่อ การนับถือศาสนา สภาพทางเศรษฐกิจ หรือการอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังจากผู้สูงอายุในชุมชน อีกทั้งยังมีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และสิ่งต่าง ๆ รอบชุมชนนั้น ต่างกันไป ทำให้นโยบายประชานิยมต้องเป็นนโยบายที่จะเข้าถึงและเข้าใจถึงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นในทั้งทางด้านความคิด ความเชื่อ การปลูกฝังให้ประชาชนในชุมชนมีความคิดที่สนับสนุนต่อนโยบายประชานิยม นโยบายประชานิยมส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน ได้แก่ นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค เป็นนโยบายที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เพราะประชาชนทุกคน สมาชิกของชุมชน รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวต้องการการดูแลและรักษาพยาบาลเมื่อเกิดการเจ็บป่วยอย่างแน่นอน เมื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตและวิถีชีวิตที่ดีขึ้นจากนโยบายประชานิยม ก็ส่งผลให้นโยบายประชานิยมที่เข้าถึงประชาชนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน นโยบายเงินเบี้ยยังชีพตามนโยบายของรัฐบาลนี้เป็นการให้ความสำคัญในความ เป็นอยู่ในเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยที่ไม่ได้ทำงานเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้ใช้จ่ายเมื่อยามจำเป็นหรือใช้ในชีวิตรประจำวันเพื่อซื้อของใช้ในครัวเรือนทำให้ผู้สูงอายุทำให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น

นโยบายประชานิยมส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งชุมชนในทุกชุมชนมีความต้องการใน ทางด้านเศรษฐกิจเพื่อการเติบโตของชุมชนในการที่จะเพิ่มรายได้แก่ตนเองและครอบครัว เพื่อให้ สามารถที่จะพึ่งพาตนเองและเลี้ยงครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ การเติบโตทางเศรษฐกิจจึง ต้องเริ่มจากการพึ่งตนเองในครอบครัวได้ เติบโตในระดับของชุมชนที่เป็นรากฐานไปสู่เศรษฐกิจใน ระดับประเทศ การมีรายได้เพิ่มขึ้นที่เพียงพอต่อรายจ่ายในแต่ละครอบครัวหรือชุมชน จึงเป็นสิ่งที่ ประชาชนในทุกชุมชนต้องการและไม่ปฏิเสธ หากนโยบายประชานิยมนั้นทำให้ประชาชนในชุมชนมี รายได้ที่เพิ่มมากขึ้นจึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าประชาชนจะไม่ยอมรับนโยบายประชานิยมนั้น อีกทั้งยัง ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจระดับประเทศอีกด้วย

นโยบายประชานิยมส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท เป็น นโยบายหนึ่งที่มีการเพิ่มรายได้ของประชาชนให้มีรายได้มากขึ้น เมื่อประชาชนมีรายได้มากขึ้น ย่อม มีการใช้จ่ายที่มากขึ้นตามไปด้วย ส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมทั้งในระดับชุมชนสู่ระดับประเทศ นโยบายนี้จะส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจ เนื่องจากมีการจ้างงานที่สูงขึ้นจะทำให้มีการซื้อขาย การจับจ่ายใช้สอย มีเงินหมุนเวียน ส่งผลต่อเศรษฐกิจในชุมชน ถ้ามองในฐานะผู้ประกอบการมีการ จ้างงานที่มาตรฐาน ทำให้ประชาชนมีรายได้ที่สูงขึ้น ส่งผลให้มีการจ้างงานในชุมชนที่สูงขึ้น ส่วน ประชาชนที่จบสูงกว่าระดับปริญญาตรี การที่รัฐบาลมีนโยบายนี้ซึ่งเป็นนโยบายที่ดีต่อบัณฑิตเพราะ การที่จ้างงานเดือนละไม่น้อยกว่า 15,000 บาท ส่งผลทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น นโยบาย

หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จะเน้นกระบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ในแต่ละหมู่บ้าน ชุมชน หรือตำบล เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้แต่ละชุมชนได้นำทรัพยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นมา พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการคุณภาพที่มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มให้เป็นที่ต้องการของตลาด สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น เป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชน

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนไม่ต้องไปทำงานในเมือง โดยยึดหลักการพึ่งตนเองของ ชุมชน และรัฐพร้อมที่จะช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่และการบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าชุมชน สู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นนโยบายที่มุ่งส่งเสริมให้แต่ละท้องถิ่นมี ผลิตภัณฑ์หลักอย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์ ที่ใช้วัตถุดิบทรัพยากรของท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่น ไปสู่เมืองใหญ่ เป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไปเป็นเศรษฐกิจที่ไม่แยกส่วนออกจากกัน ที่สอดคล้องกับการ พัฒนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของ ชุมชน ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ นโยบายพัทหนัเกษตรกร ทำให้เกษตรกรที่มีหนี้สินสามารถตั้งตัวได้เพื่อให้มีรายได้ในครอบครัวมากขึ้น ลดภาระให้กับเกษตรกร ในการที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรต่อไป ซึ่งนโยบายดังกล่าวทำให้ประชาชนที่มีหนี้ได้รับการพักหนี้ ในขณะที่พักหนี้หนี้รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพหรือรายได้สามารถนำไปเป็นทุนในการสร้างอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ ทำให้ประชาชนที่ได้รับการพักหนี้มีเงินเหลือจ่ายเพิ่มมากขึ้น

แต่ในขณะเดียวกันนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาททำให้ ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้น วัตถุประสงค์ของนโยบายเพื่อให้ประชาชนมีสนับสนุนให้ชุมชนมี วิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐาน คุณภาพสินค้าและบริการ แต่นโยบายดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโดยรวมต่อเศรษฐกิจ ชุมชน เนื่องจากประชาชนกู้เงินไปเพื่อการแก้ไขปัญหาการเงินในครัวเรือนมากกว่าที่จะนำเงินกู้ที่ ได้รับไปลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจ สร้างอาชีพ อย่างแท้จริง

จากการศึกษาพบว่า นโยบายประชานิยมส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนและส่งผลต่อเศรษฐกิจ ชุมชน แล้วแต่นโยบายแตกต่างกันไปโดยทั้ง 6 นโยบายหลัก ดังที่ผู้ศึกษากล่าวมานั้น รัฐบาลยังคงมี การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวเรื่อยมา แม้ว่าพรรคเพื่อไทยที่เป็นรัฐบาลที่ริเริ่มโครงการ ตาม นโยบายดังกล่าวนี้จะไม่ได้เป็นรัฐบาลแล้วก็ตาม ดังนั้น นโยบายประชานิยมจึงส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน และส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งนโยบายที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนได้รับการ ใส่ใจในเรื่องสุขภาพและการรักษาพยาบาลทำให้ลดภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในด้านการรักษาพยาบาล ของครัวเรือนหรือบุคคลลง เมื่อต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และทำให้ลดความเหลื่อมล้ำของ สังคมในด้านสาธารณสุข ส่งผลให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลเกิดความ เท่าเทียมกันในการเข้าถึงสิทธิดังกล่าวอันเป็นสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับการดูแลจากรัฐ นโยบาย

เบี้ยยังชีพรายเดือนเป็นการให้ความสำคัญของประชาชนในชุมชนที่เข้าสู่สังคมของการเป็นผู้สูงวัยเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเล็กน้อยสำหรับผู้สูงอายุในการใช้ชีวิตประจำวันแม้เป็นจำนวนเงินไม่มากแต่ก็มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ตามนโยบายหลักทั้ง 2 ด้านที่กล่าวมานั้นคงส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนเท่านั้น ไม่ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนโดยตรงเท่าที่ควร

นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท เป็นนโยบายที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมากเพราะเมื่อประชาชนมีรายได้ที่มากขึ้นจะทำให้การใช้จ่ายเงิน หรือการซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภคมีจำนวนสูงมากขึ้น ตามจำนวนของรายได้ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาททำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้นวัตถุประสงค์ของนโยบายเพื่อให้ประชาชนสนับสนุนให้ชุมชนมีวิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ แต่นโยบายดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโดยรวมต่อเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากประชาชนกู้เงินไปเพื่อการแก้ไขปัญหาการเงินในครัวเรือนมากกว่าที่จะนำเงินกู้ที่ได้รับไปลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจสร้างอาชีพ อย่างแท้จริง นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ทำให้เกิดอาชีพในชุมชนเป็นการเพิ่มรายได้และสร้างโอกาสในการเติบโตของชุมชนส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน นโยบายพักหนี้เกษตรกรเป็นนโยบายที่ทำให้เกษตรกรที่มีหนี้สินสามารถตั้งตัวได้เพื่อให้มีรายได้ในครอบครัวมากขึ้นลดภาระให้กับเกษตรกรในการที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรต่อไป

จะเห็นได้ว่านโยบายหลักทั้ง 6 นโยบาย ที่เป็นนโยบายประชานิยมที่ผู้ศึกษายกขึ้นมากล่าวนั้นล้วนส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่งหรือบางนโยบายส่งผลต่อทั้งวิถีชีวิตชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งนโยบายประชานิยมได้ส่งผลทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตการเป็นอยู่ การดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การมีบ้าน มีรถ มีอาชีพที่มั่นคง ส่วนในด้านเศรษฐกิจชุมชน เมื่อประชาชนมีการจ้างงานที่สูงขึ้น มีอาชีพที่มั่นคง มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อขายสินค้านั้นล้วนส่งผลให้เศรษฐกิจในชุมชนมีเงินหมุนเวียน ดังนั้น นโยบายประชานิยมจึงมีผลต่อประชาชนในชุมชน อย่างไรก็ตามนโยบายประชานิยมดังกล่าวมานี้ ล้วนแต่เป็นนโยบายประชานิยมที่เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนที่สามารถเพิ่มรายได้ สร้างอาชีพ ประชาชนในชุมชนมีวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น ประชาชนในชุมชนจึงยอมรับนโยบายประชานิยม

5.3 อภิปรายผล

นโยบายประชานิยมส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน เมื่อสังคมในชุมชนต่าง ๆ ต่างมีวิถีชีวิตในแต่ละชุมชนที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ทั้งทางด้านความคิดที่มีความเชื่อ การนับถือศาสนา สภาพทางเศรษฐกิจ หรือการอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังจากผู้สูงอายุในชุมชน อีกทั้งยังมีภาพแวดล้อมทาง

ภูมิศาสตร์และสิ่งต่าง ๆ รอบชุมชนนั้น ต่างกันไป ทำให้นโยบายประชานิยมต้องเป็นนโยบายที่จะเข้าถึงและเข้าใจถึงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นในทั้งทางด้านความคิด ความเชื่อ การปลูกฝังให้ประชาชนในชุมชนมีความคิดที่สนับสนุนต่อนโยบายประชานิยม

ผู้ศึกษาเห็นว่า นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคเป็นนโยบายที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนได้รับการใส่ใจในเรื่องสุขภาพและการรักษาพยาบาลทำให้ลดภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในด้านการรักษาพยาบาลของครัวเรือนหรือบุคคลลง เมื่อต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลและทำให้ลดความเลื่อมล้ำของสังคมในด้านสาธารณสุข ส่งผลให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลเกิดความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงสิทธิดังกล่าวอันเป็นสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับการดูแลจากรัฐ นโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือนเป็นการให้ความสำคัญของประชาชนในชุมชนที่เข้าสู่สังคมของการเป็นผู้สูงวัยเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเล็กน้อยสำหรับผู้สูงอายุในการใช้ชีวิตประจำวันแม้เป็นจำนวนเงินไม่มากแต่ก็มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับพันเอกณภัทร สุมาทัย และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยนโยบายประชานิยมต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของทหารกองทัพอากาศที่ 3 ตลอดจนศึกษาความเป็นไปได้ถึงการให้ความสำคัญต่อผู้นำพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของทหารกองทัพอากาศที่ 3 ผลการศึกษวิจัยพบว่า นโยบายประชานิยมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของทหารกองทัพอากาศที่ 3 โดยการตัดสินใจนั้นแตกต่างกันขึ้นกับระดับชั้นทางทหาร ซึ่งนโยบายประชานิยมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของทหารกองประจำการแต่จะไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกของนายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวน

สอดคล้องกับทฤษฎีวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของสมาชิกส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน ที่พิจารณาได้จากบทบาทที่สมาชิกแสดงออกมา ตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล สถาบัน องค์กร และชุมชน โดยที่แต่ละปัจเจกอาจมีหลายบทบาทเมื่อทำหน้าที่ที่อยู่ต่างสถานที่และเวลา หรือแม้แต่เวลาและสถานที่เดียวกัน มีข้อตกลง กฎเกณฑ์ทางสังคม ที่อาจพัฒนาขึ้นเป็นระเบียบ บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และกฎหมายที่มีบังคับ มีการสร้างกลไกทางสังคมที่มีพลังและอำนาจบังคับใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าว ในรูปแบบของความเชื่อ พิธีกรรม กลไกทางสังคมที่มีอำนาจและเป็นพลังของตัวแทนของ สมาชิก สถาบัน องค์กร และชุมชน หรืออำนาจที่นอกเหนือการควบคุมทางธรรมชาติ เนื้อหาแห่งวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนย่อมแตกต่างกัน แต่ที่เหมือนกันคือการทำหน้าที่ของกลไกทางสังคมที่แฝงไปด้วยความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติที่พัฒนาขึ้นเป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติ ส่วนข้อห้ามและกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติก็กลายเป็นบรรทัดฐานที่ถ่ายทอดเรียนรู้สืบทอดกันมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การละเล่น ละคร เพลงพื้นบ้าน ชุมชนย่อมมีวิธีการจัดการความรู้ด้วยตนเอง ความรู้ระดับชุมชน มักเรียกกันว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อาจจำแนกได้หลายสาขาตามประเภทของ

องค์ความรู้ ซึ่งเนื้อหาขององค์ความรู้ คือ ความเป็นธรรมชาติ ทุกองค์ความรู้ย่อมมีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งวิถีชีวิตชุมชนต้องพึ่งพาความเชื่อมโยงเหล่านี้ด้วยความเข้าใจที่เอื้ออาทรต่อกัน

นโยบายประชานิยมส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนในทุกชุมชนมีความต้องการในทางด้านเศรษฐกิจเพื่อการเติบโตของชุมชนในการที่จะเพิ่มรายได้แก่ตนเองและครอบครัว เพื่อให้สามารถที่จะพึ่งพาตนเองและเลี้ยงครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ การเติบโตทางเศรษฐกิจจึงต้องเริ่มจากการพึ่งตนเองในครอบครัวได้ เติบโตในระดับของชุมชนที่เป็นรากฐานไปสู่เศรษฐกิจในระดับประเทศ การมีรายได้เพิ่มขึ้นที่เพียงพอต่อรายจ่ายในแต่ละครอบครัวหรือชุมชน จึงเป็นสิ่งที่ประชาชนในทุกชุมชนต้องการและไม่ปฏิเสธ หากนโยบายประชานิยมนั้นทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ย่อมปฏิเสธไม่ได้เลยว่าประชาชนจะไม่ยอมรับนโยบายประชานิยมนั้น อีกทั้งยังส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจระดับประเทศอีกด้วย

ผู้ศึกษาเห็นว่า นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท เป็นนโยบายที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมากเพราะเมื่อประชาชนมีรายได้ที่มากขึ้นจะทำให้การใช้จ่ายเงิน หรือการซื้อสินค้าเพื่ออุปโภค บริโภคมีจำนวนสูงมากขึ้น ตามจำนวนของรายได้ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาททำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้น วัตถุประสงค์ของนโยบายเพื่อให้ประชาชนมีสนับสนุนให้ชุมชนมีวิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ แต่นโยบายดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโดยรวมต่อเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากประชาชนกู้เงินไปเพื่อการแก้ไขปัญหาการเงินในครัวเรือนมากกว่าที่จะนำเงินกู้ที่ได้รับไปลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจสร้างอาชีพ อย่างแท้จริง นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ทำให้เกิดอาชีพในชุมชนเป็นการเพิ่มรายได้และสร้างโอกาสในการเติบโตของชุมชนส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน นโยบายพิกัดหนี้เกษตรกร เป็นนโยบายที่ทำให้เกษตรกรที่มีหนี้สินสามารถตั้งตัวได้เพื่อให้มีรายได้ในครอบครัวมากขึ้นลดภาระให้กับเกษตรกรในการที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรต่อไป

สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพวงค์ รัฐไพฑ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง การลงคะแนนเสียงให้พรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2548 เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนตัดสินใจเลือกพรรคไทยรักไทย 2) พฤติกรรมของประชาชนในการเลือกผู้สมัครพรรคไทยรักไทย และ 3) เปรียบเทียบปัจจัยในการเลือกพรรคไทยรักไทย ผลการศึกษาพบว่า นโยบายประชานิยมเป็นปัจจัยในการเลือกพรรคไทยรักไทยมากที่สุด ประชาชนมีพฤติกรรมที่เลือกพรรคไทยรักไทยด้วยความสมัครใจ ความเป็น/ไม่เป็นสมาชิกพรรคมีจำนวนที่ไม่แตกต่างกันส่วนใหญ่เลือกเป็นครั้งที่ 2 และจะพิจารณาเลือกลงคะแนนเสียงทั้ง 2 แบบ อายุ รายได้ และสถานที่อยู่ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ

การเลือกพรรคไทยรักไทย และสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ที่กล่าวไว้ว่า เป็นเศรษฐกิจของ ประชากรส่วนใหญ่ มีส่วนสำคัญยิ่งต่อความยั่งยืนของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยรวม ดังนั้น เพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยใช้กิจกรรมเศรษฐกิจ สร้าง “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งจะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้

ในขณะเดียวกันยังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตและสังคม พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ สร้างการเรียนรู้ เช่น ร้านค้าชุมชน ตลาดนัดชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นการให้ความสำคัญ ต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นการพัฒนาที่เน้นกระบวนการ มากกว่ารูปแบบ และต้องการความต่อเนื่องในการปฏิบัติรวมทั้งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่เริ่มจาก ฐานทรัพยากรในท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมของ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นที่เป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน แต่ในทางกลับกันเศรษฐกิจชุมชนไม่ ได้มาจากการพึ่งพาของชุมชนอย่างเดียว หากแต่มาจากระบบตลาดจากภายนอก หรือปัจจัยอย่างอื่น ร่วมด้วย

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ความมุ่งหมายเพื่อทราบถึงนโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิต และเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่ได้หวังเข้าข้างพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง หรือ สนับสนุนนโยบายประชานิยม การศึกษาต้องการทราบถึงการกำหนดนโยบายประชานิยมของ พรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ว่านโยบายประชานิยมได้ส่งผล ต่อวิถีชีวิตชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนอย่างไร และส่งผลต่อประชาชนอย่างไร และการศึกษาครั้งนี้ยัง ช่วยการเติมเต็มเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นให้มีความสมบูรณ์ มากขึ้น ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1) ควรศึกษานโยบายของพรรคการเมืองหลายพรรค และนำนโยบายมาเปรียบเทียบ เพื่อให้ความแตกต่างมากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษานโยบายประชานิยมกับนโยบายประชารัฐว่ามีความเหมือนแตกต่างกัน อย่างไร ส่งผลต่อประชาชนอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

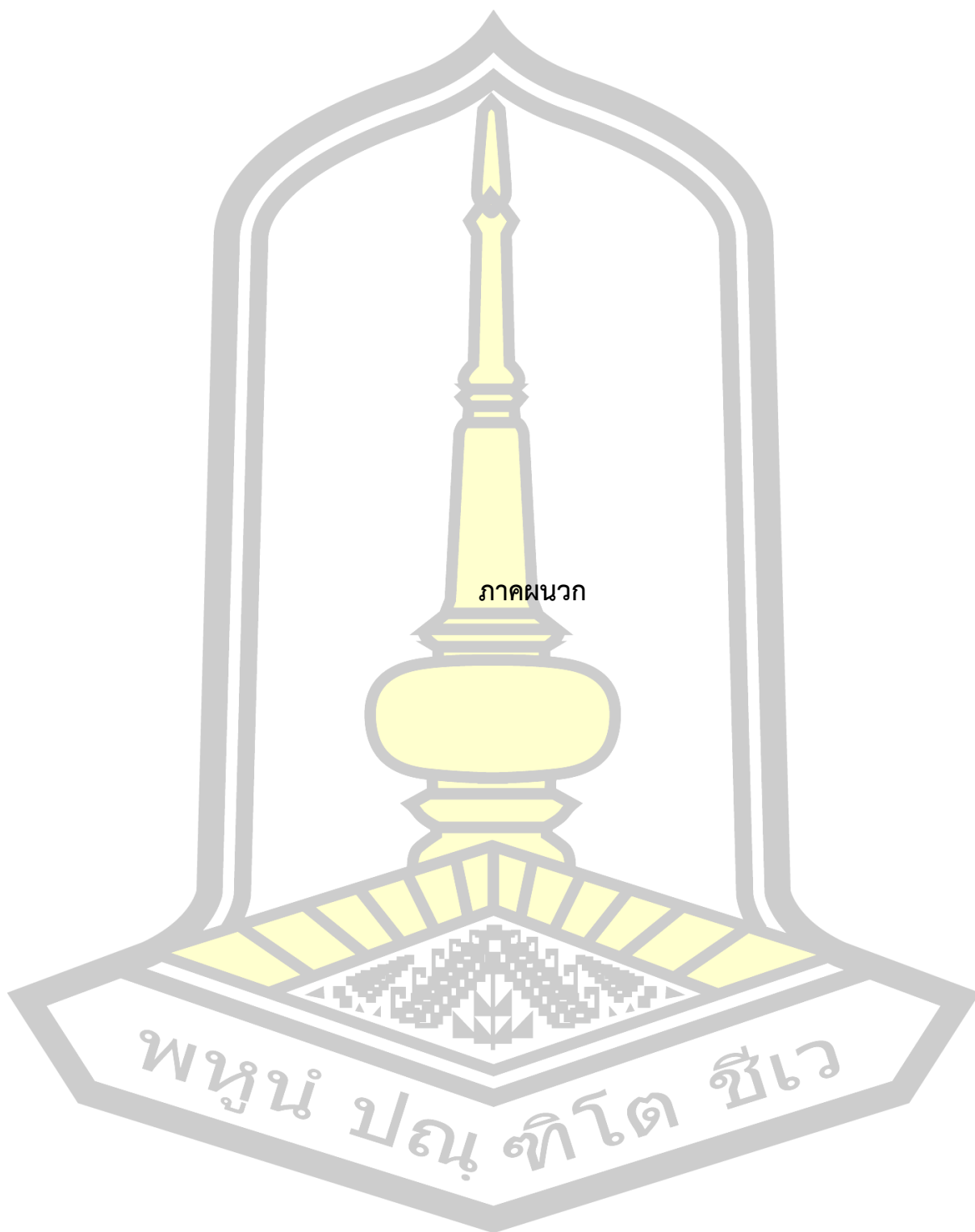
- กระมล ทองธรรมชาติ, สมบูรณ์ สุขสำราญ และปรีชา หงษ์ไกรเลิศ. (2531). *การเลือกตั้งพรรคการเมืองและเกียรติภาพของรัฐบาล*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิจัย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญใจ แสงเจริญ. (26 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราชภูธร. ที่บ้านเลขที่ 63 หมู่ที่ 8 ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์.
- จันทร์จิรา ธนะนิมิตร, ฐิติยา วรณกุล, บังอร บุญเรือง, ประภากร พงษ์ฤกษ์ และผุสดี รังคะวงษ์. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จันทร์เนตร เหล่าผล. (27 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราชภูธร. ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 9 ตำบลหนองฝื่อ อำเภอกวาง จังหวัดกาฬสินธุ์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2544). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน: ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคม*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2547). *วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยพงษ์ สำเนียง. (2556). *การเมืองสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร: การสร้างประชาธิปไตยที่กินได้?* (ตอนที่ 1). [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.siamintelligence.com/thai-politics-in-thaksin-shinawatra-era/> [สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2560].
- ชาญชัย โคกลือชา. (27 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราชภูธร. ที่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 9 ตำบลหนองฝื่อ อำเภอกวาง จังหวัดกาฬสินธุ์.
- ฉัตร สุมาทัย, บรรณวัฒน์ พรหมจรรย์, และประสาน แสงศิริรักษ์. (2552). *นโยบายประชานิยมกับการเลือกตั้งของทหารกองทัพภาคที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐนันท์ เครือไชย. (26 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราชภูธร. ที่บ้านเลขที่ 52 หมู่ที่ 13 ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์.
- ดวงกมล เกียนนอก. (26 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราชภูธร. ที่บ้านเลขที่ 110 หมู่ที่ 1 ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์.

- ดุสิต กลางประพันธ์. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่นของประชาชน: กรณีศึกษาอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ต่อย อุดโท. (26 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราชภัฏ. ที่บ้านเลขที่ 101 หมู่ที่ 2 ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์.
- ทรงฤทธิ์ วรรณกุล. (2540). *พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย: กรณีศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2539*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพวงศ์ รัฐไผท. (2548). *การลงคะแนนเสียงให้พรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2548 เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นริชาติ เหลือศรี. (27 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. บุคลากรทางการศึกษา. ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลสระพังทอง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.
- นัฐธิดา เหล่านายอ. (29 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราชภัฏ. ที่บ้านเลขที่ 250 หมู่ที่ 12 ตำบลบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.
- นิตี เอียวศรีวงศ์. (7 มกราคม 2551). *อนาคตทางการเมืองของกองทัพ*. [ออนไลน์]. มติชนออนไลน์. ได้จาก: <http://www.nidambe11.net> [สืบค้นเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2558].
- ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. (2541). *เศรษฐกิจชุมชน*. [ออนไลน์]. ได้จาก: https://sites.google.com/site/banrainarao/column/commu_econ_02 [สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2560].
- ประนพไพโร ศรีซันชัย. (27 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราชภัฏ. ที่บ้านเลขที่ 116 หมู่ที่ 8 ตำบลกุดสิมคุ้มใหม่ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.
- ปิยาพร สุกฤษฐรา. (29 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราชภัฏ. ที่บ้านเลขที่ 151 หมู่ที่ 8 ตำบลนาโก อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.
- พรรณิดา พิมพ์เกา. (26 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราชภัฏ. ที่บ้านเลขที่ 195 หมู่ที่ 2 ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์.
- พลเดช ปิ่นประทีป. (2558). *วิเคราะห์ความต่าง “ประชารัฐ-ประชานิยม”*. [ออนไลน์]. คมชัดลึกออนไลน์. ได้จาก: <http://www.reform.or.th/> [สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2560].
- พวงเพชร สุรัตน์วิกุล. (2542). *มนุษย์กับสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พิชามณฑท์ ภูมิดิน. (27 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. บุคลากรทางการศึกษา. ที่สำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลกุตลิมคุ้มเก่า อำเภอเขาวง
จังหวัดกาฬสินธุ์.
- พิสิษฐ์ นาสี และชัยพงษ์ สำเนียง. (2556). การเลือกตั้ง: การสร้างเครือข่ายและสายใยความสัมพันธ์
ในการเมืองระดับท้องถิ่น. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 11(3), 77-109.
- ไพฑูลย์ วรรณ. (29 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราษฎร. ที่บ้านเลขที่ 529 หมู่ที่ 1 ตำบลบัวขาว
อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.
- ไพโรจน์ นิตยสุวรรณ. (26 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราษฎร. ที่บ้านเลขที่ 165 หมู่ที่ 10
ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์.
- ไพวัลย์ แสนสุข. (27 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราษฎร. ที่บ้านเลขที่ 9 หมู่ที่ 10
ตำบลกุตลิมคุ้มใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2555). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน*. [ออนไลน์]. ได้จาก: [http://
www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Alternative/01-01-01.html](http://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Alternative/01-01-01.html)
[สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2560].
- เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. (2546). *ประชานิยม-นักบุญหรือคนบาป*. กรุงเทพฯ: สวทศกิจกรพิมพ์.
- ลำศรี ไชยวารี. (27 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. บุคลากรทางการศึกษา. ที่สำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลกุตปลาข้าว อำเภอเขาวง
จังหวัดกาฬสินธุ์.
- วะลัยรัก แสนชมพู. (29 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราษฎร. ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 8 ตำบลนาโก
อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2554). *จังหวัดกาฬสินธุ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็น
การทั่วไป พ.ศ. 2554*. [ออนไลน์]. ได้จาก: [https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัด
กาฬสินธุ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2554](https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัด
กาฬสินธุ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2554) [สืบค้นเมื่อ
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560].
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2560). *นโยบายพรรคเพื่อไทย*. [ออนไลน์]. ได้จาก: [https://th.wiki
pedia.org/wiki/พรรคเพื่อไทย](https://th.wiki
pedia.org/wiki/พรรคเพื่อไทย) [สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560].
- สมคิด พรหมจ้อย, สมบัติ พันธิวิศิษฐ์, สุตัน กงทรัพย์ และวิลาศ โภธิสาร. (2546). *เศรษฐกิจชุมชน
หมู่บ้านอีสานใต้: ความอยู่รอดของชุมชนท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ:
สร้างสรรค์.
- สมศรี พนมคุณ. (29 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราษฎร. ที่บ้านเลขที่ 175/1 หมู่ที่ 12
ตำบลบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.

- สยามสิน วลีตวรงค์กูร. (2540). *เศรษฐกิจชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากนโยบายประชานิยม*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2554). *สถิติข้อมูลการเลือกตั้ง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: https://www.ect.go.th/ect_th/news_all.php?cid=13 [สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2560].
- สำนักงานประสานงานวิจัยเชิงบูรณาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2550). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน*.
[ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.trf.mju.ac.th/lobby/lobby.php?Lpage=AT&id=AT520102.php> [สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2560].
- สุข ชินโฉม. (29 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราษฎร. ที่บ้านเลขที่ 422 หมู่ที่ 2 ตำบลบัวขาว
อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.
- สุรัชย์ พลกล้า. (29 พฤษภาคม 2561). *สัมภาษณ์*. ราษฎร. ที่บ้านเลขที่ 2 หมู่ที่ 12 ตำบลบัวขาว
อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.
- สุรพล ติวานนท์. (2541). *พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนผู้มีอายุระหว่าง 18-19 ปี ในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง
และการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนุสรณ์ ธรรมใจ. (2558). *ประชารัฐ ประชานิยม และรัฐสวัสดิการ (1)*. [ออนไลน์]. กรุงเทพธุรกิจ
ออนไลน์. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com/blog/Detail/635795> [สืบค้น
เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2560].
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2546). *สองนคราประชาธิปไตย: แนวทางปฏิรูป การเมือง เศรษฐกิจ
เพื่อประชาธิปไตย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ฐานรวมหอ.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2549). *ทักษิณา-ประชานิยม*. กรุงเทพฯ: มติชน.

พูน ปลูก ปลูก ชีเว

ภาคผนวก

พหุณํ ปณฺ ทิโต ชีเว

แบบสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาค้นคว้า เรื่อง นโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจ
ชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

คำอธิบาย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญ คือ ศึกษานโยบายประชานิยมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

2. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และวันเดือนปีที่สัมภาษณ์และการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรศึกษาตามที่ได้กำหนดประเด็นคำถาม

3. ให้ผู้สัมภาษณ์ดำเนินการสัมภาษณ์ประเด็นที่กำหนดไว้โดยบันทึกคำสัมภาษณ์ในเครื่องบันทึกเสียงหรือกระดาษที่เตรียมไว้จนครบทุกประเด็น

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ไม่เกิน 20 ปี

21 – 30 ปี

31 – 40 ปี

41 – 50 ปี

51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา / ปวช.

ปวส. / อนุปริญญา / ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานที่สัมภาษณ์

.....
.....

5. วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

.....

.....

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักตามที่ได้กำหนดประเด็นคำถาม

1. การเลือกตั้ง สส. เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมา ท่านไปเลือกตั้งด้วยสาเหตุใด

.....

.....

2. จากข้อ 1. ในการใช้สิทธิเลือกตั้งท่านใช้หลักเกณฑ์ใดในการเลือกผู้สมัคร และใช้หลักเกณฑ์ใดในการเลือกพรรคการเมือง

.....

.....

3. ท่านคิดว่านโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4. ท่านคิดว่านโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

5. ท่านคิดว่านโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือนสำหรับผู้สูงอายุส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนหรือไม่ อย่างไร

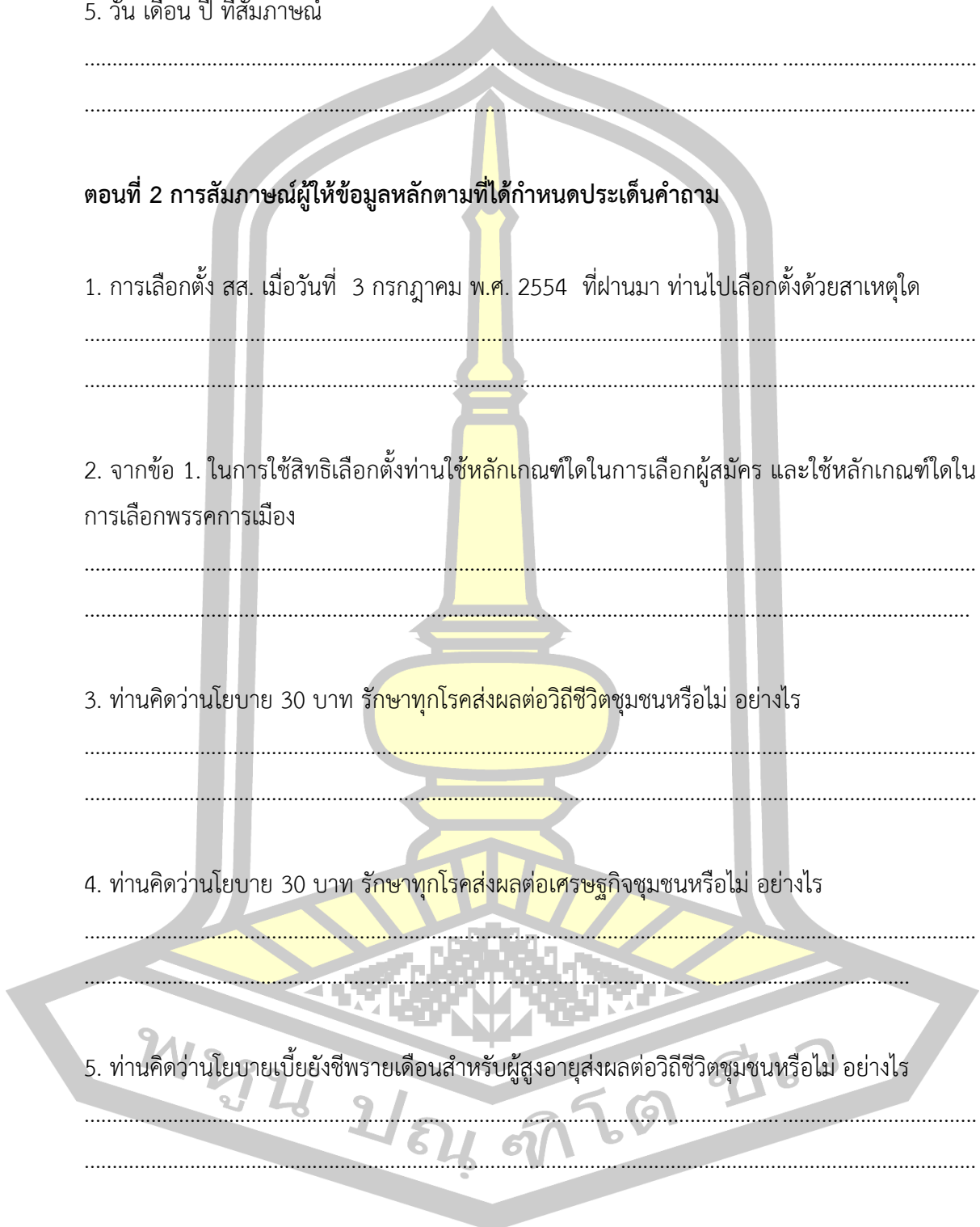
.....

.....

6. ท่านคิดว่านโยบายเบี้ยยังชีพรายเดือนสำหรับผู้สูงอายุส่งผลต่อเศรษฐกิจหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

7. ท่านคิดว่านโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาทส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

8. ท่านคิดว่านโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาทส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

9. ท่านคิดว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาทส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

10. ท่านคิดว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาทส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

11. ท่านคิดว่านโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

12. ท่านคิดว่านโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนหรือไม่ อย่างไร

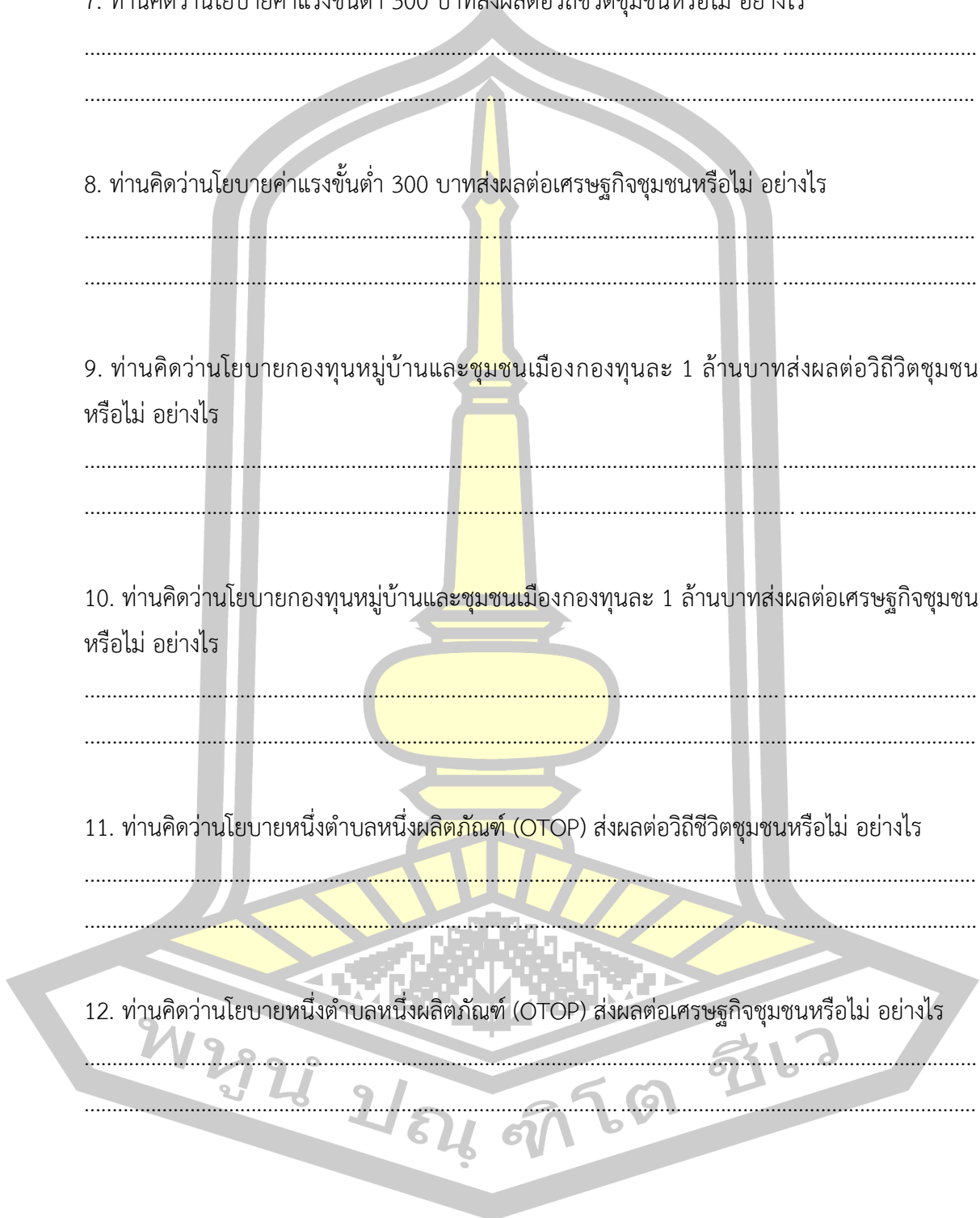
.....

.....

13. ท่านคิดว่านโยบายพักหนี้เกษตรกรส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

14. ท่านคิดว่านโยบายพิกหนีเกษตรกรส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

15. ในความคิดของท่าน นโยบายเหล่านี้ในภาพรวมแล้วมีประโยชน์ต่อตัวท่าน ครอบครัว ต่อประเทศชาติหรือไม่ อย่างไร และมากน้อยเพียงใด

.....

.....

16. ถ้าท่านมีส่วนในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง ท่านจะกำหนดนโยบายประชานิยมในการบริหารประเทศหรือไม่ หากกำหนดท่านจะใช้เกณฑ์ใด เพราะเหตุใด

.....

.....

17. การเลือกตั้ง สส. ในครั้งต่อไปท่านต้องการให้พรรคการเมืองนำเสนอ นโยบายประชานิยมในการรับสมัครเลือกตั้งหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวกนกนาถ พิมพ์เภา
วันเกิด	วันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 96 หมู่ที่ 6 ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46160
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเทศบาลตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ รหัสไปรษณีย์ 36210
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2551 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2555 ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2561 ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) สาขาวิชา นโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชีเว